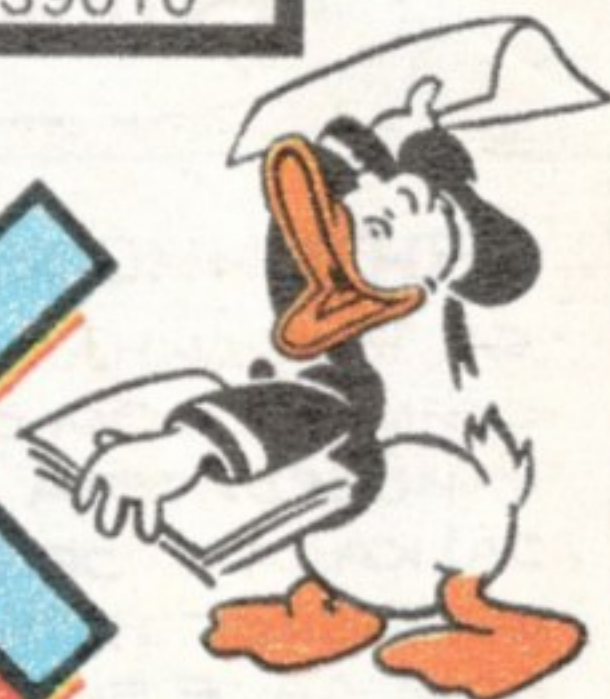

ПОЛИТИКИН

Немачка 3.00 DEM, САД 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 16.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS, Грчка 600 GRD,
Енглеска 1.00 GBP, Словенија 150 SLT, Македонија 40
ДЕН. Р.С.А. 9 Р.

ЗАБАВНИК

21. IV 1995. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LVII • ЦЕНА 3 ДИНАРА • БРОЈ 2259

СВАКОМ ЧИТАОЦУ
ПОКЛОН
★ ТЕРМОПРЕСМКАЧ

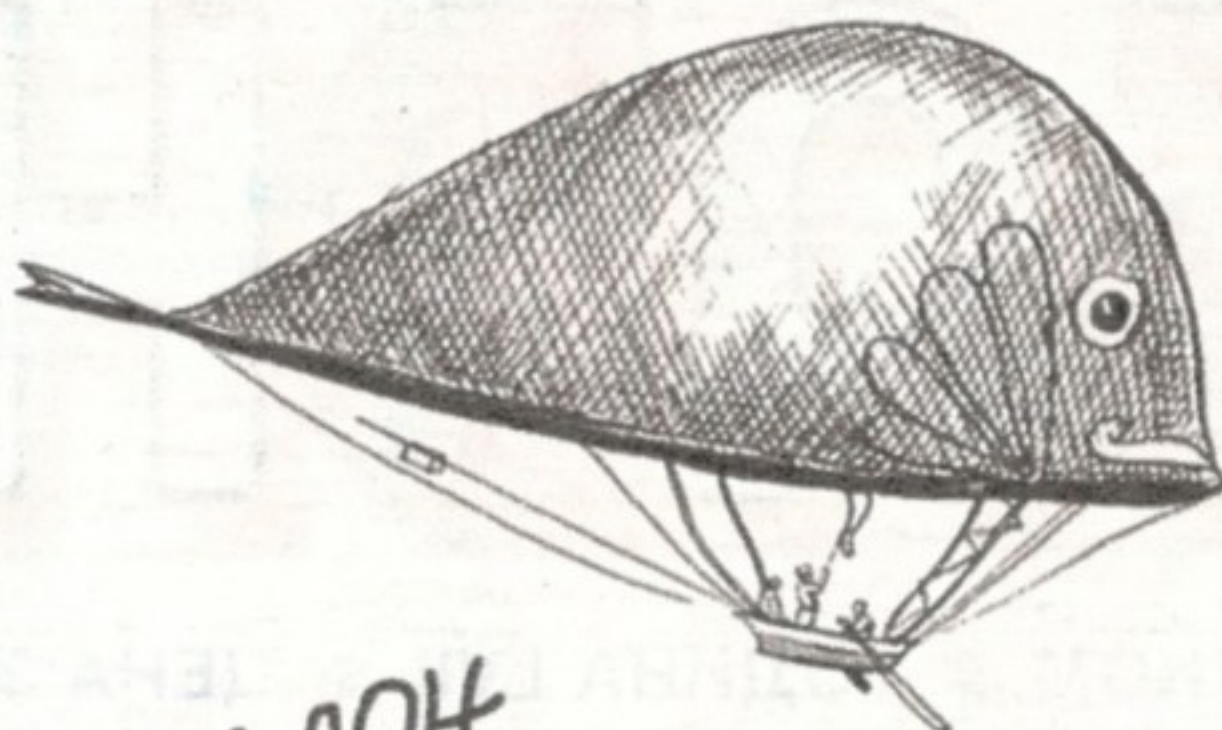
НАЈВЕЋА
ТРКА
ЗАДОВОЉСТВА

BEOGRAD
Soko Štark
MARATHON

За све од 7 до 77

АНТОНИО КОРДЕРО (1641-1722)

СА 15 ГОДИНА ПУТОВАО ЈЕ БРИТАНСКИМ БРОДОМ ОД РОДНИХ АЗОРА ДО УНИВЕРЗИТЕТА КОИМБРА (ПОРТУГАЛИЈА) КАДА ГА ЈЕ ЗАРОБИО КАПЕТАН ШПАНСКОГ РАТНОГ БРОДА ПОД СУМЊОМ ДА ЈЕ ЕНГЛЕСКИ МОРНАР И ИЗДАЈНИК И ОСУДИО ГА НА ВЕШАЊЕ. АНТОНИО СЕ СПАСАО ТАКО ШТО ЈЕ ИЗРЕКИТОВАО ПОЛА КЊИГЕ ВЕРГИЛИЈЕВИХ СТИХОВА И ЧАК ЈЕДНУ СТРАНИЦУ УНАТРАГ.

БАЛОН

ПРИКАЗАН У ЕНГЛЕСКОЈ 1816. ГОДИНЕ БИО ЈЕ У ОБЛИКУ ОГРОМНОГ ДЕЛФИНА.

ПЕРУ

ЗЕМЉА ЛАМА, ИМА ГРАНИКЕ КОЈЕ ПОДСЕЉАЈУ НА ГЛАВУ И ВРАТ ОВЕ ЖИВОТИЊЕ.

КИНЕСКА ЦУНКА

НАСУКАЛА СЕ 1933. ГОДИНЕ НА СТЕКУ У ЗАЛИВУ АМОЈ НЕПОСРЕДНО ПРЕ НЕТО ШТО ЈЕ НАИШЛА ОСЕКА И НИВО ВОДЕ ОПАО ЗА 6 МЕТРА.

Сара Кујер (1782-1850)

КОЈА ЈЕ ЖИВЕЛА НА УГЛУ 28. И 4. АВЕНИЈЕ У ЊУЈОРКУ ДАНОЊОГНО ЈЕ У СВОЈОЈ СОБИ ДРЖАЛА УПАЉЕНО СВЕТО ПУНИХ 45 ГОДИНА У НАДИ ДА ЋЕ СЕ ЊЕН МОМАК, КОЈИ ЈЕ КАО МОРНАР ИСПЛОВИО БРОДОМ, ИПАК ВРАТИТИ.

ПЕЧАТ

СЕР ФРЕНСИС ГАЛТОН (1822-1911), ЕНГЛЕСКОГ ПРИРОДЈАКА КОЈИ СЕ БАВИО И КРИМИНАЛИСТИКОМ И ОТИСЦИМА ПРСТИЈУ, ИМАО ЈЕ У СРЕДИНИ ЊЕГОВ ОТИСАК КАЖИ ПРСТА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● ● ● краљевски или патагонски пингвин (*Aptenodytes patagonica*), највећи из реда ових птица са антарктичких обала, висок је и до 120 центиметара, а тежак око 45 килограма. Може да рони у дужини од 240 метара остајући под водом по 15 минута.

● ● ● Тор Хејердах, норвешки истраживач познат по експедицији на сплаву „Контики“ – превалио је 6.800 километара од Јужне Америке до Полинезије да би доказао да су се цивилизације преносиле и шириле захваљујући древним морепловцима – напунио је 80 година, али и даље не одустаје од планова и пустоловина. Међутим, иако је препловио пола света, није научио да плива.

цима – напунио је 80 година, али и даље не одустаје од планова и пустоловина. Међутим, иако је препловио пола света, није научио да плива.

● ● ● недељно издање „Њујорк тајмса“ има и по 350 страница реклама! Разлог: у свету је понуда огромна и продавци траже начина да стигну до купаца. Тако је „Копертон“ недавно исписао на небу рекламу словима величине 140 метара, а „Тојота“ је за свој нови модел аутомобила поделила 11,5 милиона наочара!

свету је понуда огромна и продавци траже начина да стигну до купаца. Тако је „Копертон“ недавно исписао на небу рекламу словима величине 140 метара, а „Тојота“ је за свој нови модел аутомобила поделила 11,5 милиона наочара!

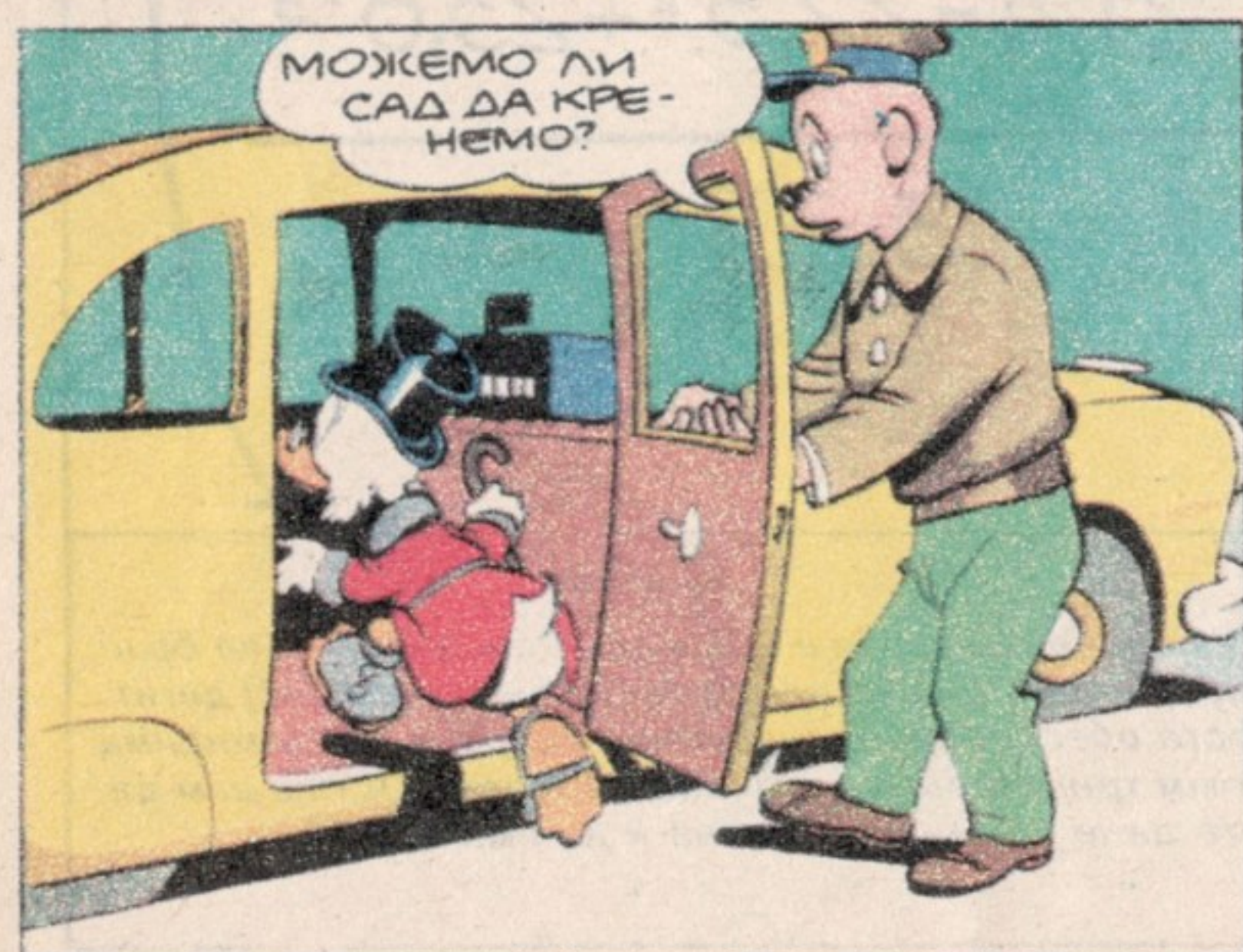
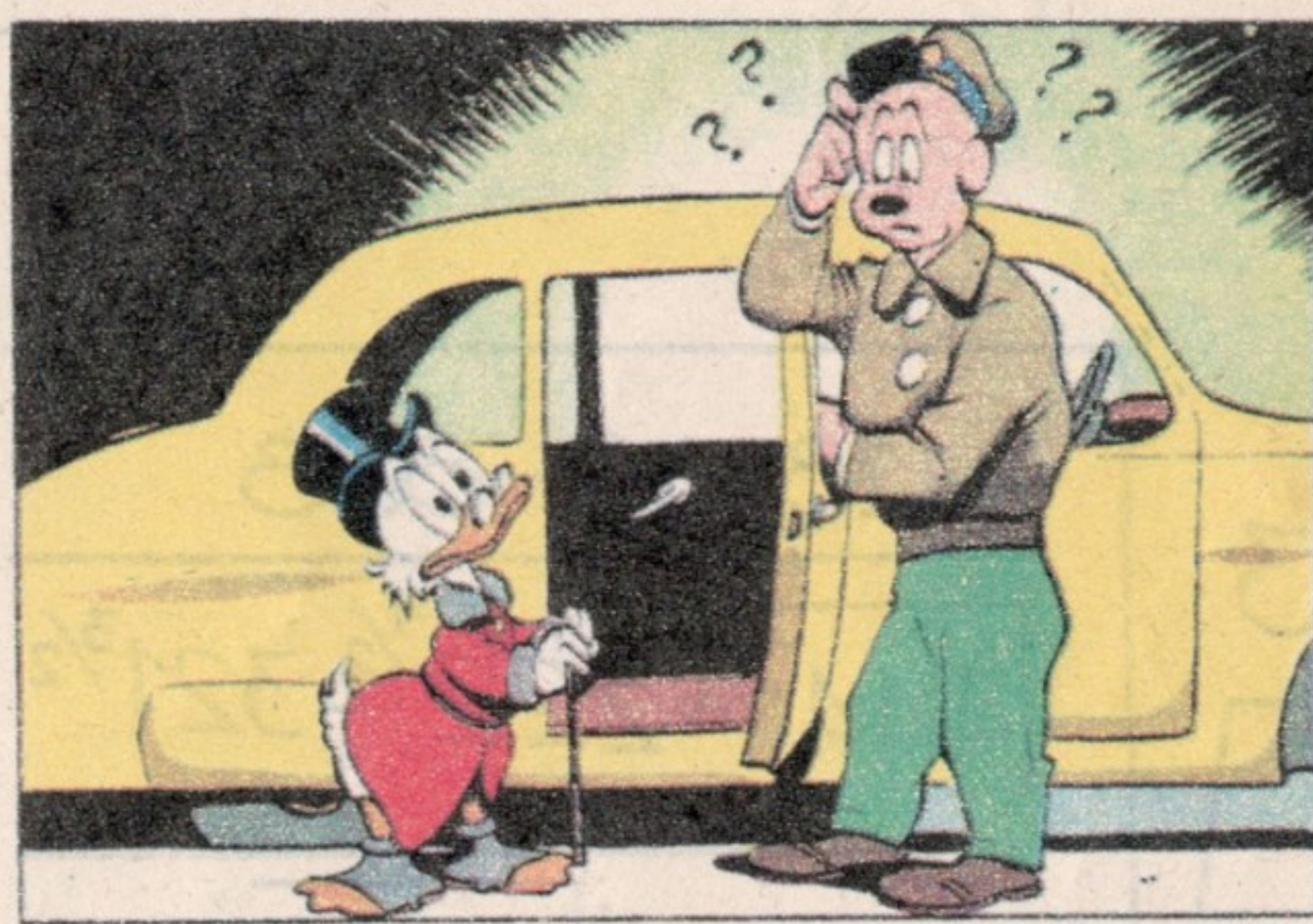
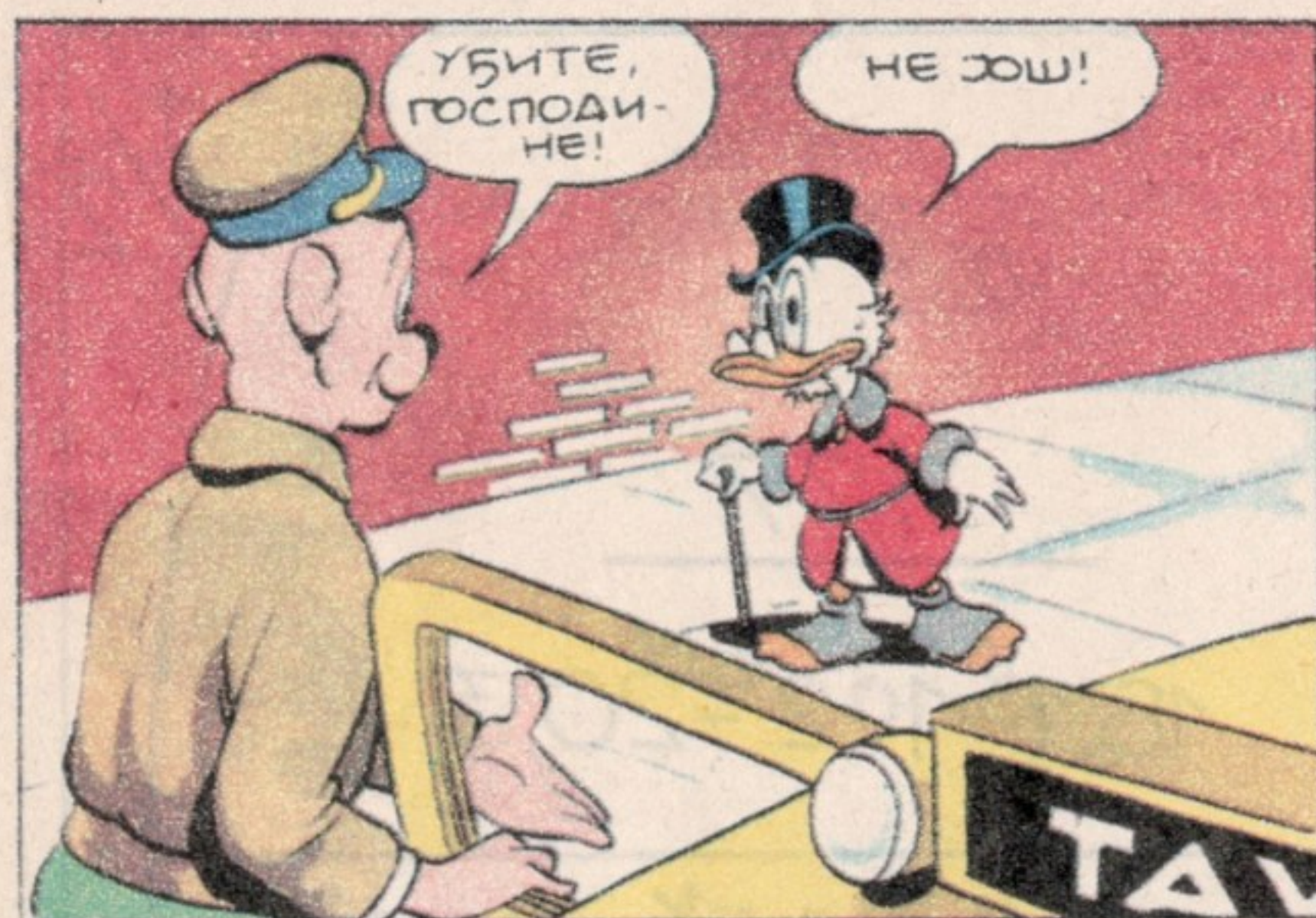
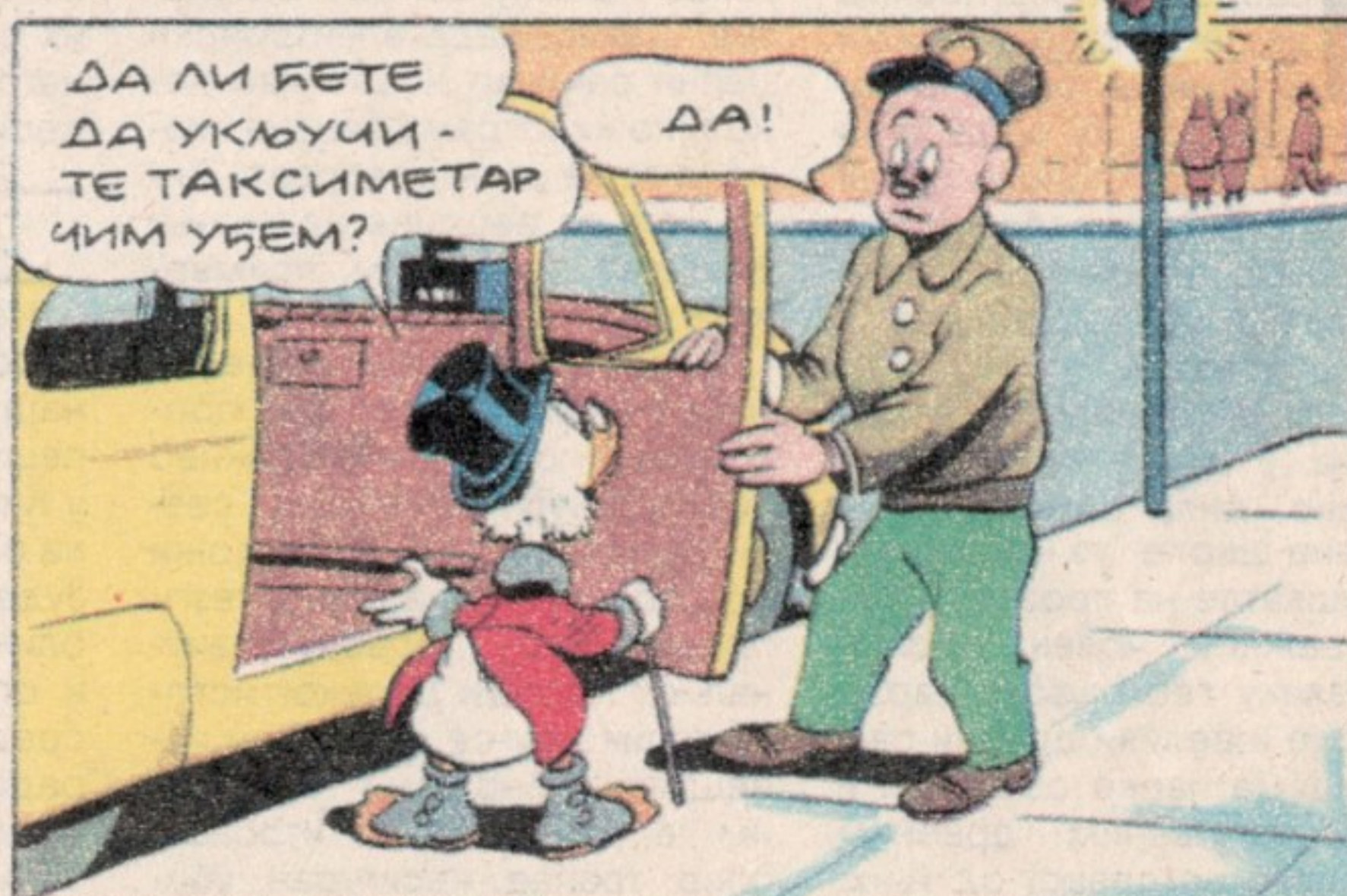
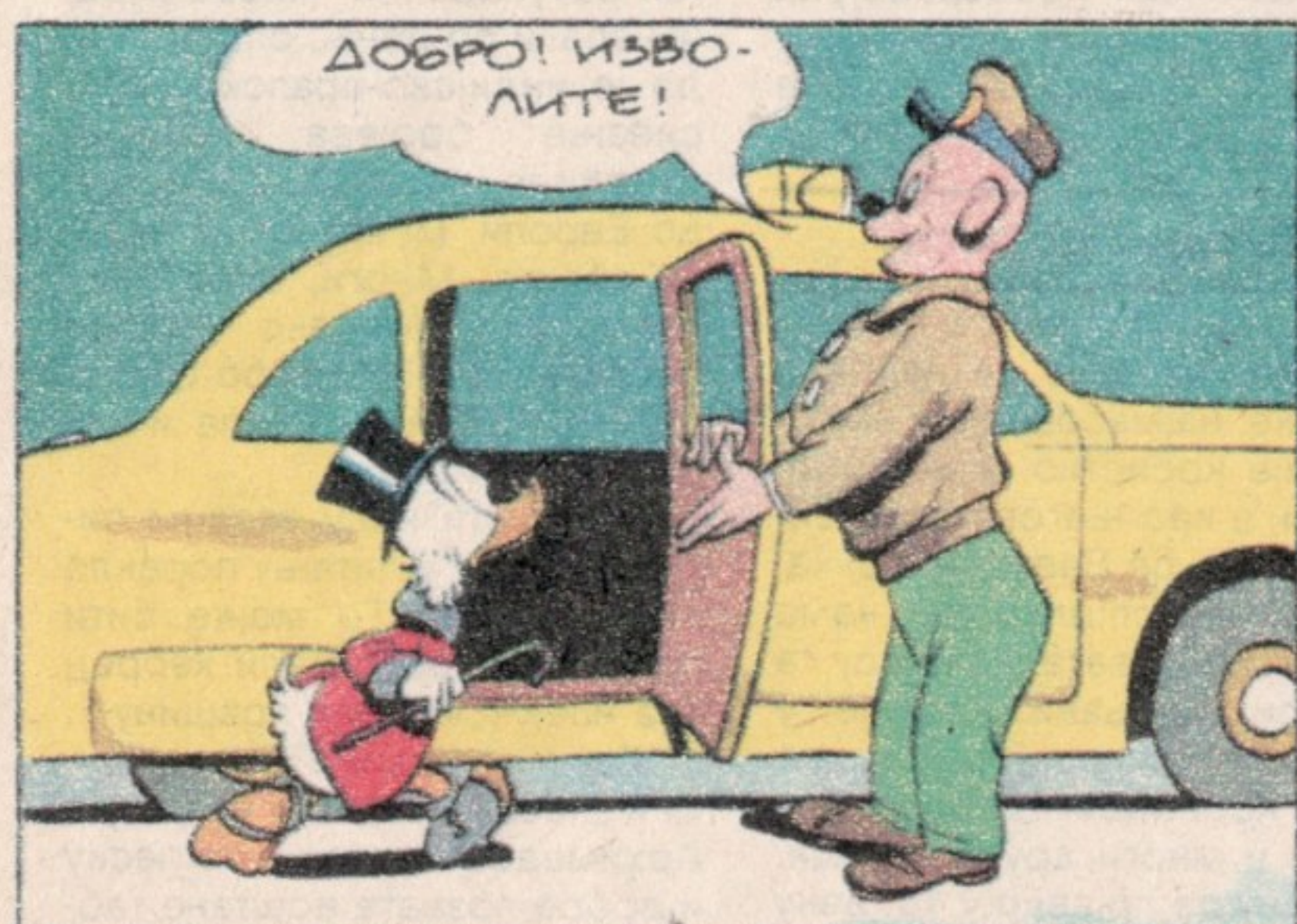
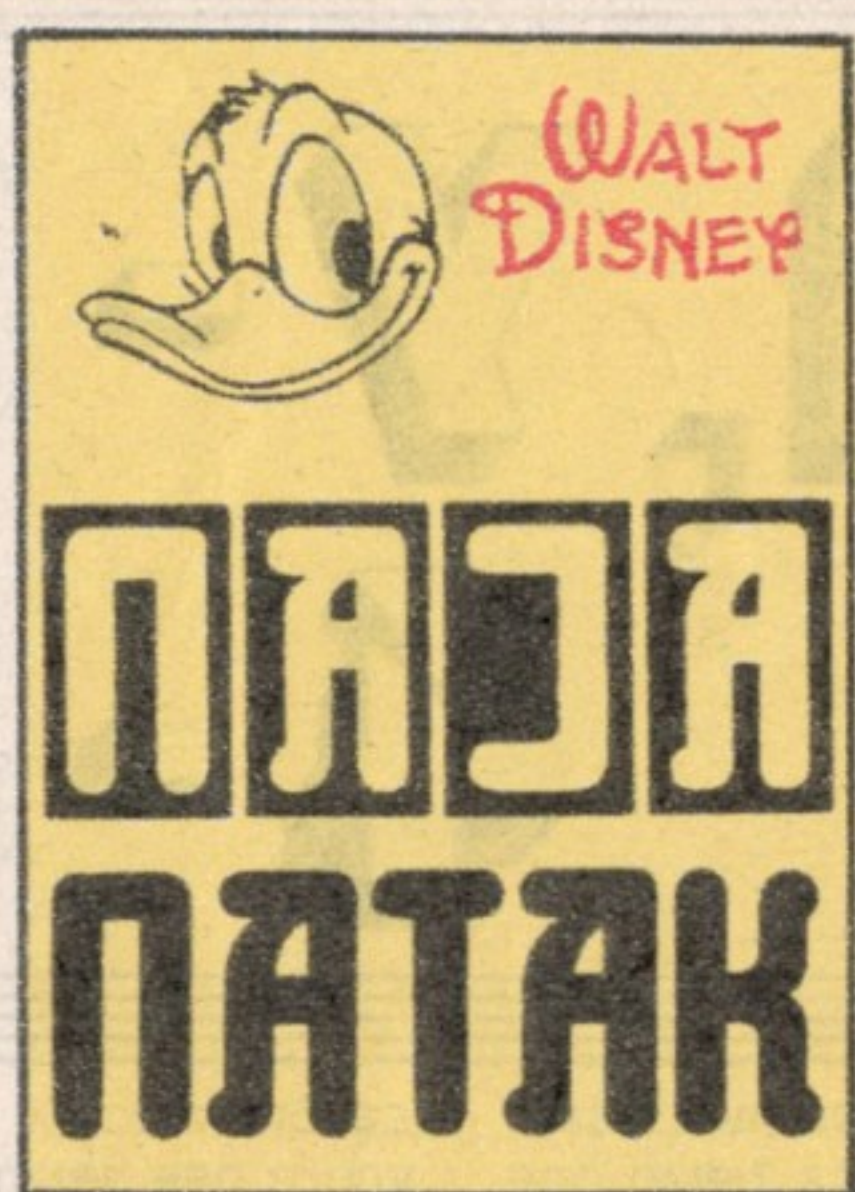

● ● ● две трећине људског тела састоје се од воде: она се увукла свуда – у мишиће, крв, па чак и кости. Вода чини 60 одсто укупне тежине одраслих, а целих 75 одсто код беба!

● ● ● пре три и по године на аустријско-италијанској граници нађена је залеђена мумија названа Еце у чију су аутентичност многи сумњали. Анализа ADN, међутим, разрешила је тајну: сада се тачно зна да је Еце био Европљанин, да је живео пре 5000 година, да је умро кад му је било 30 година пошто је јео хлеба и меса, а био је и вашљив.

Илустровао Зоран Петковић Петко

ЛИО, ПА, БИ, У-С-И

6 8 7 4-5

Човек је, врло задовољан и готово срећан, саопштио пријатељима да је постао поносни власник доброг РС рачунара. Они су му онда лепо за „насеље“ поклонили прави правцати кинески абакус (суан пан) од племенитог дрвета. Порука малко пецкава, а више духовита.

Многи се сећају да је ова справа, у другачијем облику наравно, била симбол наше основне школе: уз неизоставне мушкатле на прозору, слику најважнијег човека у држави, велику географску карту, стајао је и велики дрвени рам са жицама, јарко обојеним и доста изгуљеним дрвеним куглицама на свакој од њих.

Било је то одлично помагало да се ђацима првацима уверљиво покажу основе рачунања. Данас, када електронски џепни рачунар кошта као неколико килограма банана, мало је теже заинтересовати било кога за вештине рачунања тим, већ музејским, примерком рачунара.

А опет, у земљама где се најјевтинији дигитрони и производе, и одатле незадрживо преплављују читав свет, сваки продавац који иоле држи до себе имаће на својој тезги праву, стару, дрвену рачунаљку. Народи Далеког истока толико су се обучили и извештили у баратању њоме да им је рачунање дигитроном спор, трапаз, несигуран, уби-

боже тежак и досадан посао. Тврде, при том, да ћемо пре погрешити ми проверавајући их својим џепним рачунаром, него што то њима може да се деси са абакусом.

Писање по песку

Иако је са много ширег простора, абакус се највише најдуже, најмасовније и најупешније користио, и користи, у Кини, а као његова домовина помињу се Вавилон, Грчка, Јудеја, и уопште, тај, нама ближи, део света. Знали су га и стари Римљани. Касније, у средњем веку, њиме су се радо користили Европљани. Арапи и многи други народи. У Јапану се појавио у 16. веку

да би тамо, и поред водеће улоге ове земље у производњи рачунарских чипова и рачунара, и до данас опстао. Када је индијско-арапско записивање бројева коначно схваћено и постало занимљиво Европи, многи су напустили абакус. Многи, опет, нису хтели да тек тако одбаце вештину коју су добро савладали и која им је била и корисна и блиска.

Лингвисти нису сасвим сигурни кад је у питању порекло речи абакус. То може бити грчка реч абакас или хебрејска ибек („чистити прашину“), а абак – „прашина“, може бити и „песак“. С тим у вези су и Архимедово писање по песку и добро познате воштане таб-

1/2

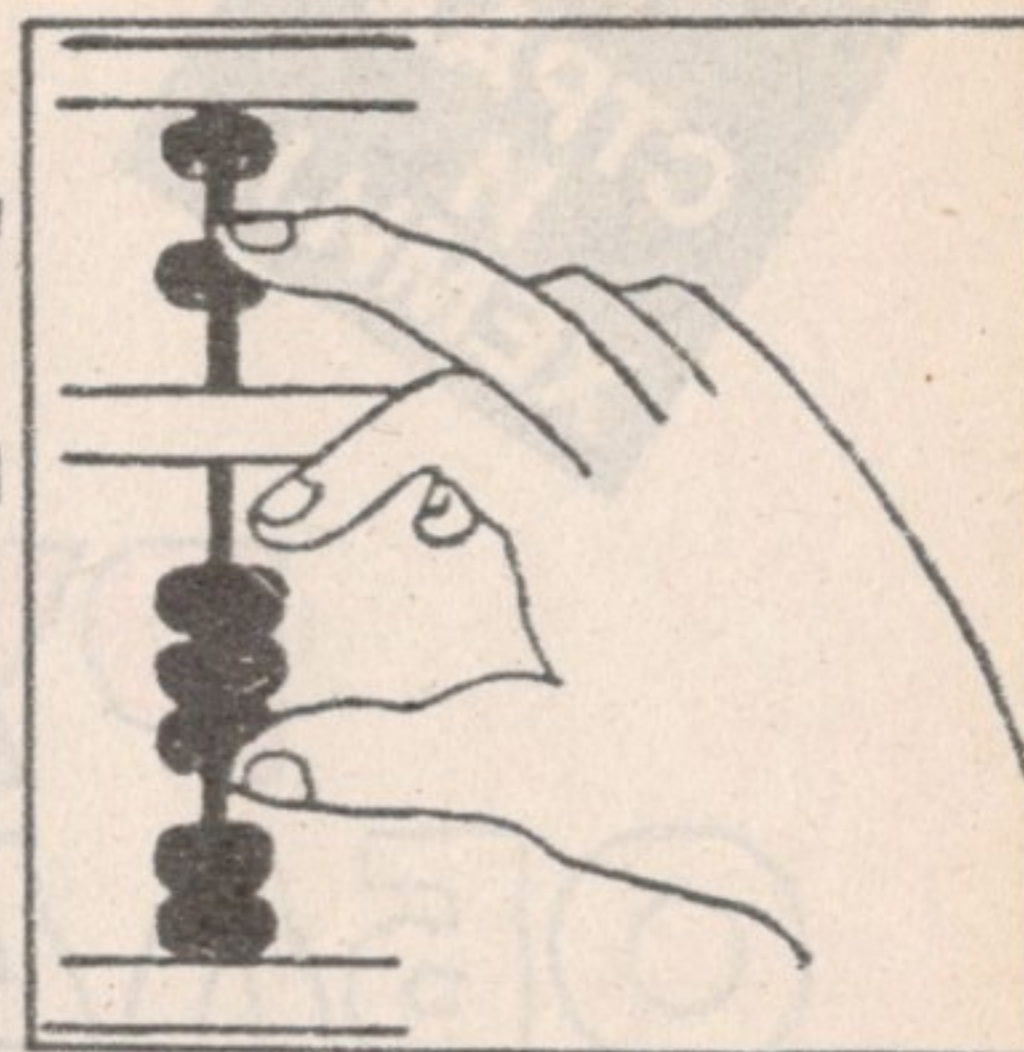
3

4128 · 1,2 - 888	7,77
$\sqrt{444} + 222^{1/2} - 321^{3/2}$	$18,1^3 + 19,2^2 - 20,3$
$111,99 + \sqrt{32,81}$	$21,4 - 22,5^{1/2} + 23,6^{1/3}$
12987 - 6321	3,33

Овај мамутски задатак шала је за оног ко вешто барата абасистом. Уз парченце хартије и комадић писанке он ће брзо доћи до тачног резултата. И немојте, никако, да подлегнете искушењу да ради тркања или провере укључите свој дигитрон. Јер, док зајупурени, већ помало нервозни, малко обрукани и доста обесхрабљени, насумице ударате по дугмићима свог џепног рачунара, „абасиста“ ће већ, са будистичким миром и тихим тријумфом, чекати ваш резултат. Остаје вам да, потом, беспомоћно слегнете раменима и витешки признате да је вештина вештина и да има цену.

ИМАМ АБАКУС!

Покушате ли да на свом дигитрону брзо проверите рачун који вам је, након хитрог пребацивања и шамарања лаких куглица, испоставио неки трговац на Далеком истоку, рачунајте да ћете пре погрешити ви него он

лице. Можда се из тог писања по песку, ради рачунања, дошло временом до прављења колона и редова, нечег сасвим сличног начину на који се данас абакус користи. Шаре по песку су, касније, просто замењене куглицама на жицама. Вештину рачунања њима многи су довели до савршенства.

Кинези су о овој рачуналки највише размишљали, највише је усавршили и упутства за њено коришћење „гланцали“ до непогрешивости. Покушате ли да дођете до нових правила, рачунајте на неуспех јер ћете се наћи сами пред стотинама милиона оних који су вековима стрпљиво развијали и усавршавали вештину хитрог пребацивања и „шамарања“ тог стотинка лаких, звечећих куглица.

Спусти пет, одбиј четири...

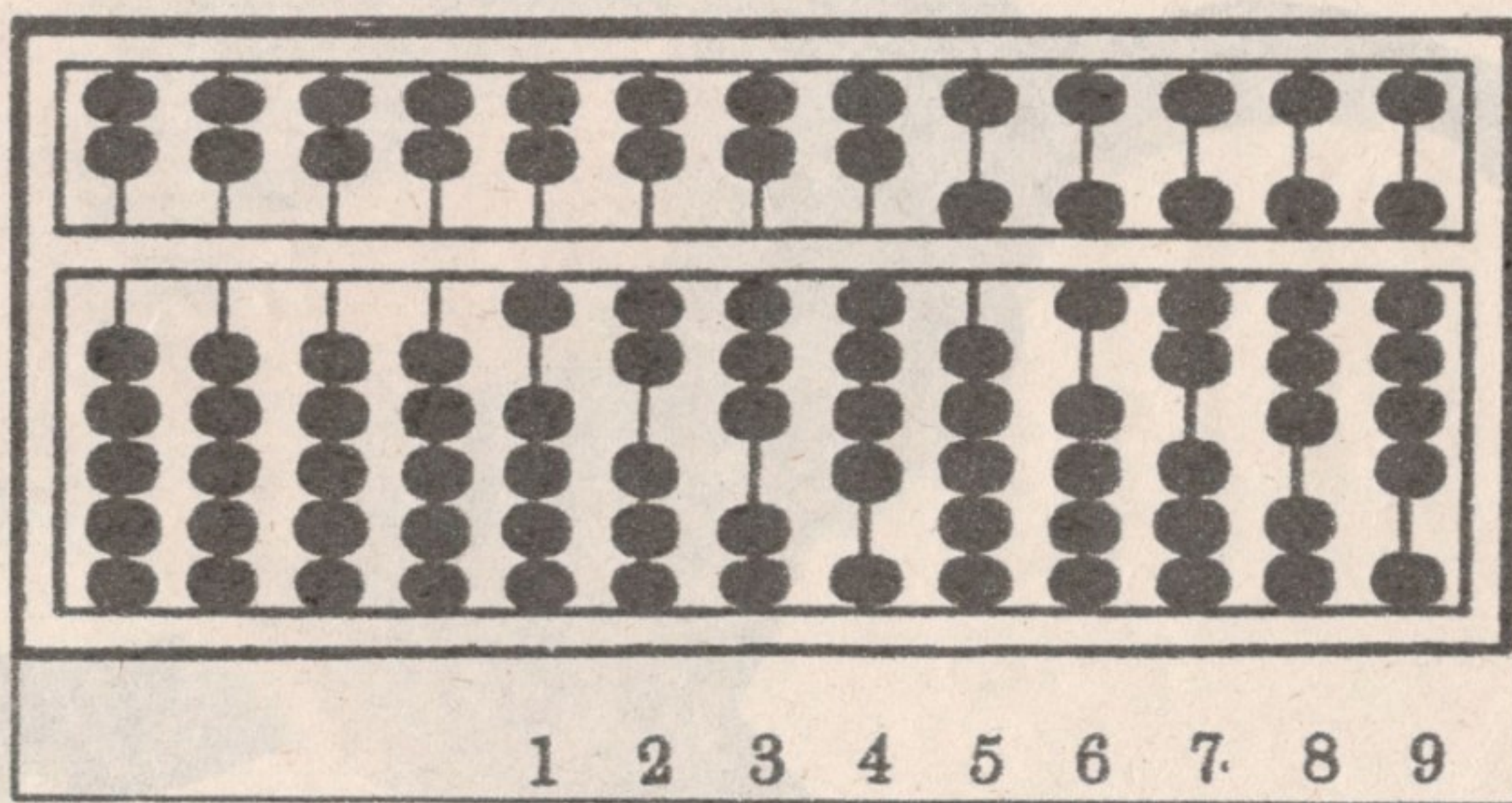
Абакус се доста разликује од наше рачуналке, а предност је на његовој страни. Мањи је, на свакој жици су по три куглице мање, па се пуно уштедело у времену за рад и напору за прсте, где ни уштеда материјала и простора ни-

су безначајни. При том је сачуван декадни систем (бројање и рачунање по групама од по десет јединица, нечега) који је најближи свима у свету.

кус са више жица или спојити више абакуса, један за другим у реду. Како вам драго!

Шири део абакуса има 5 куглица по жици, ужи 2. Циф-

треба песмица од седамнаест, на први поглед, неразумљивих, али касније врло логичних и једино могућих стихова. За шестицу они на два

Кинески абакус

Број жица је произвољан, али нека их је, рецимо, 13. Толико њих „пише“ највећи број 9.999.999.999.999. – девет биљона, деветсто деведесет девет милијарди и по исто толико милиона, хиљада и јединица. То је задивљујућа и сасвим довољна бројка за рачунање. Ако се жели рачун за још већи број или већу тачност, може се направити аба-

ра 5 може се означити са подигнутих 5 јединичних куглица или спуштеном једном од две куглице. Исти се начином рачунања задржава и када се и из ширег и из ужег дела одбаци по једна куглица, па изнад пречке остане једна а испод четири (укупно пет по једној жици). Тада много више мора да се примењује „два пишем, три памтим“, па ипак је, у име најбоље поделе посла између главе и прстију, задржана израда абакуса са седам куглица по жици.

Да се нови корисници не би упуштали у авантуру откривања откривеног, вишевековно кинеско искуство каже да у сабирању постоји седамнаест потребних и довољних правила која се сложе као песмица од седамнаест стихова и без које Кинез неће узети абакус у руке. У њој се јасно каже да је:

један: спусти пет, одбиј четири

два: спусти пет, одбиј три, три: спусти пет, одбиј две, четири: спусти пет, одбиј једну... и тако све до седамнаестог стиха, не баш римованог, али аритметички тачног и врло упутног.

За одузимање нам такође

места кажу: први пут – **одбиј десет, врати четири;** и други пут – **одбиј десет, врати пет, одбиј један.**

За множење Кинези кажу да је многоструко сабирање, што није њихов изум и што је сасвим тачно, али што нама нимало не приближава тајну абакуса. За дељење имају, исто тако генералну мудрост да је скраћено одузимање, али не кажу ништа ближе о томе како би почетник то вешто извео и доказао брзим премештањем куглица.

„Кореновање“, опет, називају поновљеним одузимањем, као што је степеновање поновљено сабирање. Уз све што кажу дају и своје збирке правила која треба наизуст научити и временом и праксом неизоставно потврдити. Уз упорни свакодневни рад, после „краћег времена“, ученик почиње полако да влада абакусом. Оно што је „краће време“ за људе чија је основна, и неоспорна, особина неограничена стрпљивост са непоколебљивом упорношћу, за почетника може значити пет или десет година свакодневног вежбања. Па, ко издржи.

Милош Вујовић

ПОКАЖИ ШТА ЗНАШ

Шта да радите ако вам неко, пошто сте годинама свакодневно вежбали, утрапи у руке абакус и затражи да нађете други корен броја 625? Поделите бисте 625 на две групе: 6 и 25, што би био знак да ће резултат бити двоцифрени број. Додату јединицу, на крајњем левом делу, затим одузмете од прве подеоне групе (шестице) и тако добијете цифру 5. Дале, додате двојку крајњем левом броју и добијете тројку, затим то одузмете од леве групе (5) што даје двојку. Сада је корен већи од квадрата, па због тога додате једну цифру на коренов број, а то је тројка, што због њеног места даје 30, потом додате 11 и тако добијете 41. Сада то одузмете од новог квадрата (225) остављајући 184. На коренов број (41) додате 2 што чини 43, а 184 минус 43 даје 141. Коренов број 43 плус 2 даје 45. Квадрат 45 даје 2025, а 141 минус 2 даје 141. Корен 45 плус 2 даје 47. Квадрат 47 даје 2209, а 141 минус 9 даје 132. Корен 47 плус 2 даје 49. Квадрат 49 даје 2401, а 132 минус 1 даје 131. Корен 49 плус 2 даје 51. Квадрат 51 даје 2601, а 131 минус 1 даје 130. Корен 51 плус 2 даје 53. Квадрат 53 даје 2809, а 130 минус 9 даје 121. Корен 53 плус 2 даје 55. Квадрат 55 даје 3025, а 121 минус 25 даје 96. Корен 55 плус 2 даје 57. Квадрат 57 даје 3249, а 96 минус 49 даје 47. Корен 57 плус 2 даје 59. Квадрат 59 даје 3481, а 47 минус 81 даје 36. Корен 59 плус 2 даје 61. Квадрат 61 даје 3721, а 36 минус 21 даје 15. Корен 61 плус 2 даје 63. Квадрат 63 даје 3969, а 15 минус 69 даје 46. Корен 63 плус 2 даје 65. Квадрат 65 даје 4225, а 46 минус 25 даје 21. Корен 65 плус 2 даје 67. Квадрат 67 даје 4489, а 21 минус 89 даје 12. Корен 67 плус 2 даје 69. Квадрат 69 даје 4761, а 12 минус 61 даје 51. Корен 69 плус 2 даје 71. Квадрат 71 даје 5041, а 51 минус 41 даје 10. Корен 71 плус 2 даје 73. Квадрат 73 даје 5329, а 10 минус 29 даје 81. Корен 73 плус 2 даје 75. Квадрат 75 даје 5625, а 81 минус 25 даје 56. Корен 75 плус 2 даје 77. Квадрат 77 даје 5929, а 56 минус 29 даје 27. Корен 77 плус 2 даје 79. Квадрат 79 даје 6241, а 27 минус 41 даје 86. Корен 79 плус 2 даје 81. Квадрат 81 даје 6561, а 86 минус 61 даје 25. Корен 81 плус 2 даје 83. Квадрат 83 даје 6889, а 25 минус 89 даје 36. Корен 83 плус 2 даје 85. Квадрат 85 даје 7225, а 36 минус 25 даје 11. Корен 85 плус 2 даје 87. Квадрат 87 даје 7569, а 11 минус 69 даје 42. Корен 87 плус 2 даје 89. Квадрат 89 даје 7921, а 42 минус 21 даје 21. Корен 89 плус 2 даје 91. Квадрат 91 даје 8281, а 21 минус 81 даје 40. Корен 91 плус 2 даје 93. Квадрат 93 даје 8649, а 40 минус 49 даје 91. Корен 93 плус 2 даје 95. Квадрат 95 даје 9025, а 91 минус 25 даје 66. Корен 95 плус 2 даје 97. Квадрат 97 даје 9409, а 66 минус 09 даје 57. Корен 97 плус 2 даје 99. Квадрат 99 даје 9801, а 57 минус 01 даје 56. Корен 99 плус 2 даје 101. Квадрат 101 даје 10201, а 56 минус 01 даје 55. Корен 101 плус 2 даје 103. Квадрат 103 даје 10609, а 55 минус 09 даје 46. Корен 103 плус 2 даје 105. Квадрат 105 даје 11025, а 46 минус 25 даје 21. Корен 105 плус 2 даје 107. Квадрат 107 даје 11449, а 21 минус 49 даје 72. Корен 107 плус 2 даје 109. Квадрат 109 даје 11881, а 72 минус 81 даје 91. Корен 109 плус 2 даје 111. Квадрат 111 даје 12321, а 91 минус 21 даје 70. Корен 111 плус 2 даје 113. Квадрат 113 даје 12769, а 70 минус 69 даје 1. Корен 113 плус 2 даје 115. Квадрат 115 даје 13225, а 1 минус 25 даје 24. Корен 115 плус 2 даје 117. Квадрат 117 даје 13689, а 24 минус 89 даје 35. Корен 117 плус 2 даје 119. Квадрат 119 даје 14161, а 35 минус 61 даје 74. Корен 119 плус 2 даје 121. Квадрат 121 даје 14641, а 74 минус 41 даје 33. Корен 121 плус 2 даје 123. Квадрат 123 даје 15129, а 33 минус 29 даје 4. Корен 123 плус 2 даје 125. Квадрат 125 даје 15625, а 4 минус 25 даје 81. Корен 125 плус 2 даје 127. Квадрат 127 даје 16129, а 81 минус 29 даје 52. Корен 127 плус 2 даје 129. Квадрат 129 даје 16641, а 52 минус 41 даје 11. Корен 129 плус 2 даје 131. Квадрат 131 даје 17161, а 11 минус 61 даје 50. Корен 131 плус 2 даје 133. Квадрат 133 даје 17689, а 50 минус 89 даје 61. Корен 133 плус 2 даје 135. Квадрат 135 даје 18225, а 61 минус 25 даје 36. Корен 135 плус 2 даје 137. Квадрат 137 даје 18769, а 36 минус 69 даје 67. Корен 137 плус 2 даје 139. Квадрат 139 даје 19321, а 67 минус 21 даје 46. Корен 139 плус 2 даје 141. Квадрат 141 даје 19881, а 46 минус 81 даје 65. Корен 141 плус 2 даје 143. Квадрат 143 даје 20449, а 65 минус 49 даје 16. Корен 143 плус 2 даје 145. Квадрат 145 даје 21025, а 16 минус 25 даје 91. Корен 145 плус 2 даје 147. Квадрат 147 даје 21609, а 91 минус 09 даје 82. Корен 147 плус 2 даје 149. Квадрат 149 даје 22201, а 82 минус 01 даје 81. Корен 149 плус 2 даје 151. Квадрат 151 даје 22801, а 81 минус 01 даје 80. Корен 151 плус 2 даје 153. Квадрат 153 даје 23409, а 80 минус 09 даје 71. Корен 153 плус 2 даје 155. Квадрат 155 даје 24025, а 71 минус 25 даје 46. Корен 155 плус 2 даје 157. Квадрат 157 даје 24649, а 46 минус 49 даје 97. Корен 157 плус 2 даје 159. Квадрат 159 даје 25281, а 97 минус 81 даје 16. Корен 159 плус 2 даје 161. Квадрат 161 даје 25921, а 16 минус 21 даје 95. Корен 161 плус 2 даје 163. Квадрат 163 даје 26569, а 95 минус 69 даје 26. Корен 163 плус 2 даје 165. Квадрат 165 даје 27225, а 26 минус 25 даје 1. Корен 165 плус 2 даје 167. Квадрат 167 даје 27889, а 1 минус 89 даје 11. Корен 167 плус 2 даје 169. Квадрат 169 даје 28561, а 11 минус 61 даје 50. Корен 169 плус 2 даје 171. Квадрат 171 даје 29241, а 50 минус 41 даје 9. Корен 171 плус 2 даје 173. Квадрат 173 даје 29929, а 9 минус 29 даје 80. Корен 173 плус 2 даје 175. Квадрат 175 даје 30625, а 80 минус 25 даје 55. Корен 175 плус 2 даје 177. Квадрат 177 даје 31329, а 55 минус 29 даје 26. Корен 177 плус 2 даје 179. Квадрат 179 даје 32041, а 26 минус 41 даје 85. Корен 179 плус 2 даје 181. Квадрат 181 даје 32761, а 85 минус 61 даје 24. Корен 181 плус 2 даје 183. Квадрат 183 даје 33489, а 24 минус 89 даје 35. Корен 183 плус 2 даје 185. Квадрат 185 даје 34225, а 35 минус 25 даје 10. Корен 185 плус 2 даје 187. Квадрат 187 даје 34969, а 10 минус 69 даје 41. Корен 187 плус 2 даје 189. Квадрат 189 даје 35721, а 41 минус 21 даје 20. Корен 189 плус 2 даје 191. Квадрат 191 даје 36481, а 20 минус 81 даје 39. Корен 191 плус 2 даје 193. Квадрат 193 даје 37249, а 39 минус 49 даје 90. Корен 193 плус 2 даје 195. Квадрат 195 даје 38025, а 90 минус 25 даје 65. Корен 195 плус 2 даје 197. Квадрат 197 даје 38809, а 65 минус 09 даје 56. Корен 197 плус 2 даје 199. Квадрат 199 даје 39601, а 56 минус 01 даје 55. Корен 199 плус 2 даје 201. Квадрат 201 даје 40401, а 55 минус 01 даје 54. Корен 201 плус 2 даје 203. Квадрат 203 даје 41209, а 54 минус 09 даје 45. Корен 203 плус 2 даје 205. Квадрат 205 даје 42025, а 45 минус 25 даје 20. Корен 205 плус 2 даје 207. Квадрат 207 даје 42849, а 20 минус 49 даје 71. Корен 207 плус 2 даје 209. Квадрат 209 даје 43681, а 71 минус 61 даје 10. Корен 209 плус 2 даје 211. Квадрат 211 даје 44521, а 10 минус 21 даје 89. Корен 211 плус 2 даје 213. Квадрат 213 даје 45369, а 89 минус 69 даје 20. Корен 213 плус 2 даје 215. Квадрат 215 даје 46225, а 20 минус 25 даје 95. Корен 215 плус 2 даје 217. Квадрат 217 даје 47089, а 95 минус 89 даје 6. Корен 217 плус 2 даје 219. Квадрат 219 даје 47961, а 6 минус 61 даје 45. Корен 219 плус 2 даје 221. Квадрат 221 даје 48841, а 45 минус 41 даје 4. Корен 221 плус 2 даје 223. Квадрат 223 даје 49729, а 4 минус 29 даје 75. Корен 223 плус 2 даје 225. Квадрат 225 даје 50625, а 75 минус 25 даје 50. Корен 225 плус 2 даје 227. Квадрат 227 даје 51529, а 50 минус 29 даје 21. Корен 227 плус 2 даје 229. Квадрат 229 даје 52441, а 21 минус 41 даје 80. Корен 229 плус 2 даје 231. Квадрат 231 даје 53361, а 80 минус 61 даје 19. Корен 231 плус 2 даје 233. Квадрат 233 даје 54289, а 19 минус 89 даје 30. Корен 233 плус 2 даје 235. Квадрат 235 даје 55225, а 30 минус 25 даје 5. Корен 235 плус 2 даје 237. Квадрат 237 даје 56169, а 5 минус 69 даје 36. Корен 237 плус 2 даје 239. Квадрат 239 даје 57121, а 36 минус 21 даје 15. Корен 239 плус 2 даје 241. Квадрат 241 даје 58081, а 15 минус 81 даје 34. Корен 241 плус 2 даје 243. Квадрат 243 даје 59049, а 34 минус 49 даје 85. Корен 243 плус 2 даје 245. Квадрат 245 даје 60025, а 85 минус 25 даје 60. Корен 245 плус 2 даје 247. Квадрат 247 даје 61009, а 60 минус 09 даје 51. Корен 247 плус 2 даје 249. Квадрат 249 даје 62001, а 51 минус 01 даје 50. Корен 249 плус 2 даје 251. Квадрат 251 даје 63001, а 50 минус 01 даје 49. Корен 251 плус 2 даје 253. Квадрат 253 даје 64009, а 49 минус 09 даје 40. Корен 253 плус 2 даје 255. Квадрат 255 даје 65025, а 40 минус 25 даје 15. Корен 255 плус 2 даје 257. Квадрат 257 даје 66049, а 15 минус 49 даје 66. Корен 257 плус 2 даје 259. Квадрат 259 даје 67081, а 66 минус 81 даје 85. Корен 259 плус 2 даје 261. Квадрат 261 даје 68121, а 85 минус 61 даје 24. Корен 261 плус 2 даје 263. Квадрат 263 даје 69169, а 24 минус 69 даје 55. Корен 263 плус 2 даје 265. Квадрат 265 даје 70225, а 55 минус 25 даје 30. Корен 265 плус 2 даје 267. Квадрат 267 даје 71289, а 30 минус 89 даје 41. Корен 267 плус 2 даје 269. Квадрат 269 даје 72361, а 41 минус 61 даје 80. Корен 269 плус 2 даје 271. Квадрат 271 даје 73441, а 80 минус 41 даје 39. Корен 271 плус 2 даје 273. Квадрат 273 даје 74529, а 39 минус 29 даје 10. Корен 273 плус 2 даје 275. Квадрат 275 даје 75625, а 10 минус 25 даје 85. Корен 275 плус 2 даје 277. Квадрат 277 даје 76729, а 85 минус 29 даје 56. Корен 277 плус 2 даје 279. Квадрат 279 даје 77841, а 56 минус 41 даје 15. Корен 279 плус 2 даје 281. Квадрат 281 даје 78961, а 15 минус 61 даје 54. Корен 281 плус 2 даје 283. Квадрат 283 даје 80089, а 54 минус 89 даје 65. Корен 283 плус 2 даје 285. Квадрат 285 даје 81225, а 65 минус 25 даје 40. Корен 285 плус 2 даје 287. Квадрат 287 даје 82369, а 40 минус 69 даје 71. Корен 287 плус 2 даје 289. Квадрат 289 даје 83521, а 71 минус 61 даје 10. Корен 289 плус 2 даје 291. Квадрат 291 даје 84681, а 10 минус 81 даје 29. Корен 291 плус 2 даје 293. Квадрат 293 даје 85849, а 29 минус 49 даје 80. Корен 293 плус 2 даје 295. Квадрат 295 даје 87025, а 80 минус 25 даје 55. Корен 295 плус 2 даје 297. Квадрат 297 даје 88209, а 55 минус 09 даје 46. Корен 297 плус 2 даје 299. Квадрат 299 даје 89401, а 46 минус 01 даје 45. Корен 299 плус 2 даје 301. Квадрат 301 даје 90601, а 45 минус 01 даје 44. Корен 301 плус 2 даје 303. Квадрат 303 даје 91809, а 44 минус 09 даје 35. Корен 303 плус 2 даје 305. Квадрат 305 даје 93025, а 35 минус 25 даје 10. Корен 305 плус 2 даје 307. Квадрат 307 даје 94249, а 10 минус 49 даје 61. Корен 307 плус 2 даје 309. Квадрат 309 даје 95481, а 61 минус 61 даје 0. Корен 309 плус 2 даје 311. Квадрат 311 даје 96721, а 0 минус 21 даје 79. Корен 311 плус 2 даје 313. Квадрат 313 даје 97969, а 79 минус 69 даје 10. Корен 313 плус 2 даје 315. Квадрат 315 даје 99225, а 10 минус 25 даје 85. Корен 315 плус 2 даје 317. Квадрат 317 даје 100489, а 85 минус 89 даје 96. Корен 317 плус 2 даје 319. Квадрат 319 даје 101761, а 96 минус 61 даје 35. Корен 319 плус 2 даје 321. Квадрат 321 даје 103041, а 35 минус 41 даје 94. Корен 321 плус 2 даје 323. Квадрат 323 даје 104329, а 94 минус 29 даје 65. Корен 323 плус 2 даје 325. Квадрат 325 даје 105625, а 65 минус 25 даје 40. Корен 325 плус 2 даје 327. Квадрат 327 даје 106929, а 40 минус 69 даје 71. Корен 327 плус 2 даје 329. Квадрат 329 даје 108241, а 71 минус 61 даје 10. Корен 329 плус 2 даје 331. Квадрат 331 даје 109561, а 10 минус 81 даје 29. Корен 331 плус 2 даје 333. Квадрат 333 даје 110889, а 29 минус 49 даје 80. Корен 333 плус 2 даје 335. Квадрат 335 даје 112225, а 80 минус 25 даје 55. Корен 335 плус 2 даје 337. Квадрат 337 даје 113569, а 55 минус 09 даје 46. Корен 337 плус 2 даје 339. Квадрат 339 даје 114921, а 46 минус 01 даје 45. Корен 339 плус 2 даје 341. Квадрат 341 даје 116281, а 45 минус 01 даје 44. Корен 341 плус 2 даје 343. Квадрат 343 даје 117649, а 44 минус 09 даје 35. Корен 343 плус 2 даје 345. Квадрат 345 даје 119025, а 35 минус 25 даје 10. Корен 345 плус 2 даје 347. Квадрат 347 даје 120409, а 10 минус 49 даје 61. Корен 347 плус 2 даје 349. Квадрат 349 даје 121801, а 61 минус 61 даје 0. Корен 349 плус 2 даје 351. Квадрат 351 даје 123201, а 0 минус 21 даје 79. Корен 351 плус 2 даје 353. Квадрат 353 даје 124609, а 79 минус 69 даје 10. Корен 353 плус 2 даје 355. Квадрат 355 даје 126025, а 10 минус 25 даје 85. Корен 355 плус 2 даје 357. Квадрат 357 даје 127449, а 85 минус 89 даје 96. Корен 357 плус 2 даје 359. Квадрат 359 даје 128881, а 96 минус 61 даје 35. Корен 359 плус 2 даје 361. Квадрат 361 даје 130321, а 35 минус 41 даје 94. Корен 361 плус 2 даје 363. Квадрат 363 даје 131769, а 94 минус 29 даје 65. Корен 363 плус 2 даје 365. Квадрат 365 даје 133225, а 65 минус 25 даје 40. Корен 365 плус 2 даје 367. Квадрат 367 даје 134689, а 40 минус 69 даје 71. Корен 367 плус 2 даје 369. Квадрат 369 даје 136161, а 71 минус 61 даје 10. Корен 369 плус 2 даје 371. Квадрат 371 даје 137641, а 10 минус 81 даје 29. Корен 371 плус 2 даје 373. Квадрат 373 даје 139129, а 29 минус 49 даје 80. Корен 373 плус 2 даје 375. Квадрат 375 даје 140625, а 80 минус 25 даје 55. Корен 375 плус 2 даје 377. Квадрат 377 даје 142129, а 55 минус 09 даје 46. Корен 377 плус 2 даје 379. Квадрат 379 даје 143641, а 46 минус 01 даје 45. Корен 379 плус 2 даје 381. Квадрат 381 даје 145161, а 45 минус 01 даје 44. Корен 381 плус 2 даје 383. Квадрат 383 даје 146689, а 44 минус 09 даје 35. Корен 383 плус 2 даје 385. Квадрат 385 даје 148225, а 35 минус 25 даје 10. Корен 385 плус 2 даје 387. Квадрат 387 даје 149769, а 10 минус 49 даје 61. Корен 387 плус 2 даје 389. Квадрат 389 даје 151321, а 61 минус 61 даје 0. Корен 389 плус 2 даје 391. Квадрат 391 даје 152881, а 0 минус 21 даје 79. Корен 391 плус 2 даје 393. Квадрат 393 даје 154449, а 79 минус 69 даје 10. Корен 393 плус 2 даје 395. Квадрат 395 даје 156025, а 10 минус 25 даје 85. Корен 395 плус 2 даје 397. Квадрат 397 даје 157609, а 85 минус 89 даје 96. Корен 397 плус 2 даје 399. Квадрат 399 даје 159201, а 96 минус 61 даје 35. Корен 399 плус 2 даје 401. Квадрат 401 даје 160801, а 35 минус 41 даје 94. Корен 401 плус 2 даје 403. Квадрат 403 даје 162409, а 94 минус 29 даје 65. Корен 403 плус 2 даје 405. Квадрат 405 даје 164025, а 65 минус 25 даје 40. Корен 405 плус 2 даје 407. Квадрат 407 даје 165649, а 40 минус 69 даје 71. Корен 407 плус 2 даје 409. Квадрат 409 даје 167281, а 71 минус 61 даје 10. Корен 409 плус 2 даје 411. Квадрат 411 даје 168921, а 10 минус 81 даје 29. Корен 411 плус 2 даје 413. Квадрат 413 даје 170569, а 29 минус 49 даје 80. Корен 413 плус 2 даје 415. Квадрат 415 даје 172225, а 80 минус 25 даје 55. Корен 415 плус 2 даје 417. Квадрат 417 даје 173889, а 55 минус 09 даје 46. Корен 417 плус 2 даје 419. Квадрат 419 даје 175561, а 46 минус 01 даје 45. Корен 419 плус 2 даје 421. Квадрат 421 даје 177241, а 45 минус 01 даје 44. Корен 421 плус 2 даје 423. Квадрат 423 даје 178929, а 44 минус 09 даје 35. Корен 423 плус 2 даје 425. Квадрат 425 даје 180625, а 35 минус 25 даје 10. Корен 425 плус 2 даје 427. Квадрат 427 даје 182329, а 10 минус 49 даје 61. Корен 427 плус 2 даје 429. Квадрат 429 даје 184041, а 61 минус 61 даје 0. Корен 429 плус 2 даје 431. Квадрат 431 даје 185761, а 0 минус 21 даје 79. Корен 431 плус 2 даје 433. Квадрат 433 даје 187489, а 79 минус 69 даје 10. Корен 433 плус 2 даје 435. Квадрат 435 даје 189225, а 10 минус 25 даје 85. Корен 435 плус 2 даје 437. Квадрат 437 даје 190969, а 85 минус 89 даје 96. Корен 437 плус 2 даје 439. Квадрат 439 даје 192721, а 96 минус 61 даје 35. Корен 439 плус 2 даје 441. Квадрат 441 даје 194481, а 35 минус 41 даје 94. Корен 441 плус 2 даје 443. Квадрат 443 даје 196249, а 94 минус 29 даје 65. Корен 443 плус 2 даје 445. Квадрат 445 даје 198025, а 65 минус 25 даје 40. Корен 445 плус 2 даје 447. Квадрат 447 даје 200009, а 40 минус 69 даје 71. Корен 447 плус 2 даје 449. Квадрат 449 даје 201981, а 71 минус 61 даје 10. Корен 449 плус 2 даје 451. Квадрат 451 даје 203961, а 10 минус 81 даје 29. Корен 451 плус 2 даје 453. Квадрат 453 даје 205949, а 29 минус 49 даје 80. Корен 453 плус 2 даје 455. Квадрат 455 даје

СТРАХ
И
ХЕМИЈА

ПАД КРОЗ РУЖИЧАСТЕ ОБЛАЧИЊЕ

**ПРИРОДА НАЛАЗИ НАЧИНА
ДА ПОМОГНЕ СЛАБИЈЕМ
У БОРБИ ПРОТИВ ЈАЧЕГ
– ПА ЧАК И ДА МУ ОЛАКША
ПОСЛЕДЊЕ ТРЕНУТКЕ**

Квартет дивљих паса упорно је пратио стадо зебри. Најзад му је пошло за руком да од стада одвоји једну женку са два младунчета – једногодишњаком и тек рођеним ждребенчетом. На ово последње пси су бацили око верујући да ће им бити лак плен. Ипак, мајка и старији син сваки пут су успевали да заштите малишана...

Тако почиње прича Џејн Гудол, енглеске научнице која се прославила проучавајући друштвени живот шимпанза, али која је током свог боравка у дивљини Танзаније забележила и многе друге животињске авантуре. Прича се наставља овако:

... Одједном, један од паса силовито је скочио и угризао зебру за усну. Такав угриз

ужасно боли, онемогућава сваки отпор, а пас не пушта жртву све док је његови другови заједнички не растргну.

Изгледало је да је зебри дошао крај... У том тренутку зачуо се топот копита. Наишла је група од десетак мужјака који су одмах разјурили нападача. Опколили су женку са младунцима као заштита и кренули да се заједно придруже стаду.

Јелен се спасао

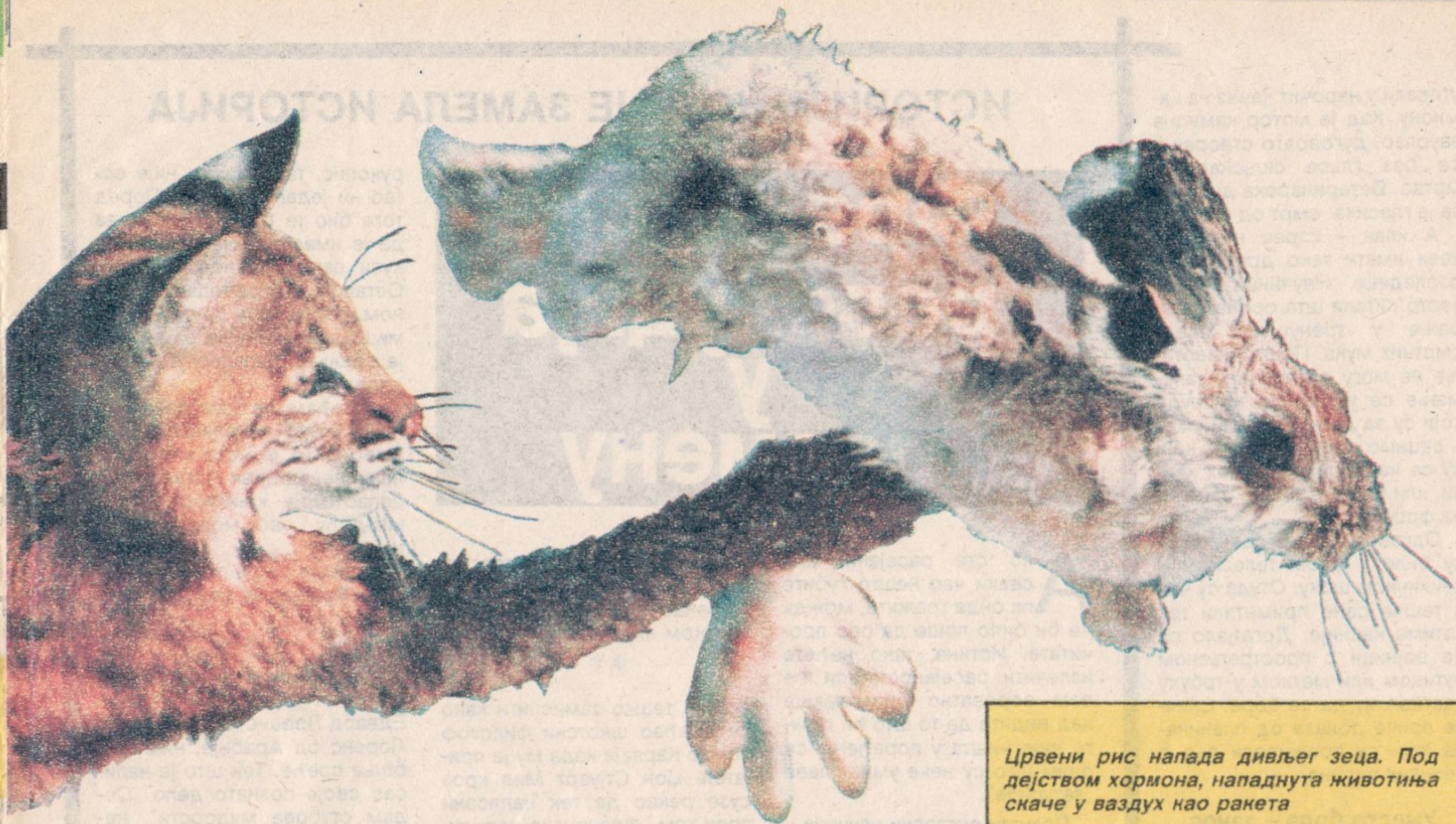
Још једну причу са срећним завршетком, овог пута из националног парка Ратамбор у Индији, испричао је антрополог и социобиолог Валмик Тарпар. Једног јутра, с камером у руци, имао је среће да присуствује жестоком окршају једне тигрице и крупног „самбар“ јелена. Тек после вишеминуутне борбе тигрица је успела да 300 килограма тешког јелена сруши на земљу. Попела се на њега и поку-

шала да му пребије предње ноге. Јелен је ипак скупио снагу, подигао се и наставио борбу.

Тигрица га је тада чељусти-ма зграбила за задње ноге. Да је успела да их прегризе, борба би била решена. Ипак, последњом снагом, јелен је успео да се отргне, храмљући отрчао до језера, препливао га и нашао спас на другој обали.

Животињски (па и људски) свет, знамо, дели се на грабљивце и прогоњене. Ипак, ови други не морају увек да настрадају. Витка и плашљива газела у нормалним приликама бежи од најмањег шума. Кад је грабљивци притерају у безизлазан положај, она се жестоко и храбро брани. Спусти главу, боде роговима, супротставља се и по двојици – тројици непријатеља, успева неретко да их рани, па чак и да их натера у бекство.

Године 1980. у илустрованом часопису „Лајф интернешенел“ објављена је фотографија која је свом творцу донела награду. Приказивала је бесног, искеженог павијана како скаче на огромног леопарда. Касније је пукла брука – показало се да је посредни фото-монтажа, и сниматељу

Црвени рис напада дивљег зеца. Под дејством хормона, нападнута животиња скаче у ваздух као ракета

је награда одузета. Сумња, међутим, није потекла од зоолога јер они кажу да је тако нешто сасвим могуће: нашавши се у шкрипцу, мајмун ће употребити своје оштре очњаке, макар и против далеко јачег непријатеља.

„Добар” и „лош” стрес

Шта је то што мирну, бојажљиву животињу претвара у смелог борца? Научници кажу — унутрашња хемија организма. У тренуцима опасности ступају у дејство надбубрежне жлезде, које тренутно из-

бацују у крвоток велике количине хормона — адреналина и норадреналина. Дејство тих хормона просто је задивљујуће. За трен ока расту крвни притисак и пулс, мишићи се пуне крвљу, дисајни путеви се шире да би плућа добила што више кисеоника. Цело тело је „на високом броју обртаја”, као тркачки аутомобил на старту.

Ето зашто газела добија снагу и смелост да се брани, или зашто је зец, кад примети ловца, способан да јурне из места брзином од 70 киломе-

тара на сат. Код животиња, као и код људи, научници тако стање називају — стрес. „Команду” за стрес издаје хипофиза, ендокрина жлезда на доњој површини мозга, која у случају опасности даје знак надбубрежним жлездама да почну лучење хормона.

Кад говоримо о стресу, најчешће мислимо на хронични стрес, који је код људи обично изазван претераним радом или нервном напетостју, а погоршавају га недовољно кретање, пушење и употреба алкохола. Такав стрес је штетан по организам и често доводи до инфаркта. Стрес од опасности — на срећу животиња — нема такве последице. Чим се животиња мало смири и одмори, адреналин и норадреналин се разграђују, а организам се опушта.

Друга је ствар са социјалним стресом који се јавља и код животиња, пре свега под дејством пренасељености. Код мишева и дивљих зечева, на пример, кад њихов број премаши одређену границу, нагло расте учесталост међусобних сукоба. Услед тога многе јединке губе на тежини, а надбубрежне жлезде им се увећавају. У каснијој фази долази до масовног умирања. Преживљавају само најјачи и најотпорнији појединци. У том смислу, социјални стрес заправо је оруђе којим се природа бори против пренасељености и потпомаже очување врсте.

Одличан пример стреса пружају експерименти са ту-

пајом, глодаром налик на веверицу, из југоисточне Азије. Ако два мужјака тупаје смештете у исти кавез, сместа ће се потући. После неколико минута питање „ко је газда” заувек је решено. Побеђени се завуче у ћошак, куња, нагло губи тежину и најдаље после две недеље угине — између осталог и зато што му је имунитет смањен, а ране не зарастају. Победник је, напротив, пуначак и задовољан, а у његовој крви може се утврдити двоструко појачана количина мушког хормона тестостерона. Као такав, он је просто неодољив за госпођице — тупаје.

Миш добио пантљичару

Сад долази оно главно: ако се кавез подели преградним зидом, поражени мужјак неће угинати. Пошто више не мора да се суочава с јачим противником, стресни хормони у његовој крви се разграђују и он се постепено опоравља. До сличних закључака дошли су истраживачи у њујоршкој болници Маунт Сајнај. Мишевима у кавезу показивали су у редовним размацима мачку. То је било довољно да се мишеви разболе, изгубе имунитет, а у цревима им се јави пантљичара.

Екстремни случај је пример тужног краја једне жирафе — животиње која нам иначе, са својих шест метара висине, изгледа тако достојанствена и мирна. Жирафу уловљену у источној Африци ловци су

Тек кад бежање постане немогуће, жртва ће се окренути против нападача

утерали у нарочит кавез на камиону. Кад је мотор камиона заурлао, дуговрато створење се без гласа скљокало — мртво. Ветеринарска дијагноза је гласила: смрт од страха.

А ипак — стрес не мора увек имати тако драматичне последице. Научници су се често питали шта осећа створење у тренуцима предсмртних мука. Пошто животиње не могу да причају, занимање се усмерило на људе који су за длаку избегли смрт — рецимо афричке ловце који су се извукли из лављих канџи, или војнике тешко рањене на фронту.

Одговор гласи: све жртве су биле у јаком телесном и психичком шоку. Отуда су чак и тешке ране приметили тек сатима касније. Догађало се да војници с прострељеном бутном или метком у трбуху настављају да се боре. Сличне приче долазе од планинара који су преживели пад с великих висина.

Уместо бола — занос

Први је том појавом почео да се бави Алберт Хајм, геолог и планинар из Цириха. Он је 1892. у годишњаку „Швајцарског алпског клуба“ објавио рад „Извештаји о смртносним падовима“. Његов запањујући закључак: нико од унесрећених није осетио бол, него занос и велико спокојство. Док су падали, пред очима им се указивало блиставо плаво небо и ружичасти облачићи. Један од њих је испричао:

— У целом низу слика видео сам све оно лепо и драго што ми се у животу догодило. У позадини као нека свечана мелодија, одзвањале су речи проповеди коју сам тог јутра слушао у цркви.

Ниједан од испитаника није при паду пустио ни гласа од себе, а камоли онај дуги крик какав редовно чујемо у филмовима кад неко пада с висине. Како је то могуће? И опет хемија — одговарају научници. У смртној опасности, организам лучи ендорфине, супстанце сличне морфијуму. О њиховој природи још се не зна много, али је очигледно да уклањају бол и изазивају еуфорично стање. Тиме се могу објаснити не само „ружичасти облачићи“ неспретних планинара, него и понашање многих смртно рањених животиња. Кад неки ловци тврде да је, рецимо, јелен с метком у срцу јурио још осамдесетак метара, да би пао пред самим њиховим ногама — то није „ловачка прича“, него дејство ендорфина. Утешно је помислити да је сама природа пронашла начин да нам ублажи последње тренутке. С. С.

ИСТОРИЈА КОЈУ ЈЕ ЗАМЕЛА ИСТОРИЈА

Француска револуција у пламену

Ако сте расејани, ако сваки час нешто губите па онда тражите, можда не би било лоше да ово прочитате. Истина, тако нећете излечити расејаност, али ће вам вероватно бити лакше кад видите да то што ви губите није ништа у поређењу са оним што су неке умне главе „затуриле“.

Познати енглески научник — класик Енсворт латио се обимног посла: да напише речник латинског језика. Наравно, овакво дело не може се урадити преко ноћи. Захтева вишегодишњи мукотрпан рад и — јаке живце. Приводећи рад крају — завршавао је слово „С“ — Енсворт је изгледа био при крају и са живцима, па је нервозно одговорио супрузи на неко њено питање. Пошто је нервоза прелазна, љутита жена зграбила је цео рукопис и бацила га у ватру! Шта је Енсворт све рекао же-

ни док се његов рад претварао у дим и пепео, и да ли је то рекао на енглеском или латинском ником није познато.

Није тешко замислити како се осећао шкотски филозоф Томас Карлајл када му је пријатељ Џон Стјуарт Мил кроз сузе рекао да тек написани први том „Француске револуције“ више не постоји! Једноставно, када га је то преподне узео од Томаса да га прочита — како би дао свој суд — Џон га је оставио на столу и отишао на ручак. У међувремену је наишао настојник, видео неку гомилу ижврљаног папира коју је промаја развејала по соби, скупипо је и бацио у камин! Да ствар буде гора, Карлајл је све белешке које је правио док је писао књигу са нескривеним задовољством поцепао и спалио чим је довршио

рукопис, тако да му није остао ни један папирић! Поред тога био је без новца: једва да је имао довољно пара да купи папир за нов рукопис! Оставши сам са тешком истином, пробдео је сву ноћ размишљајући шта да ради. Кад је свануло, записао је у свој дневник:

„Осећам се као да ми је неко украо неколико година живота. То је исто као да је неки невидљиви читалац поцепао моју књигу рекавши: младићу, ово морате боље написати!“

Затим је сео и поново написао „Француску револуцију“.

Ни енглески археолог, оријенталист и пуковник Томас Едвард Лоренс, познатији као Лоренс од Арабије, није био боље среће. Тек што је написао своје познато дело „Седам стубова мудрости“, негде је изгубио цео рукопис. Када се повратио од шока, сео је и испочетка написао ово обимно дело за свега неколико недеља!

За разлику од Лоренса од Арабије, енглески новинар и књижевник Едгар Волас није се нимало плашио да ће изгубити рукопис. Наиме, не само да је брзо писао — за викенд је могао да напише цео роман — већ је имао и одлично памћење, тако да је по сећању могао поново да напише дело и после годину дана! По сопственом признању, ово га је неколико пута „спасло“ када се рукопис негде загубио.

Нажалост, то није био случај и са нашим академиком Павлом Савићем. Као млад истраживач, на научној основи решио је следећи задатак: како паук треба да плете своју мрежу да би са што мање паучине покрио што већу површину? То је само наизглед смешна тема за озбиљан научни рад, јер решење овог задатка има великог значаја у грађевинарству. Омогућава, наиме, да се најмањом могућом количином армираног бетона засводи нека хала. Једини примерак свог рада послао је неком француском научном часопису, али се материјал загубио на пошти. Пошто због заузетости другим стварима више није имао времена за овај ребус, остаје нам да сачекамо да се нека нова умна глава позабави пауком и његовом мрежом.

Д. М.

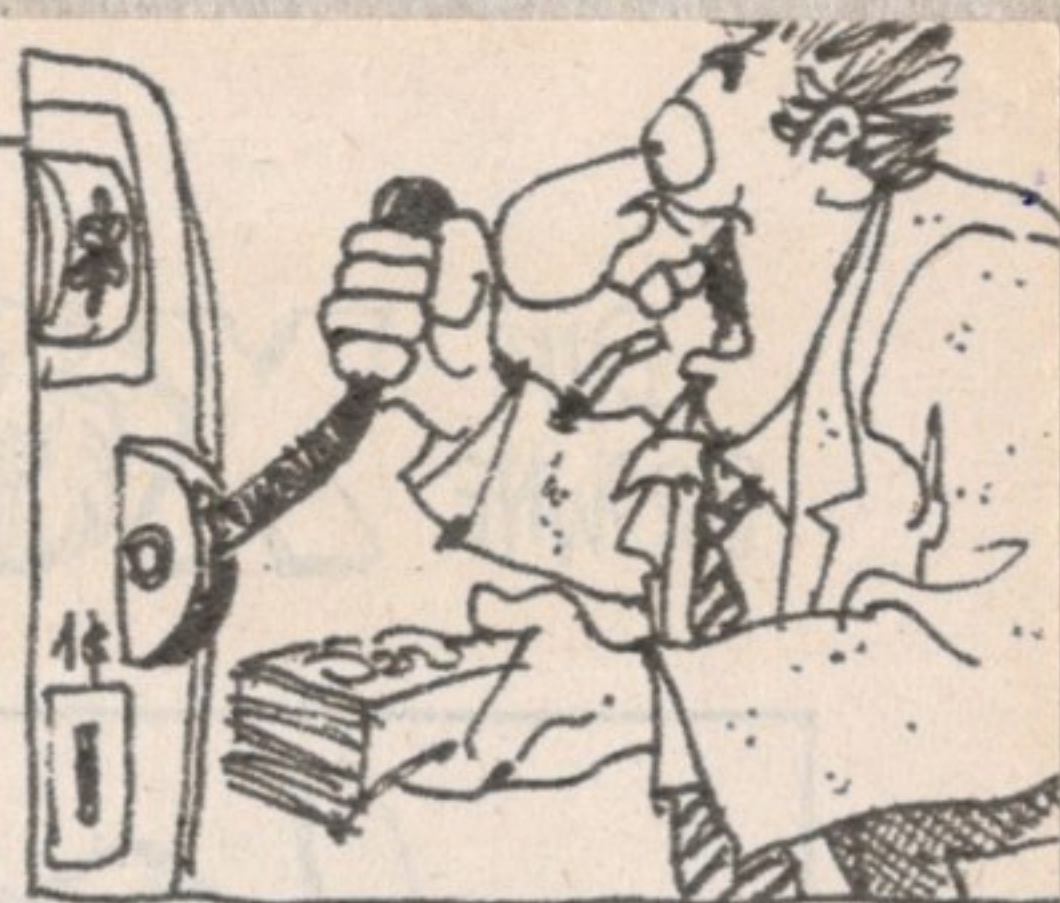
МА ШТА

КАЖЕШ

ПУШЕЊЕ И МИЛИОНИ

Може бити да пушење није здраво, ал' се исплати. Питајте Френка Оливета. Док је, не слутећи каква га срећа чека, играо блекјек, али у сали за непушаче једне коцкарнице у Атлантик Ситију, одједном му је дошло да запали цигарету. С пушачко-непушачким зонама у Америци нема шале, па се Џон, не мавши да обузда жељу, преместио у суседну салу за пушаче, заузео место испред првог слободног аутомата и добио готово девет милиона долара – што је један од највећих добитака које је ико икада згрнуо на „једноруком Џеку“.

УТИЦАЈ ПОМРАЧЕЊА СУНЦА НА РАД МОТОРА

Има ли икакве везе између Сунца, Месеца и трка за „формулу 1“ у Индијанаполису? У принципу, никакве. Брига Сунце за Индијанаполис и обрнуто... Ал' како ништа на кугли земаљској није апсолутно, испоставило се да Месец каткада зна и те како да делује на Земљу, а што се тога тиче, и на „формулу 1“.

Углавном, за време прошлогодишњег помрачења Сунца коме је кумовао Месец, просечна дневна брзина возача „формуле“ у Индијанаполису необјашњиво се повећала за чак 25

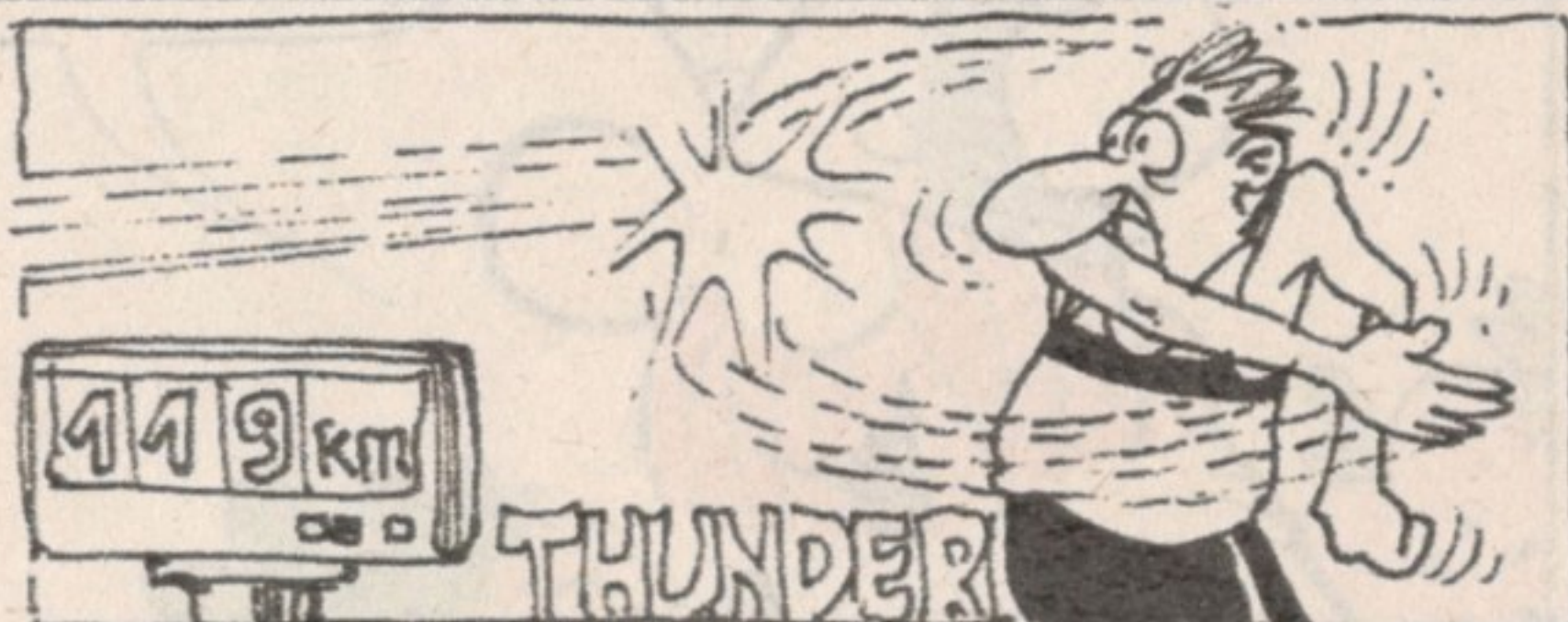

километара на сат у односу на претходни квалификациони дан.

Возач Раул Бозел (иначе возач фирме „Лола Форд корпорација“) возио је брже од свих осталих постигавши време од 230,403 километра на сат. Утицај звезда? Деловање незнатних сила? Ма какви... Објашњење је сасвим прозаично. За време док је Месец заклањао Сунце, температура на стази пала је за преко десет степени, односно смањила се таман толико колико је мотору „Форд корпорација“ било потребно да се покаже у најбољем светлу... И сад, ко да каже како помрачење Сунца и „формула 1“ нису ни у каквој звезданој вези?

ПЕТНАЕСТОГОДИШЊАЦИ, МАРШ!

Одсад па надаље Ламанш ће моћи да препливају само особе које су напуниле шеснаест година. Тако је, наиме, на годишњој скупштини одржаној у Фолкстону у Великој Британији одлучило Удружење пливача преко Ламанша. Не буде ли ова одлука опозвана, Енглец Томас Грегори остаће забележен као најмлађа особа која је икада препливала канал који дели Велику Британију од Француске. Када је 1988. препливао Ламанш за 11 сати и 54 минута, Томас је имао свега 11 година и 11 месеци. Што се жена тиче, рекорд држи Енглескиња Саманта Друс која је са 12 година и 4 месеца 1983. препливала Ламанш за 15 сати и 27 минута.

ОДБОЈКАШКА МУЊА

Овако стоје ствари у одбојци: лопту највећом брзином закупава Бугарин Љуно Ганев, а то износи тачно 119 километара на сат. Ствар је измерио радар постављен крај терена управо с циљем да одреди ко ће бити први носилац трофеја „тандербол“ (енгл. thunderball = лопта која путује брзином муње).

ХОТЕЛ САХАРА

Јадни возачи релија кроз Сахару, песак и само песак, а они смождени? Бесане ноћи под шатором, далеко од свега што би се могло назвати цивилизацијом. Тако замишљате учеснике традиционалног релија кроз Сахару? Е, па, грешите... Ако ништа друго, онда бар у једном случају сасвим сигурно.

„Ситроен“ се потрудио да његовим возачима након целодневне јурњаве кроз паклену јару Сахаре не зафали тако ре-

ћи ништа. Какав полиуретански шатор, какви бакрачи: de luxe хотел или ништа... Углавном, усред ужасне пустиње, „ситроеновци“ у сваком тренутку на располагању имају све што им њихово такмичарско срце пожели: од 22 метра дугачког каравана приколице, неке врсте de luxe хотела усред пустиње, до приземних радости какве су микроталасне пећнице, фрижидери и хладни тушеви.

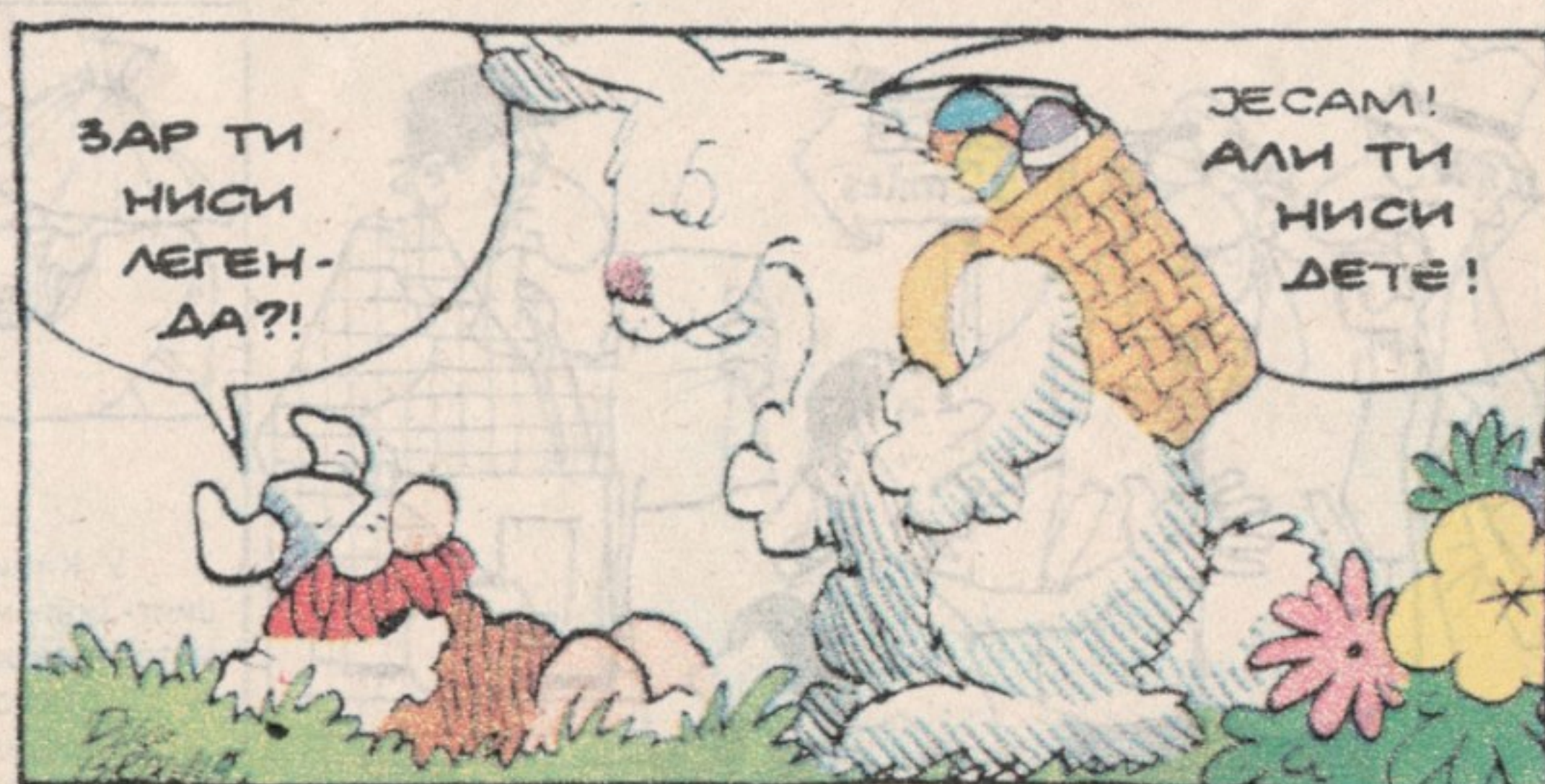
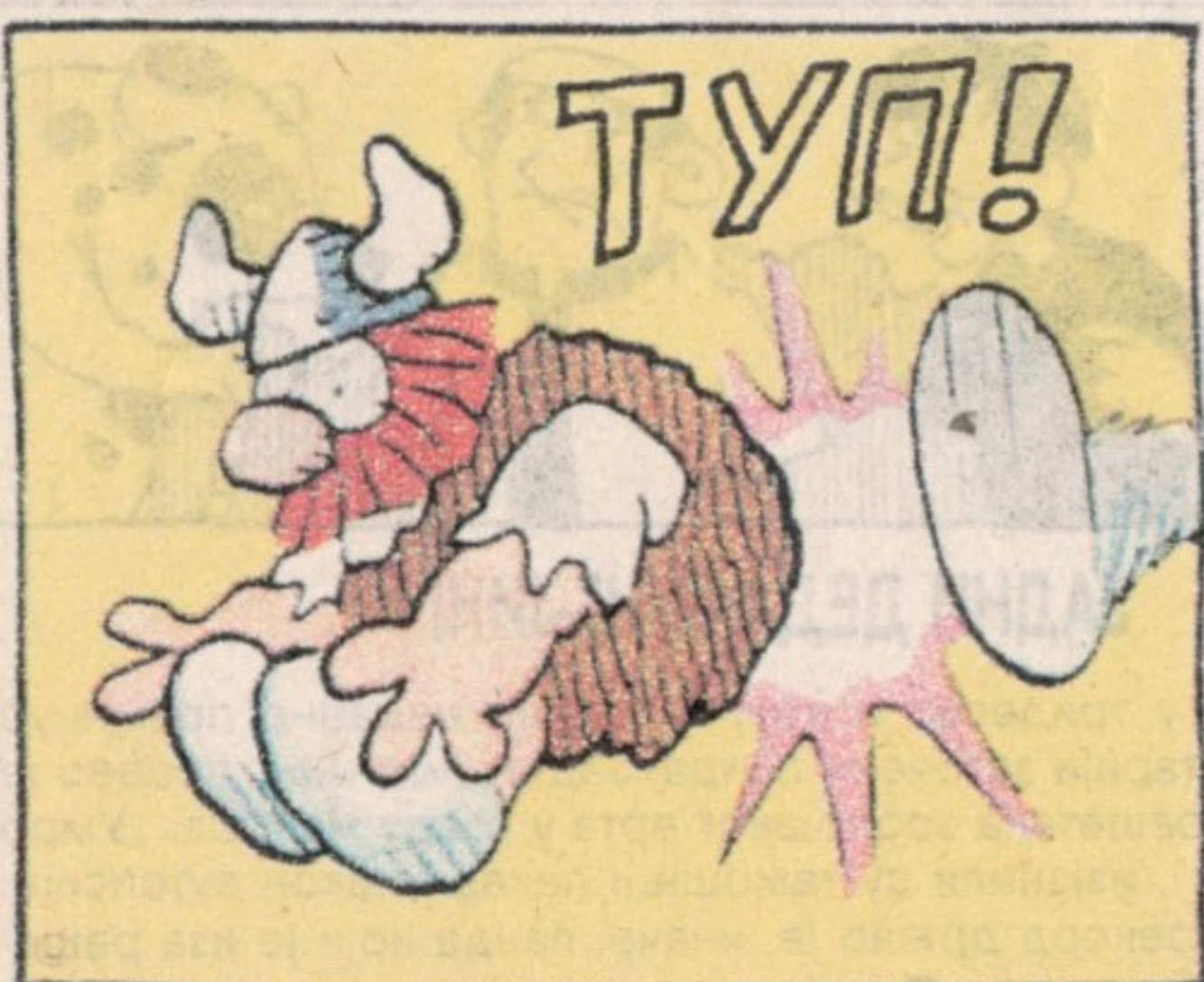
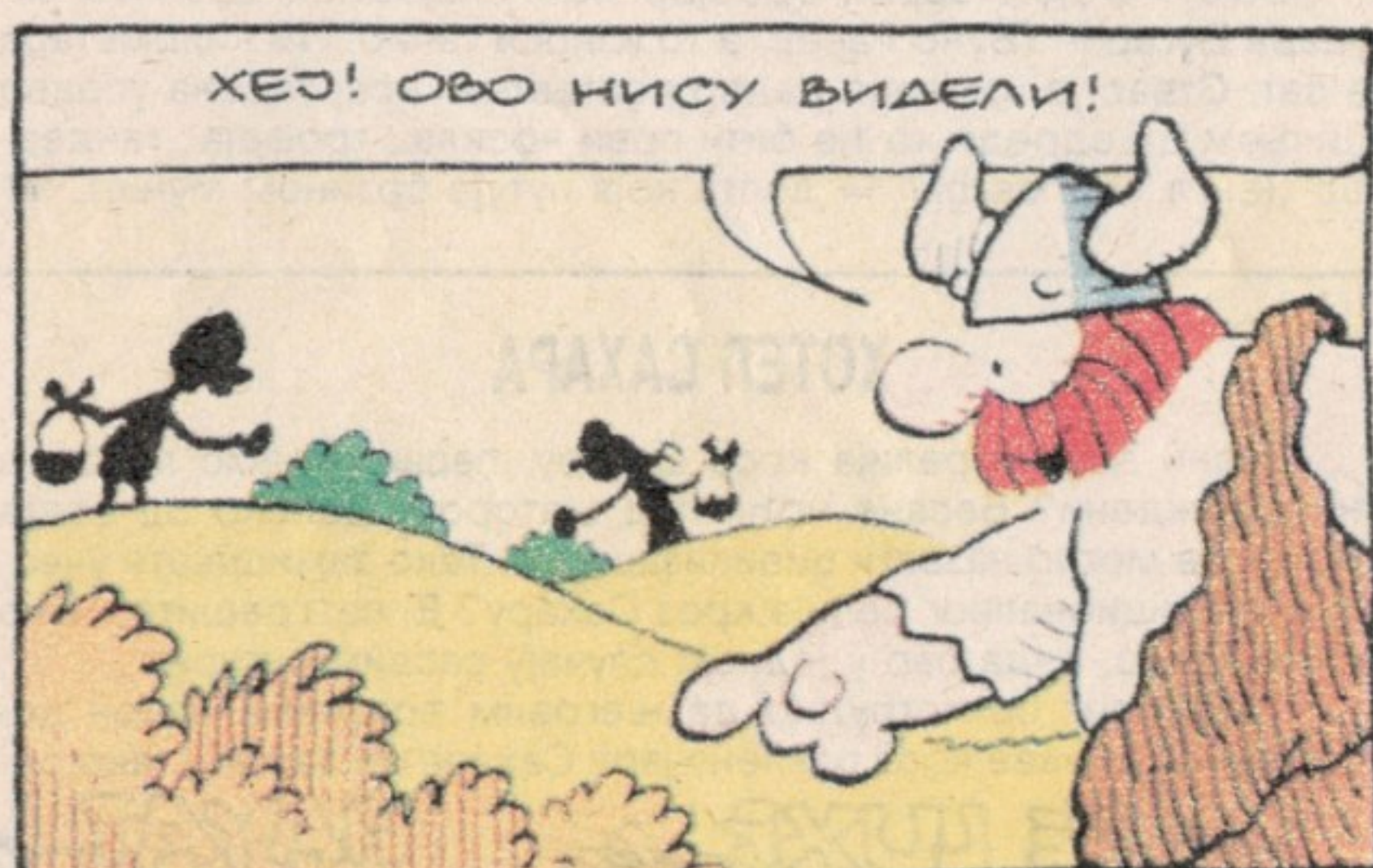
ЈАДНИ ДЕДА ЈИНГ-ЈИНГ

У Кини је у тридесет и другој години недавно преминуо Јинг-Јинг, најстарији заточени панда. Јадни Јинг-Јинг провео је читав век иза решетака зоолошког врта у граду Чангша. „Умро је од старости“, изјавили су тамошњи лекари након аутопсије. Доскорашњи рекорд држао је, иначе, панда који је иза решетака провео 25 година.

Илустровао Зоран Петковић Петко

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ВИТЕЗОВИ НА ЛЕДЕНОЈ ПИСТИ

ЧЕЛИЧНА МАЈИЦА

**Док метални
клинови гребу
по леду, колена
клизи по глаткој
површини...**

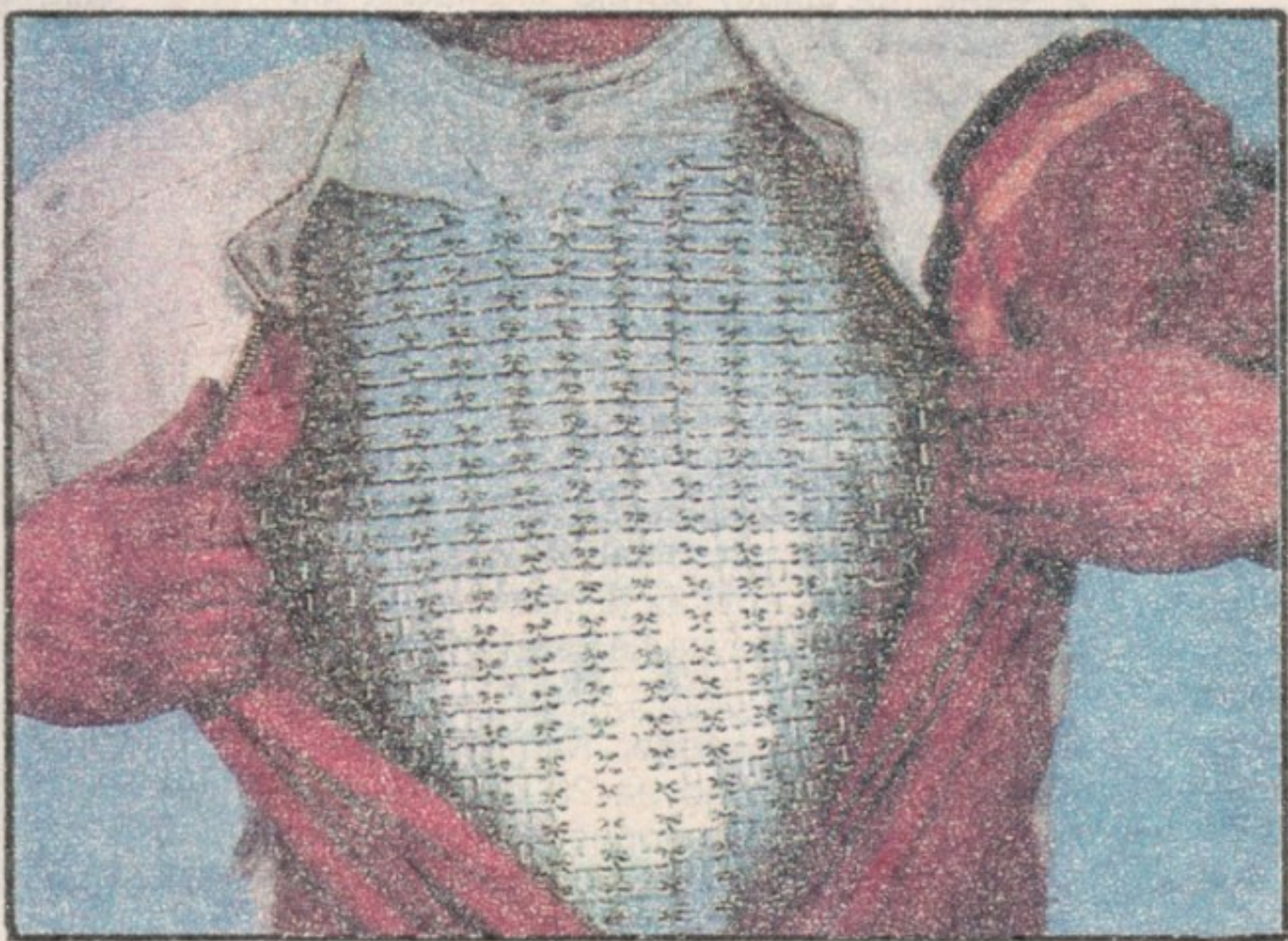
ГЛАВУ ЧУВА

Четири стотине клинова – то је укупан број на гумама сваког мотоцикла

Око стазе се шири густ, оштар мирис који штипа за ноздрве. То је мирис нагорелог рицинусовог уља којим се подмазују мотоцикли, а оно што се чује само је брујање мотора и гребање точкова по леду. Ови звуци и мириси ретко где могу да се осете јер у дражима спидвеја на леду уживају малобројни. Врхунских спортиста на свету је веома мало – има их свега нешто више од две стотине.

За сада се у мотоциклическим тркама на залеђеним стазама не организују национална првенства. Једино значајно надметање је светски шампионат. Тада се најбољи и најодважнији спидвејисти надмећу у покривеним аренама. Једна од најпознатијих је ледена хала у Вилмерсдорфу у Немачкој, а има их још и у Гетеборгу, Асену и Алма Ати у Монголији. Тренинзи или остала такмичења одвијају се на отвореном, на залеђеним рекама, језерима или шумама севера. Сви спидвејисти тврде да је једно од најбољих места за припреме језеро Насерјорн у Шведској. Иначе, сезона овог спорта је веома

Оклоп: испод комбинезона сваки мотоциклиста носи челичну „мајицу“ која га пре свега штити од клинова

„Вез“ по залеђеној површини: такмичар узалудно покушава да обузда свој мотоцикл

кратка – свега четири месеца, од новембра до фебруара.

Спидвеј на леду први су почели да возе Руси, још тридесетих година овог века. Они су обележили прве ледене

стазе у Сибиру и прилагодили своје мотоцикле оваквој подлози. Тамо је 1966. године одржано и прво светско првенство. Од тада па до данас, спидвејисти који долазе из Русије и земаља бившег Совјетског Савеза освојили су чак двадесет три златне медаље. Тамо је овај спорт и најпопуларнији: на залеђеним језерима нађе се викендом и по три хиљаде спидвејиста, што је у поређењу са другим земљама заиста огроман број.

Мотоцикли за спидвеј су веома једноставни. Углавном су једноцилиндрични, са крајње упрошћеном шасијом. Као гориво користе метанол. Најважнији су можда точкови. Њихова газна површина покривена је са 200 челичних клинова (спајкова), нешто краћих од три центиметра. Изнад њих су браници који готово потпуно заклањају точак са горње стране.

И одело такмичара је посебно: испод уобичајеног комбинезона сви до једног носе неку врсту оклопа од челичних плочица, попут оних које су носили средњовековни витезови. Такође, на левом колenu обавезан је штитник од аутомобилске гуме. Зашто? Одговор је једноставан: „Званична такмичења одвијају се на кружној стази дугачкој углавном 400 метара, а она се прелази стално возећи налево“, објашњава Пјер Олоф Серенус, норвешки шампион, по занимању ватрогасац. „Прва кривина улево, друга улево и тако редом“, каже он. „Штитник служи да би сачувао колена које непрестано клизи по леду, а у кривине се не улази са мање од 80 километара на час“.

Тако се током трка четири такмичара, колико их креће са старта, готово додирују, незгоде су прилично ретке. „То се подразумева“, објашњава немачки шампион Мишел Ланг, механичар и један од најбољих витезова на леду који, да би током лета одржао кондицију, учествује и на мото-кросевима. Међу нама, спидвејистима, коректност је неприкосновено правило јер свака повреда је озбиљна и може да се плати животом. Нико од нас не жели да му се у мишице зарију клинови дугачки 28 милиметара“. Лангу се баш таква незгода догодила 1991. године и одлично је памти. „Надметао сам се са руским шампионом Иваном Брашовим. Одмах након старта смо се сударили. За тренутак сам осетио као да ми је на ногу просуо кључалу воду. У постељи сам, у гипсу, остао три месеца.“

ВЕМ

Шта све крије

ТИАУАНАКА

УСАМЉЕНИ ГРАД ПРЕД

Само 20 километара од језера Титикака, на пространој равници која дели Боливију и Перу, на 3.840 метара надморске висине налази се једно од најтајанственијих места наше планете

Тиауанака се простире на површини од 420 хектара. То је област окружена планинама чија се висина креће између 4.700 и 6.000 метара. Чини се да такво окружење није најпогодније за појаву напредне цивилизације, али...

Најважнији споменик у Тиауанаки су Врата Сунца, огромни камени блок украшен рељефима који, пре свега, приказују главног бога: Сунце. Осим тога, ту су и остаци храмова (један у облику пирамиде и други под земљом), палата, бројни домови и пажљиво исклесани идоли који уливају страхопоштовање.

Када су Шпанци пристигли у тај крај, све је било много очуваније, али земљотреси, тако чести у том делу света, и стално одвлачење каменних блокова из грађевина допринели су нарушавању и уништавању Тиауанаке. Само су највећи блокови остали на својим местима.

Мисли се да је златно доба Тиауанаке

било између 800. и 1000. године, када је имала 30 до 40 хиљада становника. Тада је ово царство, заједно са царством Хуари које се налазило нешто северније, владало целим подручјем Анда (данашњи Перу и Боливија). Религија се заснивала на култу бога Сунца.

Са Шпанцима је стигло и питање старости Тиауанаке. Тамошњи Индијанци нису умели прецизно да одговоре на њега. Према њиховим предањима, град су подигли дивови у току само једне ноћи пре великог потопа, али он је касније разрушен у снажном земљотресу. Данас се зна да је империја настала око 3.000 година пре н.е. То су потврдила разна ископавања током нашег века и испитивања поступком уз помоћ угљеника C-14.

Када су средином 15. века ратници Инка освојили Тиауанаку, град је већ више од 250 година био потпуно мртав. О свакодневном животу Тиауанаке мало се зна и њена прошлост остаје скривена међу легендама.

Остала је велика тајна како су преношећи огромни блокови од андезита, вулканског камена са црвеним песком, који се користио за изградњу споменика и подизање идола. Најтежи од њих био је тежак 131 тону. На полуострву Копакабани, код језера Титикака – 80 километара од Тиауанаке – налази се исти камени споменик и питање се намеће само од себе: како је било могуће преместити тако тешке блокове на толико растојање? Легенде помињу чаробњака који их је подизао звуцима своје флауте. Наука је, међутим, рекла своје.

Боливијски археолог Карлос Сангинес успешно је доказао да 20 људи могу да пренесу једну тону користећи индијанску технику – помоћу јаких конопца направ-

љених од упредених трава. Тако су блокови довучени до обале језера, а онда су их дрвеним чамцима превозили до одређеног места. Ипак, преношење најтежих блокова питање је које остаје без одговора.

Још једна тајна није одгонетнута: зашто је становништво Тиауанаке напустило

Нож који је ушао у историју

ОПАКО ШАНГАЈСКО СЕЧИВО

У Другом светском рату велики број савезничких војника није одлазио у борбу без чувеног „ферберн-сајкс” бодеза

Служећи у шангајској полицији током 30 година, Виљем Ферберн добро је испекао занат бар кад се радило о што је могуће бољој заштити закона у тој злогласној луци. Као изузетан стручњак за најразличитије врсте насружања, ипак је био најбољи познавалац одбране голим рукама.

Почетком Другог светског рата Виљем Ферберн написао је књигу под називом: „Како победити у сукобу прса у прса” која је постала приручник за обучавање специјал-

них јединица различитих земаља.

Основна идеја овог приручника била је да ће командос, кад-тад, бити у прилици да се сретне с непријатељем очи у очи. А тада, тако је поручивао Ферберн, не постоји смртносније оружје од ножа!

Слично мишљење делила су и двојица Фербернових пријатеља: инспектор Сајкс, који је такође радио за шангајску полицију, и Сем Литон, капетан у четвртој пуци маринаца улогреном у близини ове луке.

Ферберн је, заједно са Сајксом и Литоном, провео сате и сате расправљајући о манама и врлинама различитог оружја.

И тако је рођена идеја да се направи савршен бодез.

Нож који, како је Сајкс говорио, војнику треба да служи као сликару четкица, почео је да се рађа касних тридесетих година овог века.

У историји ратовања остаће познат као „ферберн-сајкс”, а састојао се из четири дела. Био је дужине од 16 до 17 центиметара, израђен од нарочито каленог челика, оштрих ивица на обе стране сечива, у основи широк око 2,5 центиметра, а завршавао се врхом мало дебљим од игле.

Дршка ножа, начињена од месинга и читавом дужином ручно изрезбарена – што је отежавало клизање у руци –

ВРАТИМА СУНЦА

град изненада? Улога самог града, такође, остаје непозната. Да ли је био верски центар или административни главни град?

Тиуанака и даље лежи усамљена, кријући у тишини своје тајне тамо високо у Андима, уљуљкивана мелодијама пикуље и сикве, музичких инструмената популарних у овим крајевима.

била је шупља и, због нарочитог облика, згодна за држање. Трећи, врло важан део, био је челични штитник у облику крста који је бодеж делио од дршке. И, коначно, на врху балчака налазио се челични или месингани сигурносни завртањ који је учвршћивао читав нож.

Убрзо пошто је почела ручна израда ове врсте бодежа, британска армија позвала је Ферберна и Сајкса као ин-

Непознати британски командос спрема се за борбу. У нарочите корице везане око леве потколенице убацује „ферберн-сајкс“ нож без кога се није кретало у борбу

структоре посебних војних јединица. Тако су британски командоси убрзо почели да користе „ферберн-сајкс“ бодеж који је постао први званични борбени нож у британској војсци.

Пре него што је „ферберн-сајкс“ нож постао и званично оружје британске војске, израђено је око 500 ових бодежа који су, пошто их је мало сачувано, сада изузетно тражени.

Током рата, поред британских командоса, овај нож користиле су и друге специјалне савезничке јединице, посебно америчке војске.

Виљем Ферберн је 1943. године, тада већ у чину мајора, отпутовао у Сједињене Америчке Државе. Почео је да ради као инструктор Одељења стратешких јединица OSS, претече данашње CIA.

Из тог времена још се пре-

причавају догађаји везани за Ферберна. Ниског раста, с очарима, доброћудног изгледа, најмање је изгледао као неко ко се сналази у борби прса у прса. Али, када би му пришао неки од војника уверен да ће га савладати без имало напора, схватао је да Виљем Ферберн није само добар теоретичар, он је заиста примењивао све борбене вештине које је описао у свом чувеном приручнику.

У Вестминстерској опатији сахрањени су британски херои рата и мирнодопских времена. У капели Светог Ђорђа постављена је застава славних трупа британских командоса. Изнад заставе, на постољу, налази се и „ферберн-сајкс“ нож — као успомена на једно од најјевтинијих али и најкориснијих оружја Другог светског рата.

В. С.

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБАВНИК

ВАС ВОДИ НА 8. „БЕОГРАДСКИ

ТРЧИТЕ „МАКСИ“!

Сарадња „Београдског maratona“, „Соко Штарка“ и „Политикиног Забавника“ у организацији и популаризацији „Трке задовољства“ на београдској маратонској трци наставља се и ове године. До сада је била више него успешна јер је „Трка задовољства“ оцењена у Међународном удружењу маратона и уличних трка (AIMS) као највећа пратећа манифестација једног светског maratona. Дакле, „Трка задовољства“ је већ највећа, али то не значи да не може бити и већа, да у њој не може учествовати више тркача него прошле и претпрошле године.

А да ли ће бити масовнија, то пре свега зависи од читалаца „Политикиног Забавника“ и њихове спремности да у суботу 22. априла дођу на старт испред Скупштине СР Југославије. Страх да ће се неко „обрукати“ не сме да буде јер у овој трци, као што и њено име каже, циљ је задовољство, циљ је дружење, циљ је учествовање у вели-

И

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБАВНИК

**поклањају вам још један
термопресликач да украсите
своју тркачку опрему за „Мак-
си трку задовољства“ у субо-
ту 22. априла**

ком спортском догађају који ће посредством тв камера стићи у више од 120 милиона

домова широм света. Због тога у овој трци и нема победника. Победници су сви који

савладају стазу од 5 километара трчећи или ходајући.... Најмлађи могу то да учине и у дечијим колицима на „родитељски погон“, а обавеза је свих да се осмехују, да се друже, да се забављају.

Задовољство, овог пута, треба да буде максимално. Уосталом, и име овогодишње трке на 5 километара је „Макси трка задовољства“ („Maxi Fun Run“), по производу „Соко Шарка“, а њен знак данас поклањамо читаоцима нашег листа.

Наравно, реч је о термопресликачу којим ћете украсити вашу тркачку опрему за „Макси трку задовољства“, било да је реч о мајици, дуксу или тренерци. Довољно је да пресликач са два-три потеза загрејаном пеглом препегла-те на одабрани део спортске одеће и добићете ексклузивни дрес по којем ће се у суботу 22. априла, али и касније, препознавати „забавниковци“, учесници најмасовнијег и највећег спортског догађаја у нашој земљи.

ДОЛАЗЕ ТРКАЧИ ИЗ ЦЕЛОГ СВЕТА

На овогодишњем 8. „Београдском Соко Штарк маратону“ учествоваће више од 200 елитних маратонаца из 35 земаља са свих континената, а међу њима ће бити победници многих великих светских маратона. Наравно, биће ту и победничка тројка из прошле године – Буканов – Кузњецов – Њемчак, па организатори очекују нову рекордну трку.

Учесници „Макси трке задовољства“ имаће част да се нађу на старту заједно са њима и прилику да их поздраве негде на 42.195 метара дугом путу по београдским улицама и, наравно, на циљу на Теразијама.

JAT
Yugoslav Airlines
OFFICIAL CARRIER

Dečji keks

Maxi

Soko Stark

asics

Partizan

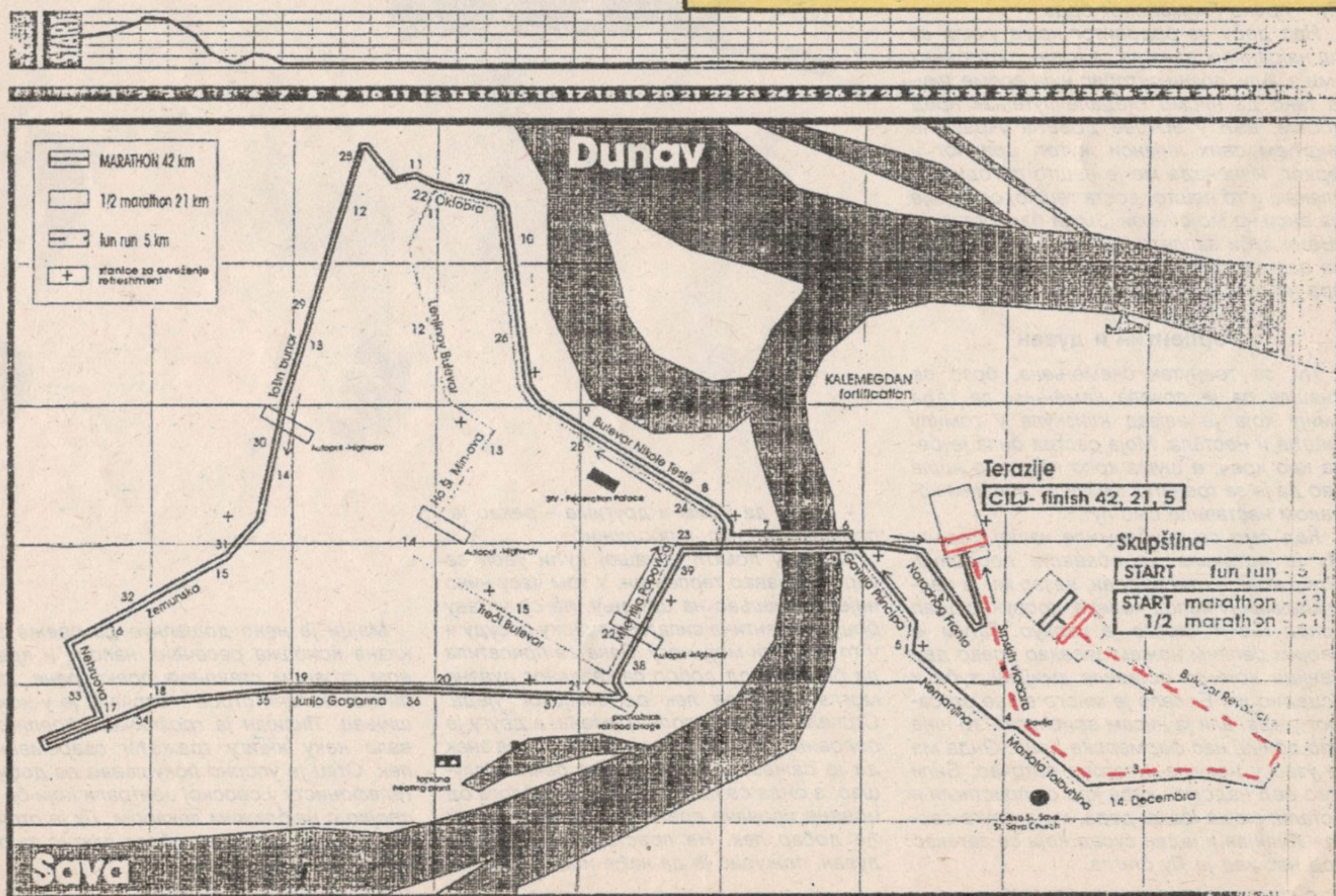
BELGRADE
CITY
ASSEMBLY

**BELGRADE
MARATHON**

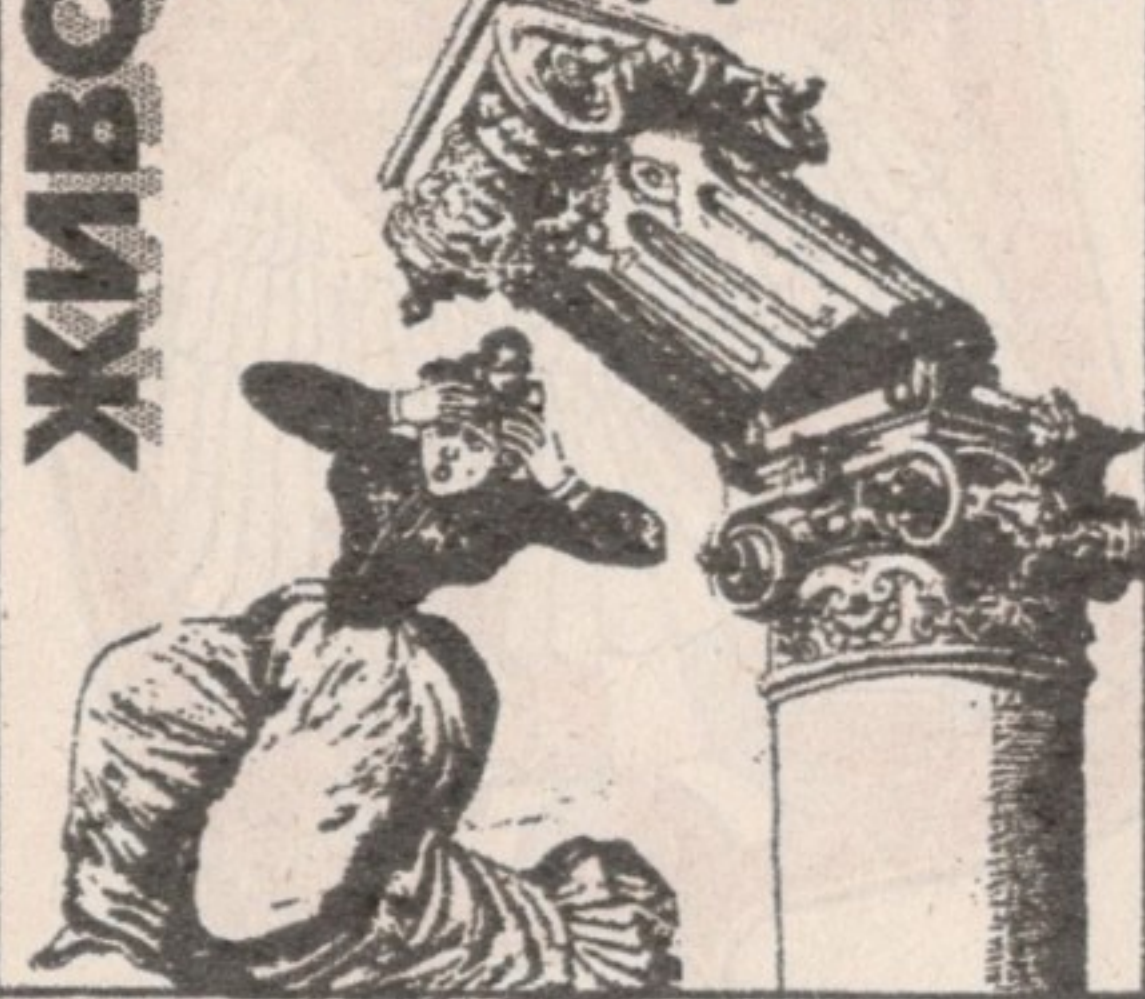
СТАРТ У 10,03

Трка на 5 километара – „Макси трка задовољства“ – почеће у суботу 22. априла тачно у 10 часова и три минута, три минута после старта маратонаца и полумаратонаца.

Стаза је и даље иста. Старт је пред Скупштином СР Југославије на почетку Булевару револуције, а циљ је на Теразијама. Тркачи ће се на путу дугом (а неком и кратком) 5 километара кретати Булеваром револуције, затим ће скренути у Улицу Бранка Крсмановића, па ће улицама 14. децембра и Маршала Толбухина, преко Славије стићи до Улице српских владара на чијем крају их очекује циљ на Теразијама.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

**Баба, деда, моја друга
сестра, свака сусетка, сваки
рођак, свако је имао свој лек.
И мајка их је све редом
стрпљиво привијала на моју
отечену и већ модру ногу**

Моја сестра Лу и ја враћале смо се кући из школе. Била је 1957. година, октобар, време сунчано и топло, право бабље лето. Иза нас је остао километар и по пута, требало је превалити још три.

— Хајдемо пречицом — предложила је Лу — преко Гилмановог брда.

Нас децу из брдовитог краја учили су од најранијих дана да се чувамо отровних змија. Али, позни октобар није време змија тако да нисмо гледале путељак пред собом, већ у врхове дрвећа украшене лишћем свих нијанси жутог, црвеног и мрког. Изненада ме је нешто погодило у чланак, и то нешто, доста тешко, остало је да виси на мојој нози. Змија бакроглавка! Њени зуби заплели су се у моје чарапе, па сам морала снажно да машем ногом пре но што сам је се ослободила.

Терпентин и дуван

Лу, за тренутак скамењена, брзо се снашла па је почела камењем да гађа змију која је најзад клизнула у гомилу лишћа и нестала. Моја сестра била је бела као креч, а шума кроз коју смо ишле као да је за тренутак замукла. Журним коракom наставиле смо пут.

Кад смо се приближиле нашој фарми, Лу је потрчала да обавести породицу. Отац, који је стигао први, везао ми је своју марамицу испод колена, провукао штап испод ње и чврсто је уврнуо. Затим је својим џепним ножем засекао преко две ранице које су оставили змијини зуби и исцедио их. Болело је много више од самог уједа, али ја нисам вриснула — то није био обичај нас фармерске деце. Онда ме је узео у наручје и готово потрчао. Били смо већ на домаку куће кад су пристигли и остали: мајка, бака, деда, моја друга сестра Лилијан и један сусед који се затекао код нас кад је Лу стигла.

УЈЕЛА МЕ

— Идем да јавим и другима — рекао је, прошао крај нас, и продужио.

За прву помоћ у нашој кући увек се употребљавао терпентин. У том часу нико није помишљао на штедњу, па су читаву боцу терпентина сипали у дубоку посуду и у то ставили моју ногу. Бака се присетила да би каша од добро сажваканог дувана могла да буде лек од змијског уједа. Стрпала је у уста пола грумена, а другу је половину дала деди дајући му очима знак да је сажваће. Деда је без речи послушао, а онда се присетио да је и облога од црвене иловаче претворене у кашу такође добар лек. Не престајући да жваће дуван, пожurio је да нађе иловачу.

Мајци је неко дошапнуо да свеже заклана кокошка расечена напола и крвавом страном стављена преко ране „одлично извлачи отров“. Отрчала је у кокошињац. Лилијан је грозничаво прелистивала неку књигу тражећи савременији лек. Отац је упорно покушавао да добије телефонисту у сеоској централни који би га спојио с најближим лекаром. Лу је отрчала на таван да донесе бело платно за облоге и завоје.

Питала сам се да ли ћу умрети. „Виде-
ле смо дивљу ћурку“, изустила сам желе-
ћи да све опет буде нормално. Нико ми
није одговорио. Сви су нешто ужурбано
радили.

Без сентименталности

И даље се молећи, само сад безглас-
но, бака се појавила из оставе извадила
дуван из уста, затражила од деде његову
половину, ставила све то на комад платна
и привила то на ране од уједа.

— Хало, хало! — упорно је понављао
отац у телефонску слушалицу. Линија је,
очигледно, била у прекиду.

— Овде пише... — почела је Лилијан, али
ју је прекинула мајка која је, попрскана
крвљу, улетела у кухињу. Каша од са-
жваканог дувана скинута је с ране и уместо
ње стављена располућена и неочупана
половина кокошке. Чим се кокошка охла-
дила, склонили су је с моје ноге и ставили
иловачу.

До тада је пристигло седам или осам
суседа. Дошли су да, ако могу, помогну.

Настала је збрка од разних шумава: ко-
кодакања кокоши, цепања платна, шушта-
ња страница које је Лилијан уплашено
листала. С тим се мешало мукање непо-
мужених крава и завијање наша два пса.
Бака је отишла у оставу да се у самоћи
моли и жваће дуван. Молила се гласно,
неразумљивим речима, преврћући исто-
времено по устима дуван који је жвакала.
Деда се вратио с иловачом коју је стрпао
у лавор с водом да би је лакше месио.

Лони Брит, крупна жена, оличење снаге
пришла је постељи подигла моју ногу и из-
говорила као да се то само по себи разу-
ме:

— Починье да отиче!

Сви су пришли по корак ближе као да
су желели да се збију у круг и не дозволе
непријатељу да продре до мене. Није би-
ло ни правих ни лажних излива сентимен-
талности и уверавања да ће све бити до-
бро. То није био наш обичај. Иако сам би-
ла свесна опасности у којој сам се нала-
зила, не сећам се да сам се икад осећала
сигурнијом јер сам била окружена драгим
и блиским лицима.

Беси Стејси, која је нешто радила око
пећи, машила се за комад платна и нешто
ставила на њега.

— Чичак куван у заслаћеном млеку...
одличан је против змијског уједа. Набра-
ла сам га уз пут — говорила је скидајући
иловачу и стављајући чичак.

Последња је стигла моја друга бака ко-
ја се на својим реуматичним ногама једва
спустила низ планину Симс. Без речи се
упутила у оставу, узела тигањ, насула у
њега со, загрејала је, изручила на платно,
склонила чичак куван у слатком млеку и
променила облогу на мојој нози. Беси је
припремила последњу кашу: иситњено
усољено свињско месо и црни лук.

— Још отиче и почиње да плави — при-
метио је неко.

Уто је у кухињу ушао Мет Мекги и из по-
суде коју је донео сипао нешто тамно у
чашу и принео је мојим устима говорећи:
„Пиј!“

Попила сам. Било је то као да ми кома-
ди жара клизе низ грло. Чинило ми се да
сам на висећем мосту који се љуља али
не лево-десно, већ горе и доле, дотичући
час брзу воду а час усијано Сунце. Док
сам се дизала према Сунцу, чула сам гла-
сове...

Чекају их послови

Треперава светлост лампе... сунчева
светлост... А онда, кроз маглу густу као
тесто, борила сам се да схватим речи ко-
је су допирале до мене, да им разумем
смисао и да их поређам неким иоле ло-
гичким редом.

— Мама?

Глас ми је био слаб и храпав.

Мама, бака, тата, Лу, Лилијан и сви су-
седи који су два дана бдели крај мене по-
скакали су са својих столица и опколили
мој лежај. Ништа нису говорили, али се у
њиховим очима све огледало: олакшање,
нада, радост.

Тата је спустио заврнуте рукаве и за-
копчао манжете. Деда је извадио свој
цепни часовник, дотерао га и навио. Мама
је обрисала зној с мога чела.

— Па — прогунђао је наш сусед Том
Александер као да је малочас свратио у
кратку посету. — Биће најбоље да кренем.
Треба да се оберу кукурузи.

И остали су се присетили послова који
су их чекали.

Недељу дана касније пристигла је моја
тетка Грејс која живи далеко од нас, па је
због тога са закашњењем чула шта ми се
догодило. Посматрајући моју још отечену
ногу, запитала је моју мајку:

— Чиме си је лечила, Мертл?

— Чиме? Па оним што смо имали при-
руци.

Није се упуштала у појединости. То није
наш обичај.

Џи Бен Мосли

Илустровао Брана Јовановић

Заронити до дна

ОПЕРАЦИЈА ОКЕАН - ЕВЕРЕСТ

**Грахам Хоукс
верује да ће на-
редне године
успети у нечему
што још никоме
није пошло за
руком – спусти-
ће се на дубину
од преко 10.000
метара**

Грахам Хоукс тренутно је водећи светски произвођач подводних возила. Његове подморнице разликују се од досадашњих не само по изгледу, већ и материјалу и, наравно, могућностима.

Одрастао у Енглеској, Хоукс је од детињства био заљубљен у авијацију, посебно се одушевљавао пилотима који су се прославили током

Другог светског рата на летелицама „спитфајер“. Уместо авиона, Хоукс се ипак определио за подводна возила која неодољиво подсећају на летелице.

Његова најпознатија подморница не носи случајно назив – „Подводна летелица 1“. С крилима постављеним на елегантном труп, погонским моторима са обе стране и кабином која се завршава сличним обликом као на авиону, „Подводна летелица 1“ предвиђена је за кретање на великим дубинама.

За сада Грахам Хоукс испробава своје возило у мирним водама залива Сан Франциско, у близини своје радионице смештене у Поинт Ричмонду, у Калифорнији. С обзиром да је „Подводна летелица 1“, како каже сам Хоукс, положила испит издржљивости, он верује да ће још овог лета кренути у посебну мисију. У заливу Монтереј спустиће се на дубину од 6.500 метара.

Сви Хоуксови експерименти окренути су само једном циљу: да следеће године ос-

Морске дубине и даље су пуне тајни. Да ли ће Грахам Хоукс са својим неубицајним подморницама отворити ново поглавље у освајању океанских „Маунт Евереста“?

твари неостварив сан. Под називом „Операција Океан-Еверест“ Хоукс треба да „освоји“ за сада највећу забележену дубину на нашој планети. То су воде у западном делу Северног Пацифика, у близини Гуама – Маријански гребен. Ту је забележена дубина од близу 11.000 метара.

Спуштајући се око 180 метара у минуту, Хоукс планира да зарони на дубину од 10.000 метара за отприлике један сат. Пошто се притисак појачава што је дубина већа, Хоукс је већ предвидео изградњу своје подморнице од суперјаке керамике која је четири пута издржљивија од титанијума.

Ако се „Операција Океан-Еверест“ случајно не оствари наредне године, Грахам Хоукс и даље ће остати најзначајнији конструктор подводних возила. Јер, „Подводна летелица 1“ (или неки наредни модели) дугачка 5 метара и тешка око 2.000 килограма, предвиђена за једну особу, јевтинија је од свих досадашњих подморница и лако се може пренети и на велике удаљености.

– На земљи је тешко наћи неки предео где још није ступила људска нога – каже Грахам Хоукс. – Морске дубине и даље нуде толико неиспитаних подручја.

В. С.

НОВОСТИ ИЗ МЕДИЦИНЕ

ПРИРОДНИ ГУСТИ ШЕЋЕР КАО ЛЕК

Неонатолози и педијатри чине све да прерано рођене бебе одрже у животу. Али, прецизно дозирање кисеоника, одређена влажност и топлота ваздуха у инкубатору као и прехранивање често нису довољни да сићушно биће преживи. Овим бебама недостаје имунитет.

Мико Холман, истраживач са Калифорнијског универзитета, после дугогодишњег испитивања открио је да нормално рођене бебе имунитет стичу из иноситола, природног густог шећера кога има у мајчином млеку или вештачкој исхрани. Пошто недоношчад храну примају интраве-

нозно, Холман је предложио да им се иноситол убризга на исти начин.

Под будним оком стручњака, терапији је била подвргнута 221 беба. Само 15 одсто од њих 114 које су примиле иноситол није преживело. Уочено је да ни једна од ових беба није ослепела, за разлику од новорођенчади која нису била под овом терапијом и код њих је проценат трајног слепила био око осам посто, а смртност двоструко већа.

Иако Холман своје откриће сматра малим помаком, на пољу медицине превремено рођене бебе имају, захваљујући њему, далеко веће шансе да преживе.

Талијани ЛОВ НА ДУХОВЕ II ДЕО

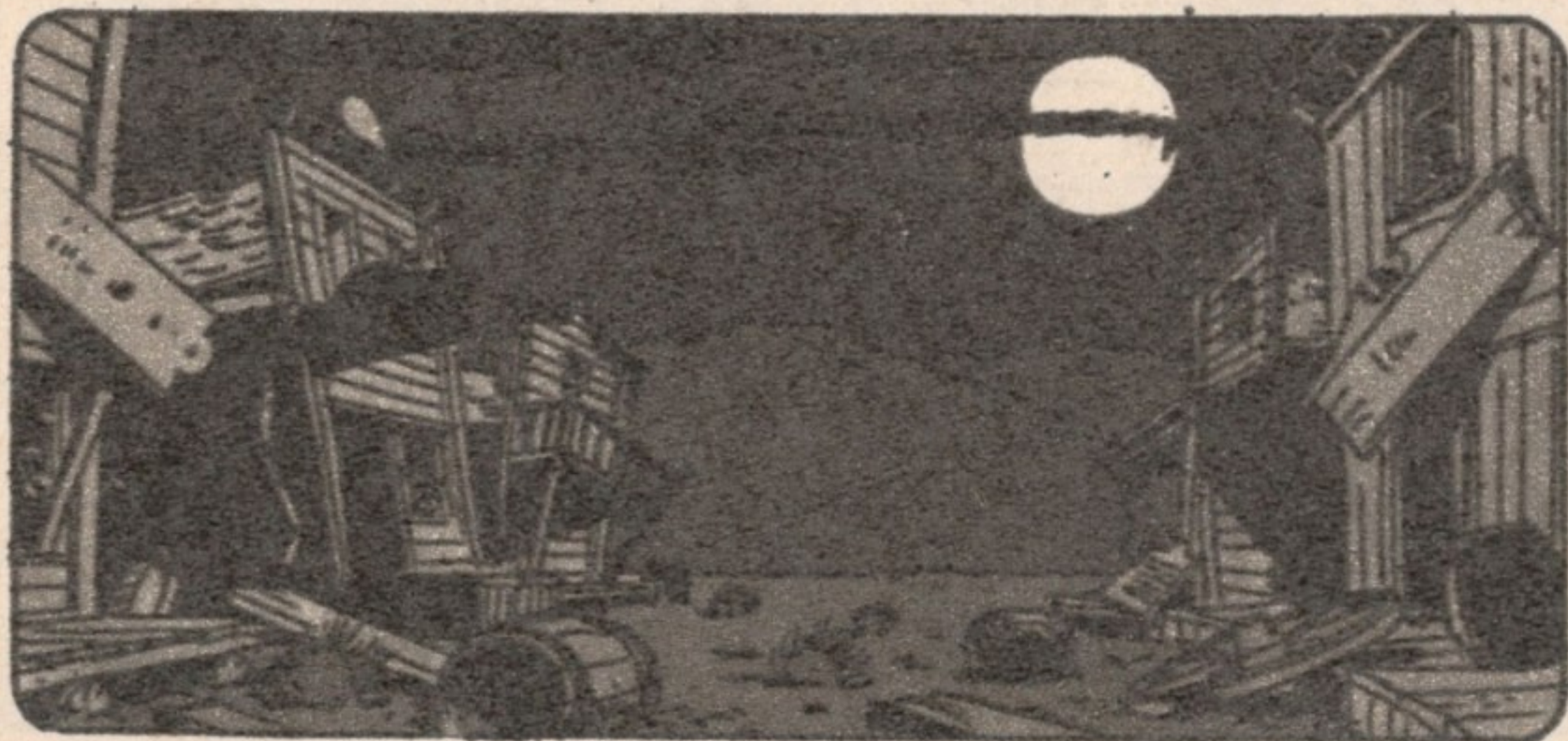
ЦРТА: МОРИС ПИШЕ! ЛО ХАРТОГ ВАН БАНДА

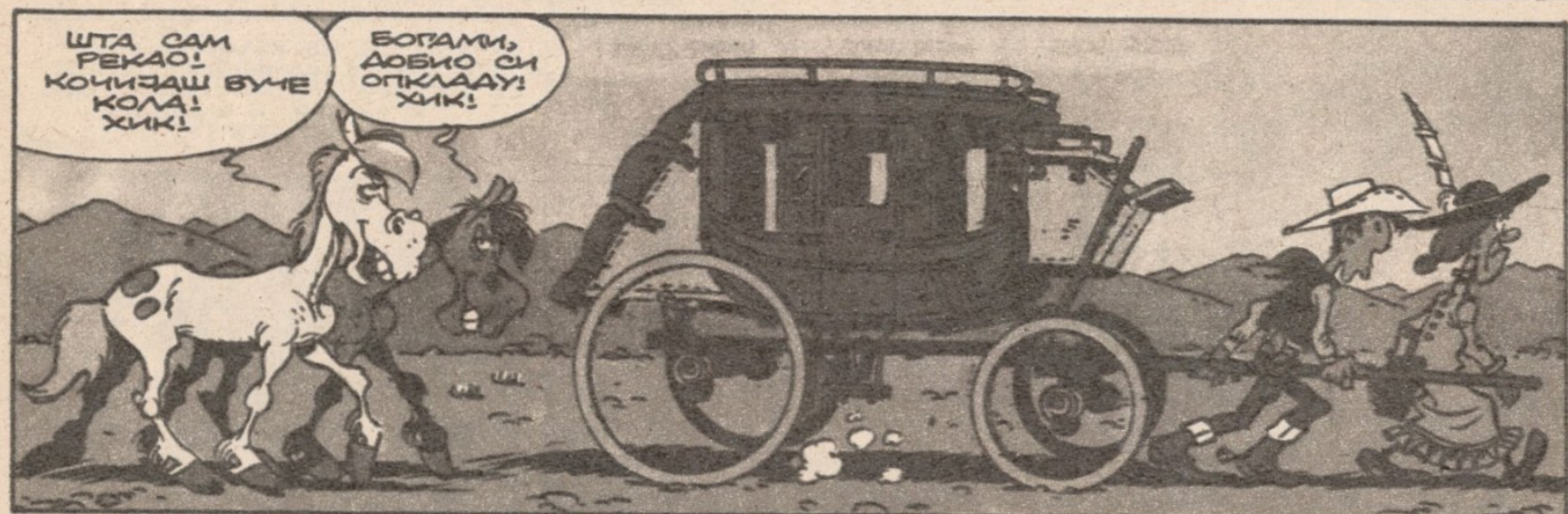
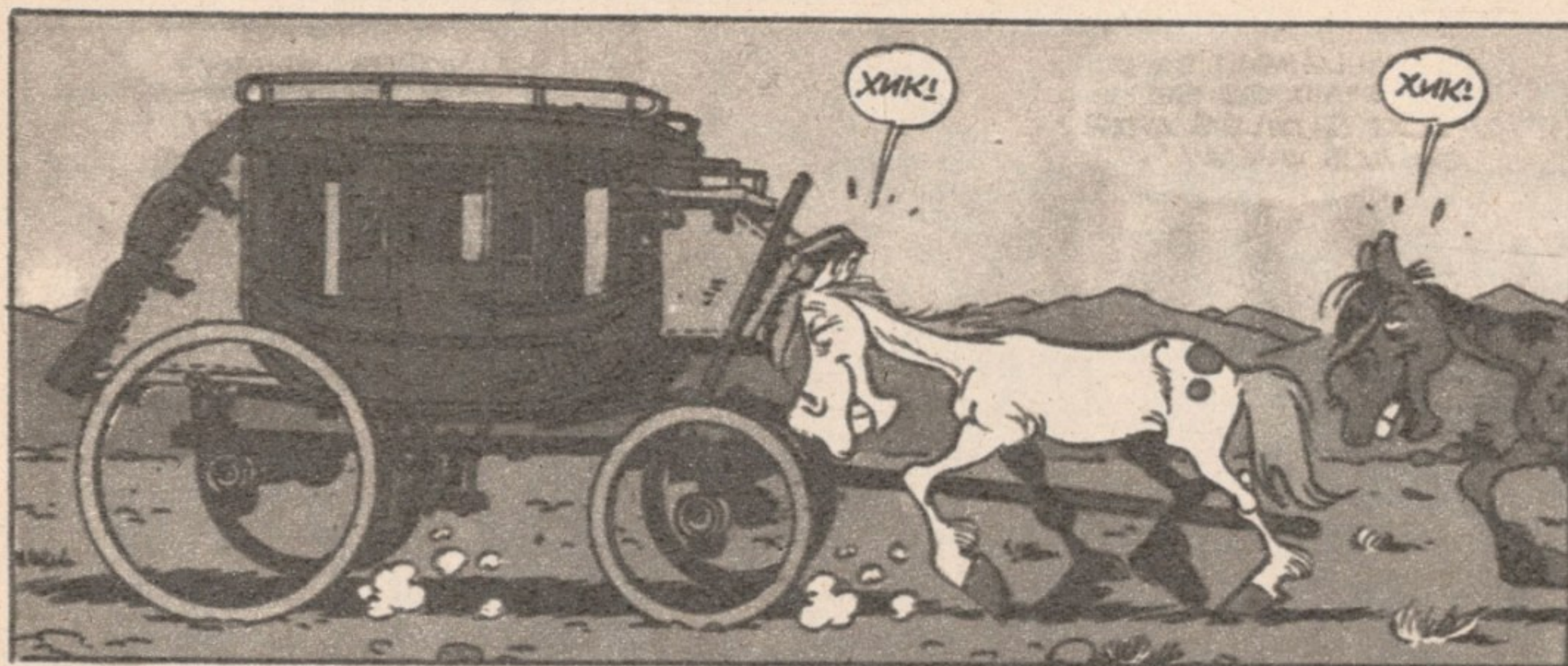

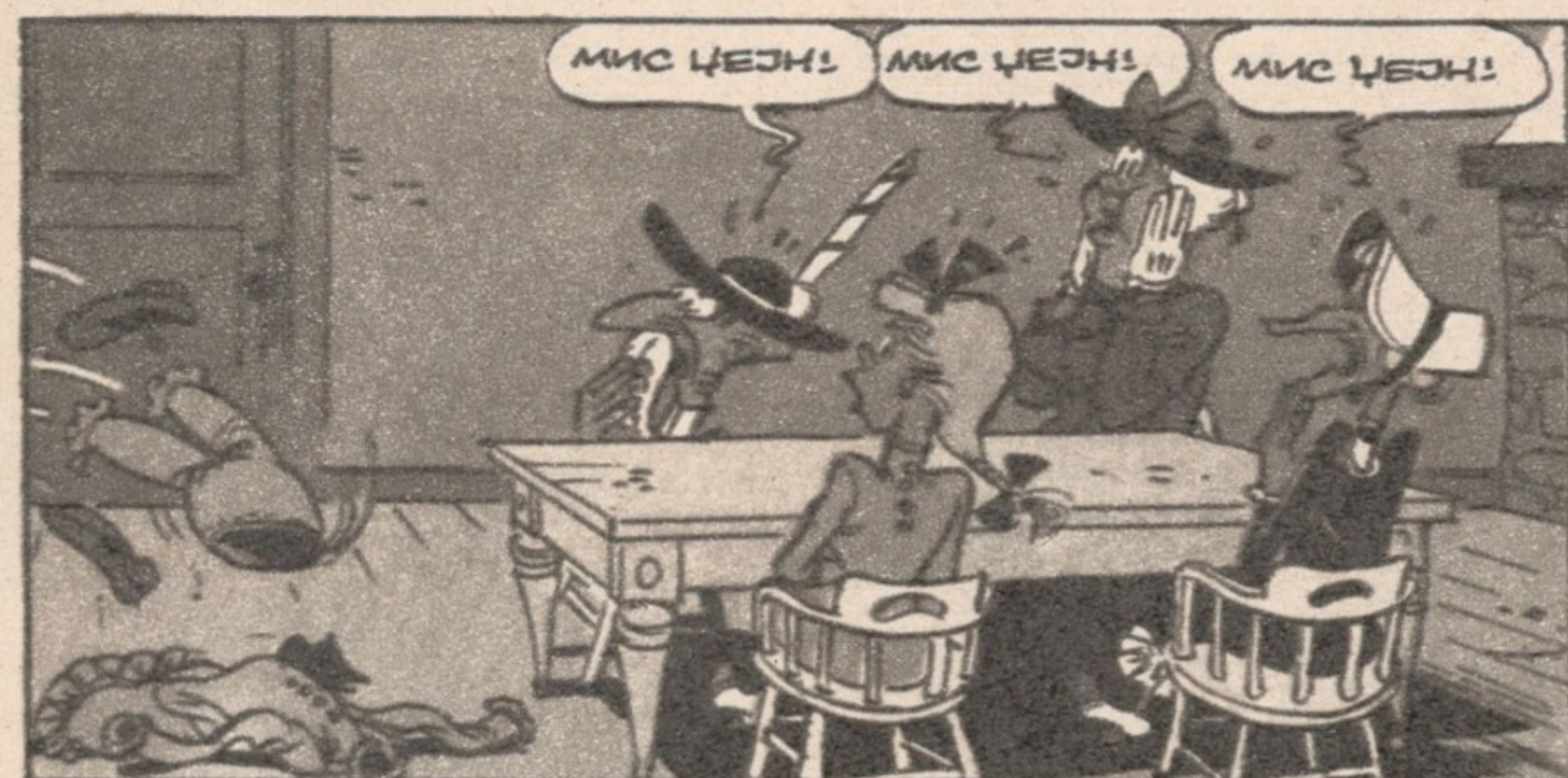
"...ТУ СЕ НАЛАЗИ ГРАД ДУМСВИ, ИЗОЛОВАН И НАПУШТЕН ОТКАКО СУ ОТИШЛИ ПОСЛЕДЊИ КОПАЧИ ЗЛАТА..."

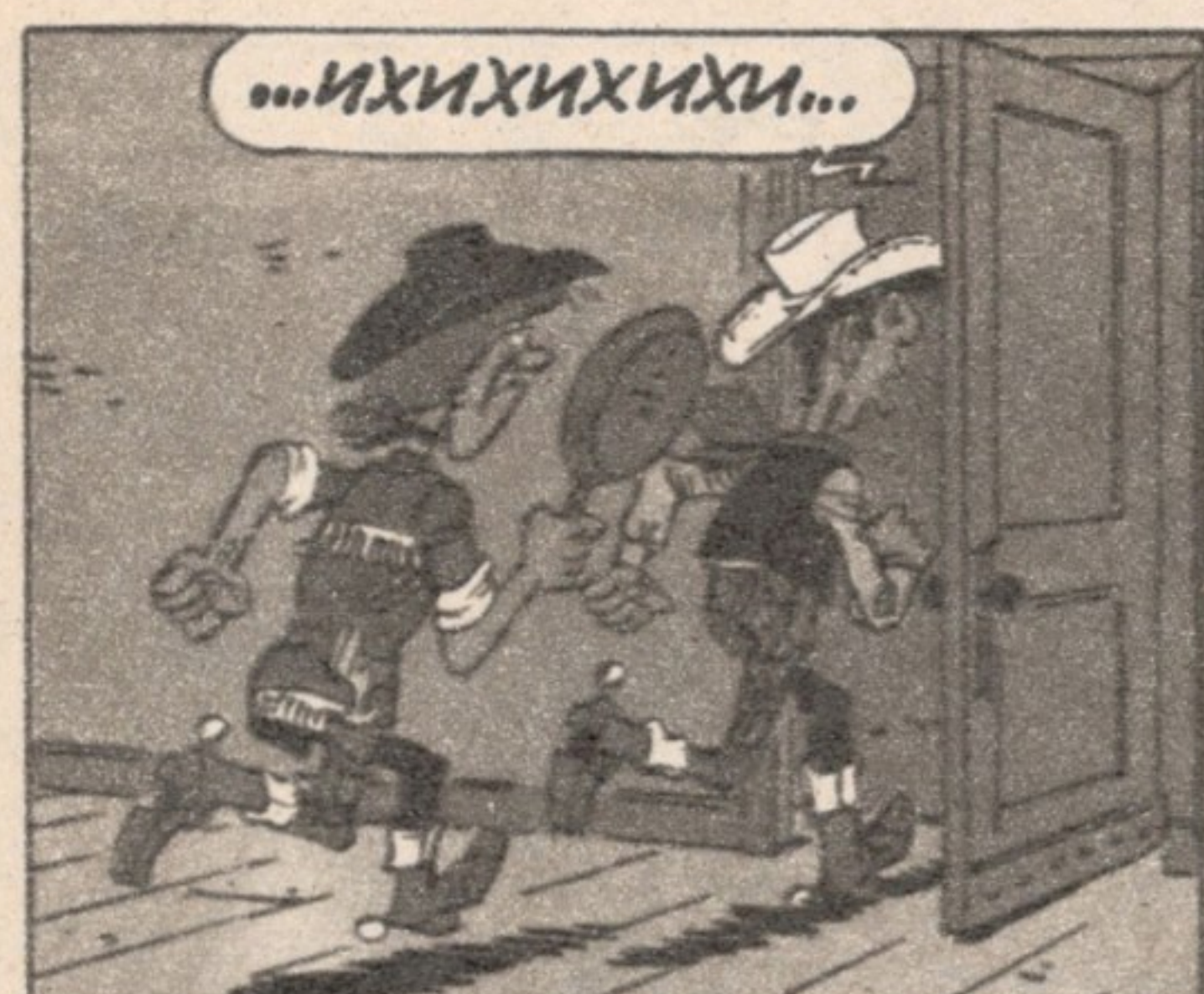

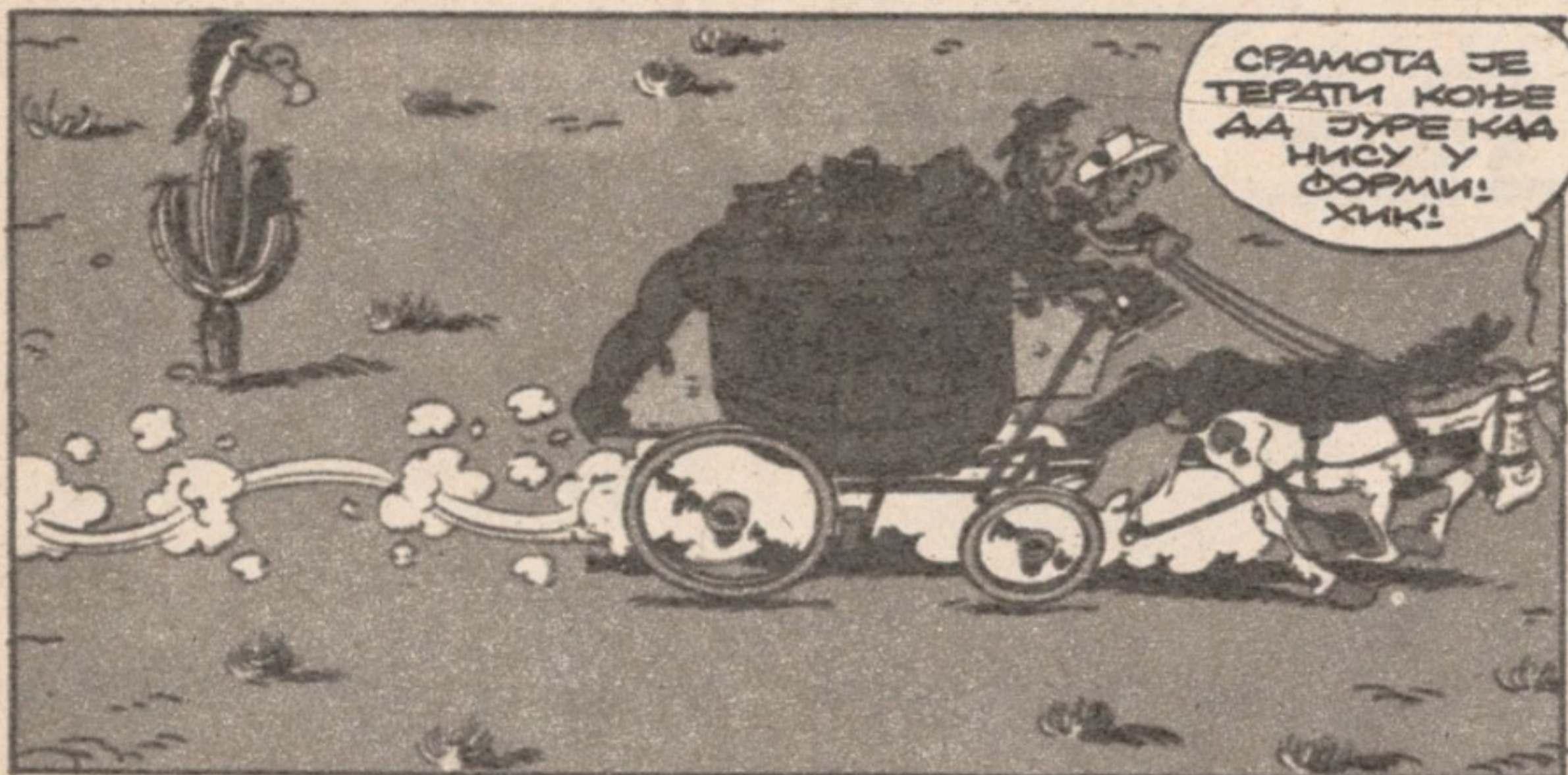

НАПРЕД! ПИЈАНДУРЕ
ЧЕТВОРОНОЖНЕ! ШТА
СТЕ СТАЛИ?

ЧЕКАЈ, КАЛАМИТИ! ВИДИШ
ЛИ ШТА ПИШЕ НА ОВОМ
КАМЕНУ?

ГОСПОДЕ! ШТА
СЕ ТО ДОГАЂА?

САМО
МИРНО, ГОС-
ПОДЕ! ПОГЛЕ-
ДАЈУ!

"ОВДЕ ПО-
ЧИВА КАЛА-
МИТИ ЧЕЈН", ХМ!
НЕЖУС-
НА ШАЛА!

ШАЛА? АКО
УХВАТИМ ТОГ
ПРОБАРА,
БЕ ОВДЕ ПО-
ЧИВАТИ!

СЕНАТОРЕ, ШТА ЈЕ
ТО БИЛО?

ЗАШТО СМО
СТАЛИ?

ОВЕ ЈЕ У
РЕДУ, ГОСПО-
ДЕ! МИС
ЧЕЈН... ОВАЈ...
МАЛО ЈЕ
ПОЧИНУЛА!

БОЈЕ СЕДИТЕ
УНУТРА, МИС
ЧЕЈН, И НЕ
ПРИЧАЈ-
ТЕ НИШТА
ГОСПО-
БАМА!

ТАКО ЈЕ...

ЈЕ Л' СЕ
И ТЕБИ
МУТИ
У ГЛА-
ВИ?

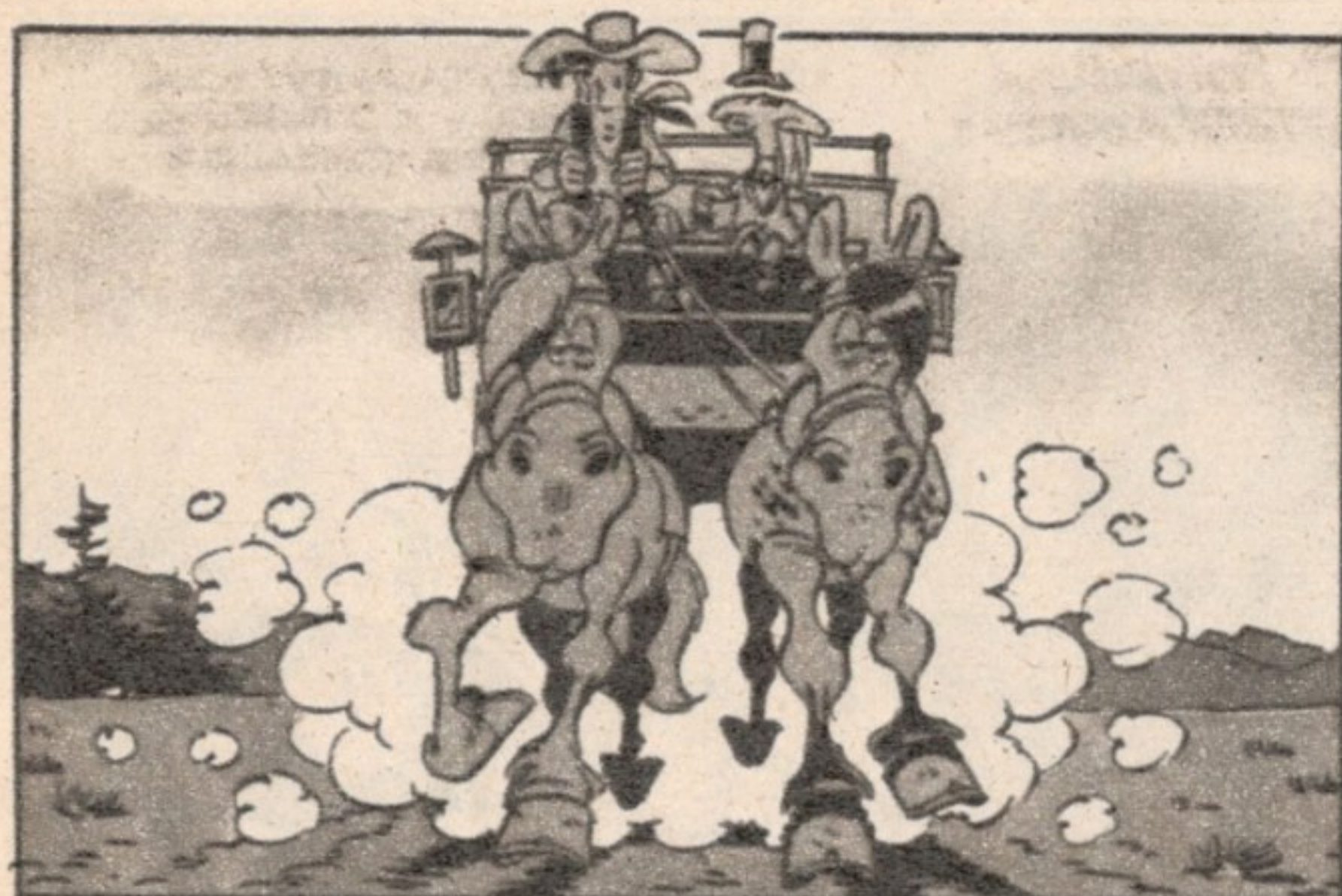
МИ ЖЕЛИМО
ДА НАС НА-
ПАДНУ! АКО
НАС ВИДЕ
НА КОЛИМА,
НЕБЕ НИШТА
ПОКУШАТИ!

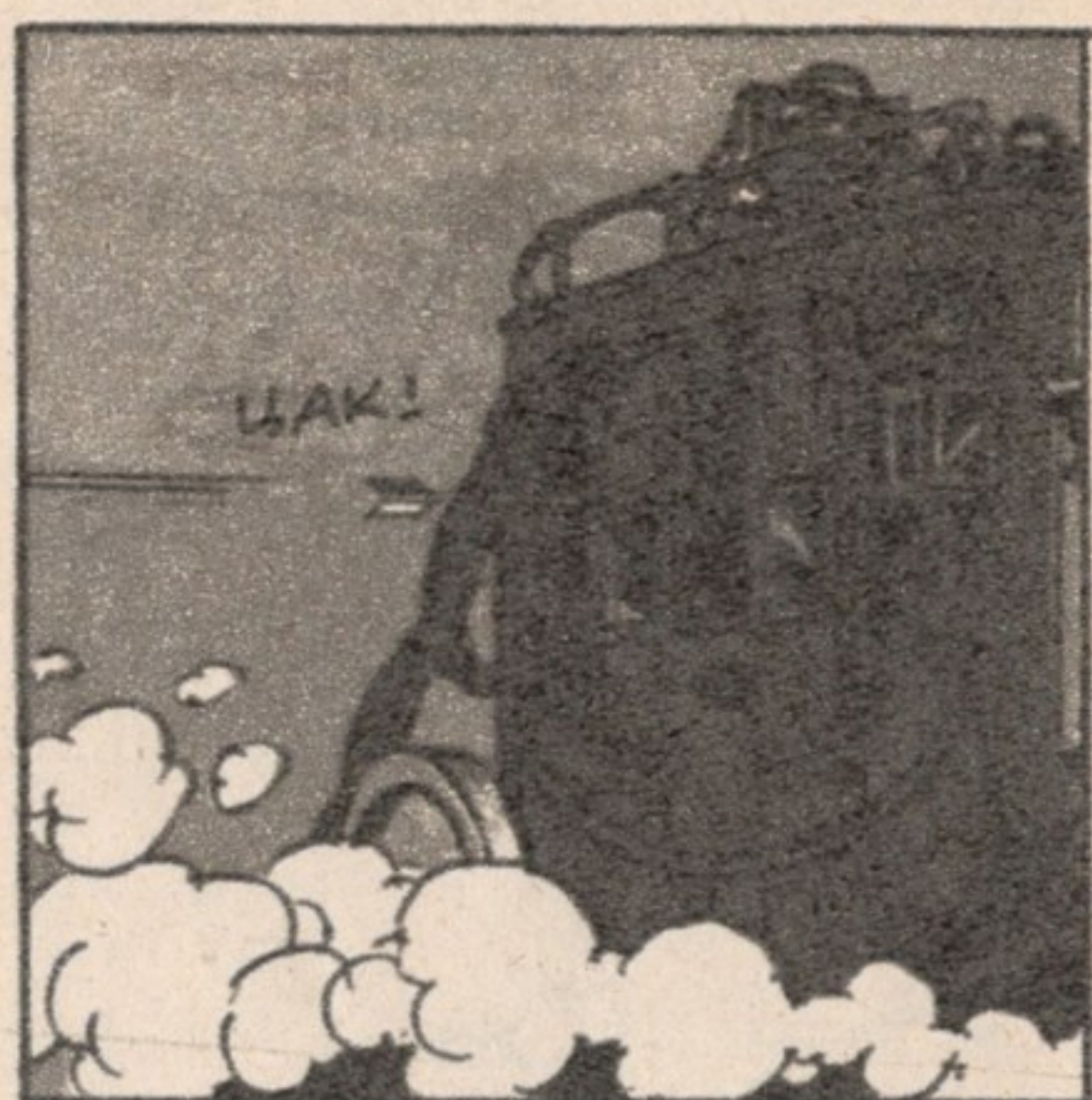
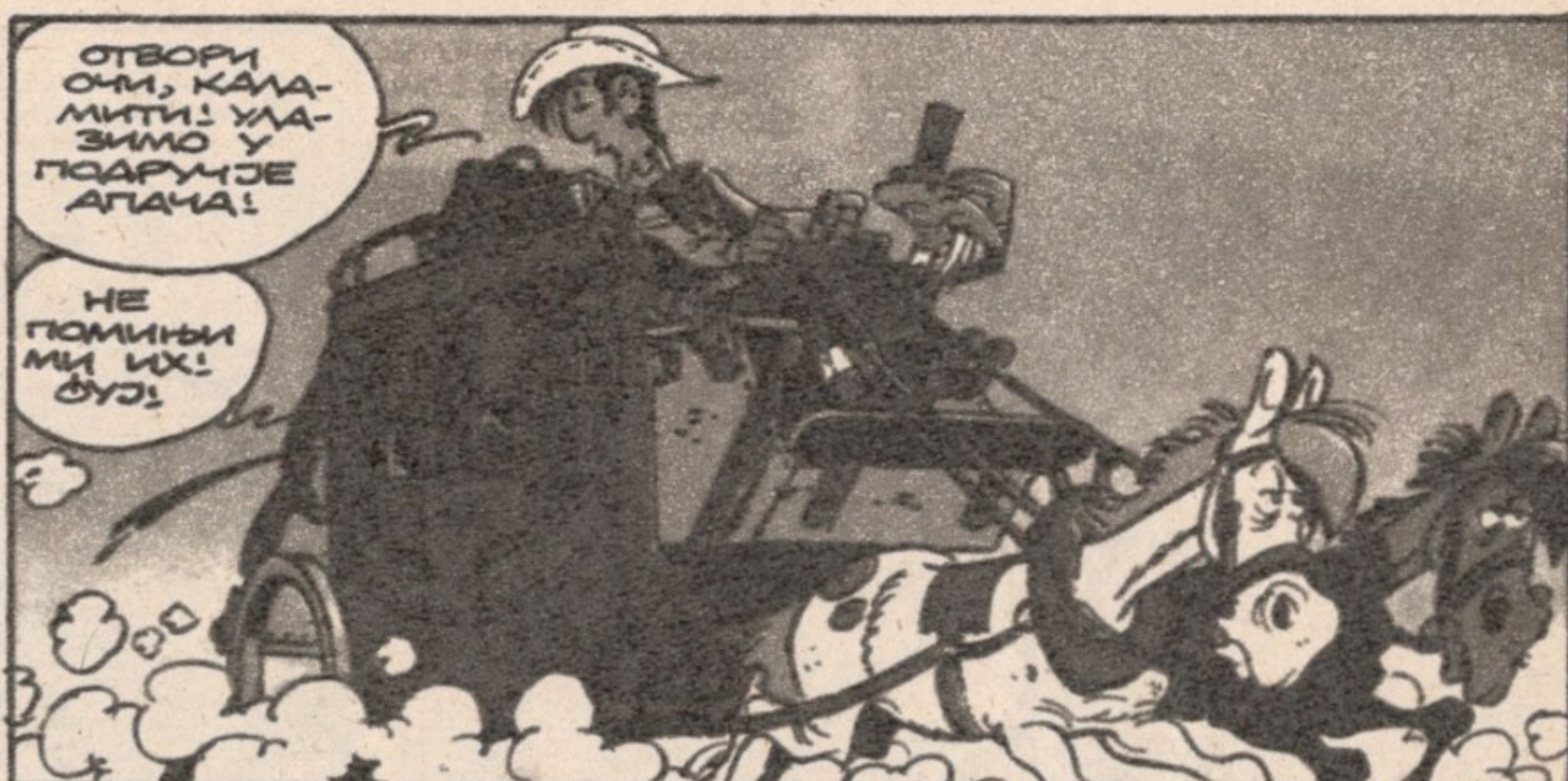

МЕЛАНИ, ПУСТИ МИС ЧЕЈН
ДА СЕДНЕ ТАМО! БОЈЕ БЕ
СЕ ОАМОРИТИ...

ПРВИ КО МИ ЈОШ
НЕШТО КАЖЕ О ОАМО-
РУ, ДОБИЈЕ ВЕЊТИ
ОАМОР ШЕСТ СТОПА
ИСПОД ЗЕМЉЕ!

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ФИШЕРОВ НОВИ ШАХ

Личност Роберта Фишера и данас заокупља шаховску јавност. О Фишеру се зна мало, али и оно што се сазна изазива велику пажњу. После меча са Борисом Спаским и одласка из Југославије Фишер се настанио у Будимпешти – или тачније: постао је гост тамошњих хотела. Неколико месеци борава у једном, онда прелази у други, трећи... Зна се да му у посету долазе ретки пријатељи, они у које верује. Један од њих је наш једанаестоструки шампион и жива шаховска легенда Светозар Глигорић, а недавно је Фишера посетио и велемајстор Борис Спаски. Том приликом Фишер је имао госте и из Југославије. Био је то, дакле, сусрет на високом шаховском и пријатељском нивоу.

Фишер се није женио. Једна млада мађарска шахистки-

ња, зове се Зита Рајчањи, знатно је допринела да Боби Фишер изрони из дубоке анонимности и дође на меч са Борисом Спаским. Зита је дуго за време меча на Светом

су по вољи њихових водича – онако како им падне на памет јер нека нова шаховска теорија која би важила за ту игру још није створена.

Фишерових партија у том

Стефану и у Београду била гост на том мечу, али је после меча стигла вест да се удала. Не за Фишера, већ за једног шаховског новинара.

У Будимпешти Фишер игра шах, видећемо какав, прати све шаховске догађаје и прима шаховску литературу. Сада је заокупљен новом врстом шаха која је по њему добила име Фишеров шах. Његова правила окренула су на главу шаховску теорију!

Наиме, у овом шаху само се пешаци налазе на почетним местима. Остале фигуре, 8 белих и 8 црних, поређане

његовом шаху бар за сада нема у јавности, али је недавно немачки шаховски часопис „Шах-магазин 64“ објавио да су 9. октобра 1994. године у Ки Весту (САД) одигране две партије „живог шаха“ у којима су костимирани шахисти преузели фигуре.

Најпре је приказана сјајна партија одиграна у Варшави 1935. године, позната као Варшавска лепотица, између Гликсмана и Најдорфа. Затим су велемајстори Јасер Сејреван и Валтер Браун по „Фишеровом шаху“ одиграли парти-

ју која је трајала 28 потеза и завршила се ремијем.

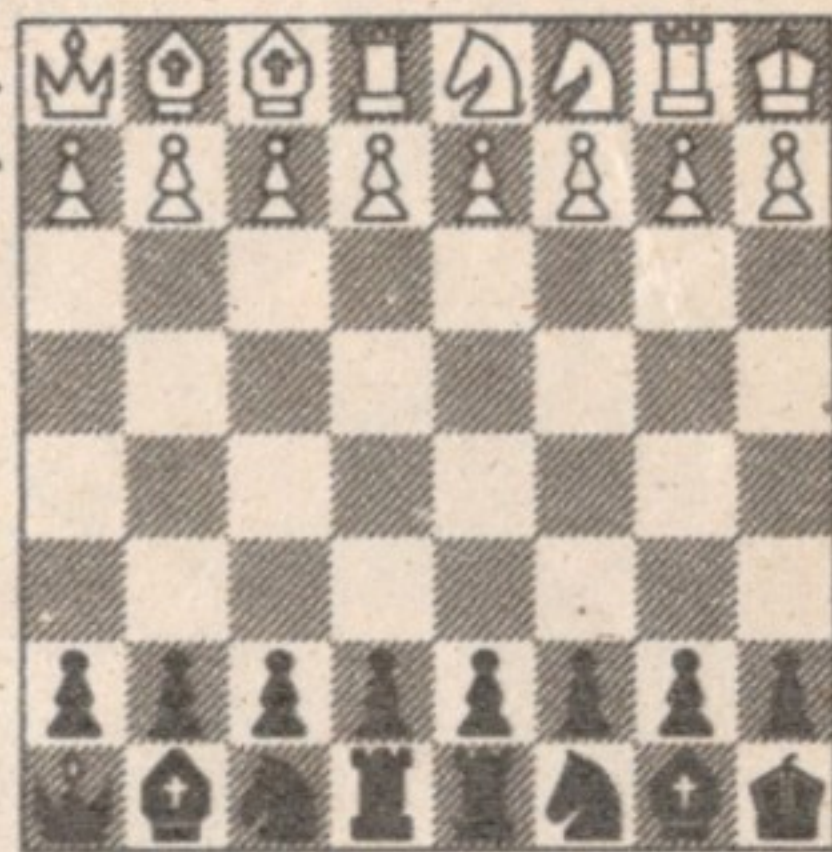
Почетна позиција ове партије приказана је на дијаграму.

Из ове необичне позиције, која у шаховској теорији нема своје име, партнери су овако вукли потезе:

Ј. Сејреван – В. Браун

1. e4 c5 2. c3 e5 3. Se3 Sf6 4. Se2 b6 5. f5 d5 6. ed5 Sd5 7. Sd5 Dd5 8. d4 ed4 9. cd4 Se6 10. Sc3 Dh5 11. dc5 bc5 12. le4 Sf4 13. Td8 Td8 14. Td1 Te8 15. Dc1 f5 16. La8 Dg6 17. g3 Sh5 18. f4 Dh6 19. Td3 Da6 20. Dd1 Sf6 21. df3 c4 22. Td2 Lc7 23. Dc6 Dc6+ 24. Lc6 Te1 25. Kg2 a6 26. Te2, Te2+ 27. Se2 Kg8 28. Ld4 Kf7 Реми.

В. Браун

Ј. Сејреван

Из ове почетне позиције отпочела је партија двојице велемајстора. Пре првог званичног потеза они су по својој вољи „измешали“ фигуре на првом, односно осмом реду.

Славко В. Домазет

Из преписке наших старих

ПРВИ ПЕНЗИОНЕРИ У СРБИЈИ

У архивима се чува документ из кога можемо да сазнамо ко је био први српски пензионер. Одмах да кажемо његово име: Илија Марковић, кнез.

Документ је издат 10. октобра 1833. године, под бројем 4115, и ево га, у целини, како би се стекла слика о неким збивањима из давно минулих времена:

„Почитајемо Господару и љубезни брате, кнеже Илија,

Ревност усердне вјерности и заслуге, које сте Ви Господару Илија Марковићу, от 1804. године до самог овог магновења, Отечеству нашем, а и личности мојој онако сјајно указивали, побудили су ме братским оком на старост погледати, која вас је стигла и заповедити књажевско Србском казначејству да вам за награду по сто авустрински талира сваке године до смрти ваше исплаћује.

10. Октомврија 1833. год.

№ 4115

Милош Обреновић
Књаз Србски”

После Илије Марковића бројно стање пензионера у Србији изгледало је овако: Године 1833 – 3 пензионера; 1834 – 5, 1835 – 12, 1836 – 13, 1837 – 10, 1838 – 9,

1839 – 7, 1840 – 57, 1841 – 60, 1842 – 56.

Према образложењима и службеним списима, сви су пензионисани због старости и изнемоглости.

Илустровао Ивица Кољанин

ШПИЈУНИ БЕЗ ГРАНИЦА

Не, то заиста нису авиони као други.

Мањи су, па самим тим и знатно јефтинији, а уз то им не треба никаква полетно-слетна писта: могу се лансирати с било ког места и приземљити исто тако. Све што им је потребно су два камиончића – један са рампом за узлетање, други с мрежом за хватање. Јер, ови роботи-авиони нису у стању сами да се приземље, па се за њих постављају мреже од лепршавих трака (видите једну на фотографији) какве се већ користе на носачима авиона. При том, међутим, како нема посаде, апарат може да се заустави већом брзином, не мора се во-

дити рачуна о постепеном успоравању.

По мишљењу многих ови авиончићи, величине – сликовито речено – човека раширених руку, постаће ускоро господари светског неба. Предности летелица којима се управља или даљински, помоћу радио-таласа, или су потпуно самостални захваљујући компјутеру на апарату, огромне су. Радари их у ниском лету,

кад личе на мало већу птицу, теже откривају, шаљу снимке без ризика људских губитака, али исто тако су им и маневрске способности много веће јер је искључена издржљивост пилота (нема умора, стреса...). На крају један адут који није небитан: ова летелица према потреби може да се претвори у послушног камиказу на циљеве до којих се не може стићи

Мреже какве се већ користе на носачима авиона постављене су на земљи да би се као велики лептирови уловили ови авиони чија је једина мана што нису у стању да сами атерирају

авионима којима управљају пилоти.

Звучи као научна фантастика или сан амбициозних генерала? Ни једно ни друго. Ове кибернетичке „играчке“ већ су у првим линијама западних армија. Доказ за то су ултра-лаке теледириговане летелице CIA коришћене на почетку сукоба у бившој Југославији за тачан распоред трупа у Босни.

ДОЛАРЕ СЕЦКАЈУ, ЗАР НЕ?

Шта да ради човек с гомилином долара? То бар није тешко. Може, примера ради, да их спали... Или да их претвори у кровну изолацију. Или, и то је згодно решење, да их употреби као звучни изолациони материјал за зидове. Разуме се, реч је о доларским новчаницама ван оптицаја, о хиљадама тона зеленкастих банкнота које се у САД сваке године сецкају на најситније комадиће, пресују у огромним пресама и затим шаљу на отпаде папира.

Замисао да можда не би било лоше кад би се сви ти у неповрат излизани и истрошени долари прерадили пала је на памет некоме из руководећег тима Федералне банке из Лос Анђелеса (институције која, иначе, има задатак да повлачи из оптицаја старе новчанице и да их затим уништава). А количине безнадежно оштећених банкнота нипошто нису мале.

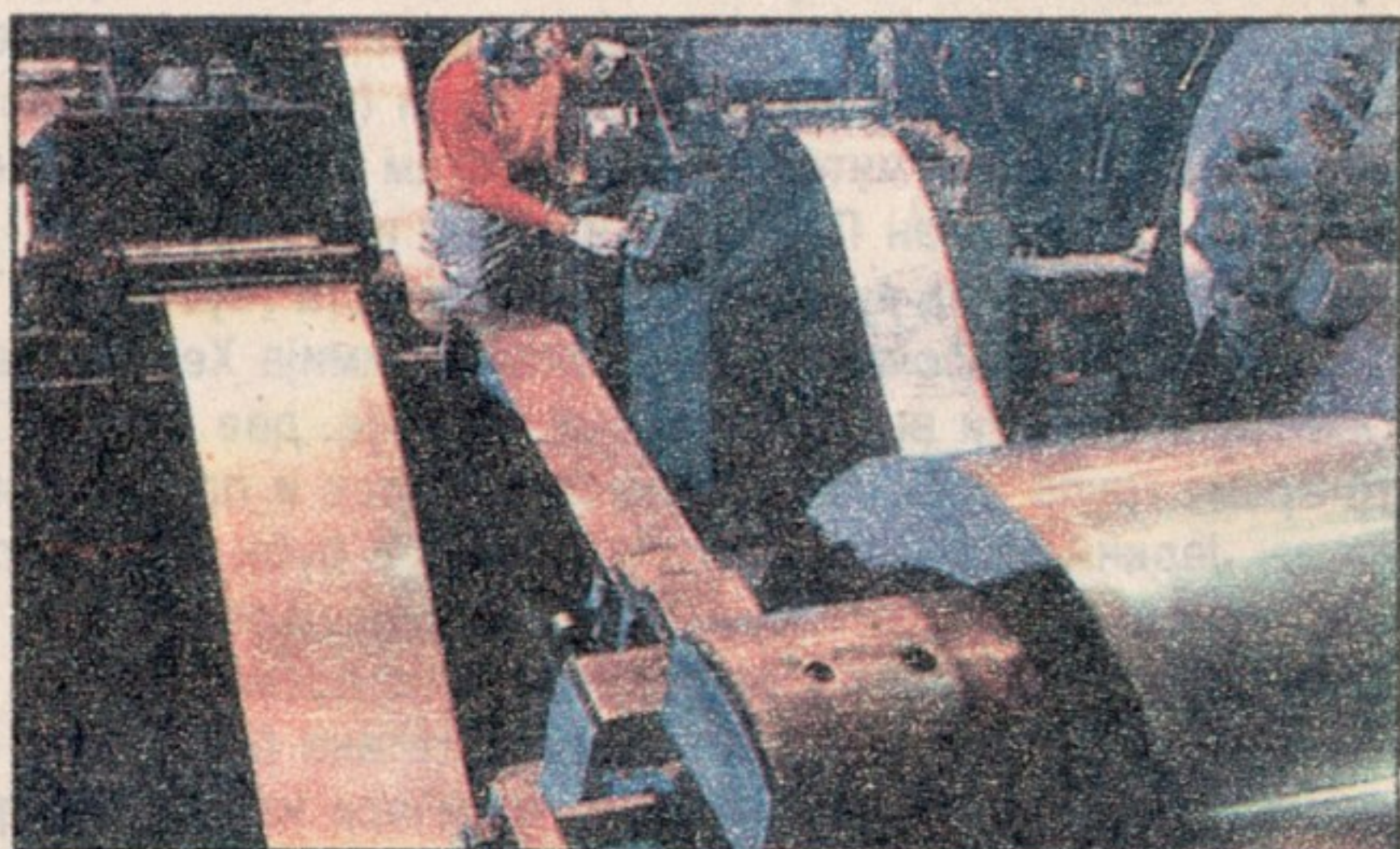
Само у Калифорнији сваке године се на „резанце“ исецка преко хиљаду тона исплужених долара, што ову савезну америчку државу кошта око 60.000 долара. Шездесет

хиљада долара су и у САД велике паре, па су се људи из Федералне банке у Лос Анђелесу досетили да би губитак могао бар донекле да се смањи. Углавном, поништени и исецкани долари однедавно се продају (на тоне) ономе ко за њих највише понуди на јавној лиценцији.

А заинтересованих, испоставило се, није мало. У компанији „Лог ворлд“ из Коучеле у Калифорнији, рецимо, сматрају да су неважећи долари

Само у Калифорнији годишње се уништи преко хиљаду тона исплужених новчаница

Штампање долара: материјали од којих се праве чине их погодним за рециклажу

као створени за добијање дрва за потпалу. – Платнена влакна од којих су новчанице направљене дају цепаницама компактност. Штавише, истраживања су показала да дрво за потпалу добијено од рециклираних долара приликом употребе производи мање дима и угљен-моноксида од дрвета добијеног на уобичајен начин – каже Ејс Нофсингер, директор „Лог ворлда“.

Списку заинтересованих ту није крај. На лиценцијама су се појавиле и неке друге компаније спремне да исплужене

зелембаће искористе за добијање, примера ради, изолационог материјала за кровове или штитнике против буке који се на многим аутопутевима у САД подижу према оближњим насељима.

Калифорнија није једина држава у којој се стари долари рециклирају. У Масачусетсу их, рецимо, користе у производњи блокчића за кратке поруке. Листићи су обавезно зелени, а продају се под називом који не оставља места сумњи у погледу њиховог порекла „Стари новац“.

М. И.

ВРЕМЕПЛОВ

ПОП РОК ПОП РОК ПОП РОК

МИНИ ЦУБОКС

ВРЕМЕПЛОВ

ПОП РОК ПОП РОК ПОП РОК

1968

СВИРАЛИ СУ САМО ЈЕДНО ВЕЧЕ

Ера поп-група ближи се, изгледа, крају. Све је мање добрих група, а све више добрих вокалних солиста. Тако је у свету, а по свему судећи и код нас. У Београду, једном од музичких центара, тренутно постоје само четири вокално - инструментална састава која нешто раде: Силуете, Џентлмени, Црни Бисери и Елипсе.

Зато је и појава једног новог, доброг поп састава, међу онима који пажљиво прате збивања у овој области забавне музике, изазвала велико интересовање. Реч је о вокално-инструменталној групи "ВИЗИЈЕ". Од када раде у новом саставу, за ширу публику свирали су само једном и пријатно су изненадили. У саставу: Тома Милаковић (бас гитара), Владимир Лазић (органа), Љубомир Седлар (гитара), Јеленко Милаковић (бубњеви) и Душан Прелевић (вокални солиста), ови момци изврсно интерпретирају ритам и блуз. Вокални солиста групе Душан Прелевић изврсно интерпретира композиције разних аутора, док се гитариста Љубомир Седлар специјализовао за композиције Џимија Хендрикса. Ова група постоји већ дуже време. Тачније, две године. За то време група је више пута мењала састав и правила веће паузе. Једини стари чланови су басиста и бубњар, који су у паузама свирали у саставу Војкана Борисављевића.

Душан Прелевић (певач) се, такође, дуже време бави музиком. Он је један од анонимних ветерана београдске поп сцене. Свирао је и певао, како то музичари кажу - "тезгарио", са многим мање или више познатим поп групама. У време када је почео самостално да пева и постиже успехе (позив на "Београдско пролеће" и "Омладински фестивал" у Суботици) позван је на одслужење војног рока. За време боравка у армији он је ревносно пратио збивања у свету поп музике. Преле (под овим именом је познатији) вратио се из војске пре два месеца. Са члановима "Визија", који су управо тражили вокалног солисту, упознао се случајно. Одмах су решили да са радом наставе заједнички. Преле, који изнад свега воли ритам и блуз, нашао је у "Визијама" верне следбенике овог стила. "Визије" ће, највероватније, у децембру свирати у Дому омладине. Већ им је понуђено да сниме плочу. У ствари, понуду за снимање добио је Преле, а "Визије" ће га на тој плочи "пратити".

(Мини Цубокс, 1968) - Александар Стојковић

НОВЕ ПЛОЧЕ

Street fighting man - The Rolling Stones
Hey Jude - The Beatles
Born to be wild - Steppenwolf
Nights in white satin - Moody Blues

Hold me tight - Johnny Nash
Days - Kinks
Do it again - Beach Boys
Hush - Deep Purple

1968

ВРЕМЕПЛОВ

ПОП РОК ПОП РОК ПОП РОК

ВРЕМЕПЛОВ

ПОП Р

МИНИ

ЦУБОКС

1968.

7 МЛАДИХ • ФА-ФА-ФА

ЈУГОТОН ЕП

Друга плоча ансамбла 7 МЛАДИХ има, као и прва, велике изгледе на успех. Избор песама (четири композиције) је прилично срећан, па се 7 МЛАДИХ не морају плашити лошег пласмана плоче. Песме су снимљене на енглеском језику (осим "Дођи у септембру"), а насловна је одабрана из репертоара Отиса Ридинга. После ненадмашног Отисовог вокала, ова верзија је сасвим бледа. Остале две песме су "Memories of Madrid" и "If I were a reach man", из репертоара Битлса.

ЗАБРАЊЕНА ПЛОЧА ХЕНДРИКСА

Нова ЛП плоча Џимија Хендрикса забрањена је у већини продавница британских провинцијских градова. Овај албум на чијем се омоту налазе фотографије двадесетак нагих девојака издат је пре недељу дана и за кратко време продат у преко 80.000 примерака. Међутим, неке продавнице у већим градовима нашле су излаз из ове непријатне ситуације. Они једноставно пакују плоче у папирне кесе и тако их нуде купцима који више нису принуђени да гледају наге девојке...

1968.

ПРЕ 30 ГОДИНА

BILLBOARD 1965

1. THE BEATLES

Help (Capitol)

2. SONNY AND CHER

Look At Us (Atco)

3. THE ROLLING STONES

Out of Our Heads (London)

4. THE SOUND OF MUSIC

Soundtrack (RCA Victor)

5. HERMAN'S HERMITS

Herman's Hermits On Tour (MGM)

МУЗИЧКА КУЋА ПАУНОВИЋ

Epiphone

REMO

Fender

CASIO

SHOP No 1

Б. Секулића 98

ТЕЛ: 011 422 894

KAWAI

Љубав на прву ноту!

SHURE

Gibson

YAMAHA

Roland

Ibanez

Pearl

Marshall

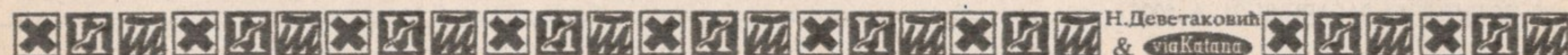
HAMER

KORG

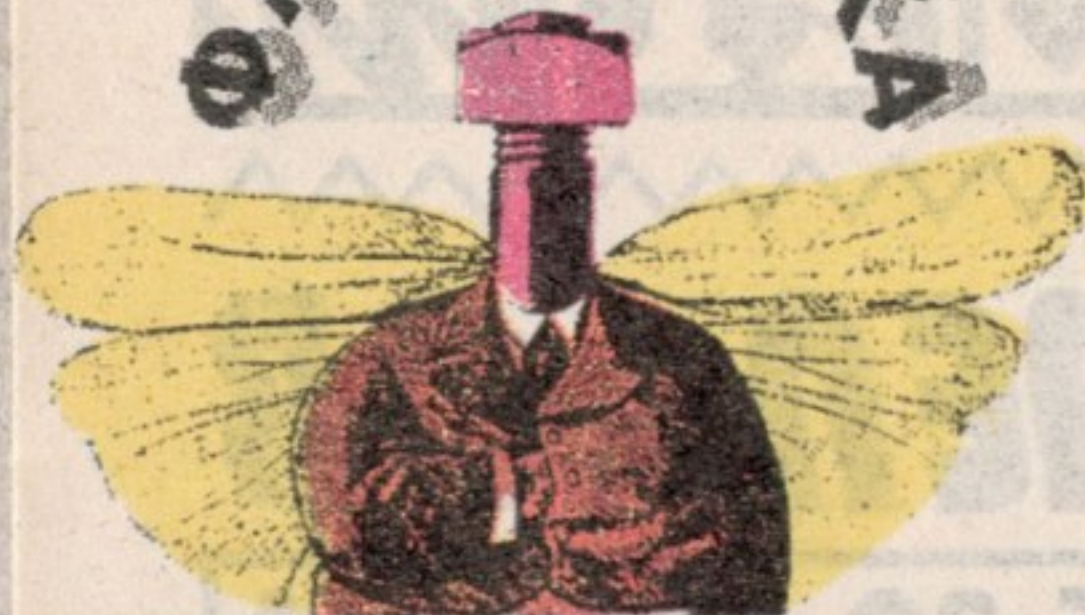
GUITAR SHOP

Светог Саве 6

ТЕЛ: 011 432 475

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

РОБЕРТ
ШЕКЛИ

домет у области лаког наоружања, штитио га је од свега што хода, пузи, лети или плива.

Поново се окренуо. Угледао је три звери које су га пратиле на удаљености од четрдесетак метара. Личиле су на псе, можда хијене. Претећи су режале и полако му се приближавале. Додирнуо је оружје, али још није желео да га употреби. Диксон је решио да причека док звери не приђу сасвим близу.

Диксон је, иначе, био велики присталица ручног, ватреног оружја. По његовом мишљењу, освајање америчког Запада било је сведено на борбу између лука и стреле с једне и колта калибра .44 с друге стране. Африка? Копље против пушке. Марс? Троцевни колт против атомског но-

малој чистини удаљеној неколико километара од њега. Кад је закорачио у хладовину шуме, зачуо је узбуђено крештање њених становника. Сви су били наранџасте и плаве боје и помно су га посматрали седећи у крошњама.

Пси су се већ пришуњали само неколико метара иза његових леђа. Велики попут теријера, сиве и мрке боје, имали су њушке попут хијениних.

Сада је био прави тренутак да испроба оружје.

Извадио га је из футроле. Имало је облик пиштоља и било прилично тешко, помало и неспретно за руковање. Његови творци већ су најавили да ће новим моделима смањити тежину.

Чопор дивљих паса појурио

је према Диксону у дугим скоковима, режећи и испуштајући гласове налик штектану. Диксон је хладнокрвно нанишанио и – опалио. Део шуме који се налазио стотинак метара испред Диксона напосто је нестао.

Диксон је први пут пуцао из дезинтегратора.

Из отвора цеви, ширине два центиметра, избио је сноп разорних зрака захватајући шуму у дужини од стотинак метара, отприлике у висини струка. Унутар тог простора све је било збрисано с лица Земље. Дрвеће, инсекти, биљке, грмље – дивљи пси... Све је то ишчезло.

Диксон је проценио да је уништио најмање седам дивљих паса. Седам немани за мање од пола секунде и то једним пуцњем. А што је било

БЕШУМНО ОРУЖЈЕ

Да ли је то напукла сува граница, питао се Диксон. Окренуо се и крајичком ока спазио тамну сенку како ишчезава у густој шуми. Стао је као укопан настојећи да погледом проникне кроз грмље иза својих леђа. Свуда око њега владала је претећа тишина. Високо горе, изнад Диксонове главе, кружио је лешинар очигледно у ишчекивању плена.

У том тренутку Диксон је чуо тихо, подмукло режање. Сад му је постало јасно да га неко, или нешто, упорно прати. Раније су то била само нагађања, али сада је био сигуран да су те нејасне, једва видљиве сенке заиста стварне. Неприметно су га пратиле док се уском стазом пробијао према сигналној станици. Вероватно им се тек сада указала прилика да ступе у акцију.

Диксон је извадио оружје из футроле, проверио сигурносне затвараче, вратио га у футролу и кренуо даље.

Поново је зачуо подмукло режање. Нешто живо пратило га је у столу вероватно чекајући да уђе у дубоку, густу шуму. Диксон се у себи задовољно осмехнуо. Добро је знао да му нико ништа не може. Јер, он је поседовао супероружје. Без тог оружја не би се ни усудио да се толико удаљи од свог свемирског брода. Није баш било препоручљиво да непознатом планетом лута сам.

Али, Диксон је у футроли држао најсавршеније оружје, последњу реч технике. Тај најновији и најсавршенији аутоматски пиштољ, врхунски

жа. Хидрогенске бомбе збрисале су читаве градове с лица Земље али су појединци, борећи се уз помоћ лаког ватреног оружја, заузели непријатељске територије.

Брзо се окренуо и видео да се оној првој тројки сподоба у псећем облику придружило још неколико звери. Кретале су се чистином, исплажених језика, прилазећи му све ближе. Диксон је решио да још мало причека пре него што отвори паљбу. Запрепашћење и шок тако ће бити још већи.

Протеклих година Диксон је променио много занимања. Био је истраживач, ловац, копач злата, испитивач планетоида.

Из неких необјашњивих разлога срећа га је увек заобилазила. Увек је неко други случајно наишао на рушевине неког древног насеља, убио ретку звер, наишао на богату златну жилу. Сада је био радио-техничар и радиста. Надгледао је аутоматске сигналне станице постављене на безброј ненастањених планета широм свемира.

Али, оно што је за Диксона било најзначајније – добио је задатак да први пут провери свој суперпиштољ у стварном, борбеном окршају. Творци тог пиштоља надали су се, и прижељкивали да ће се њихово оружје прославити и ући у свакодневну употребу. А Диксон је сањао да и он коначно постане неко и нешто у светској историји.

СТИГАО ЈЕ ДО РУБА ГУСТЕ, тропске шуме, налик џунгли. Његов брод налазио се на

и најзначајније, оружје није требало пунити јер је деловало пуних 18 сати.

Окренуо се и пошао даље стављајући пиштољ натраг у футролу. Око њега је завладала тишина. Становници шуме вероватно су разматрали новонастало стање. За само неколико минута повратили су се из шока. Модри и наранџасти створови летели су од стабла до стабла помно га пратећи. Лешинар се спустио на мању висину, а дивљи пси зарезали су у грмљу.

Да ли ће имати храбрости да га поново нападну? Само што је то помислио, пегави пас искочио је из жбуња, тачно иза његових леђа. Пиштољ је тихо забрујао. Пас је нестао у скоку. Другог који га је у међувремену напао Диксон је такође дезинтегрисао.

Зар је могуће да су ове звери тако глупе? Зашто не схвате да су он и његово оружје непобедиви? Сва бића широм Галаксије брзо су дошла до закључка да морају да се клоне наоружаног Земљанина. Зашто ту очигледну истину не схвате и ова створења?

У том тренутку, сасвим неочекивано, напала су га још три пса, бацивши се на њега са три различите стране. Муњевито је подесио оружје за аутоматску паљбу и покосио их једним хицем.

Напето је послушљивао. Чинило му се да цела шума одзвања тихим, подмуклим режањем. Стизали су нови чопори у жељи да се домогну плена.

Зар заиста не могу да схвате колико је надмоћнији?

Одједном му је синило. Наравно да не схватају шта им се догађа кад оружје делује исувише префињено и савршено. Његов пиштољ уништавао је звери нечујно, брзо и потпуно. Без цвиљења, самртних мука, без болног завијања или урлика. И, што је најважније, супероружје уништавало је без икакве буке, без праска или тутњаве која би их престрашила.

Вероватно нису довољно паметни да схвате да се ради о смртоносном оружју. Не знају шта се уопште догађа. Сигурно мисле да сам голорук и беспомоћан.

Корачао је брже кроз шуму уверавајући себе да ипак нема од чега да страхује. Чим се врати на Земљу, наговориће конструкторе да у

нове моделе оружја уграде и уређај који ће производити буку.

Дивљи пси стизали су и даље у чопорима, а та одвратна, крилата створења такође су почела да кидишу на Диксона. Махнито је пуцао трчећи према чистини на којој се налазио свемирски брод. Полако га је хватала паника.

Почео је да пуца насумице држећи све време прст на обарачу. У једном тренутку замало себе није погодио у стопало. Три пса оборила су га на земљу. Диксон се с мучком придигао осећајући страховите болове у десној ноzi. Трчао је неспретно поскакујући и шепалујући.

Коначно се нашао на домак свог брода. У жељи да се што пре нађе у сигурности летелице, потрчао је и – пао. Пуцајући све време, погодио је себе у стопало. Заурлао је од болова.

Какво оружје! Убојито и опасно за свакога укључујући ту и власника који је њиме руковао. Да није био на ивици исцрпљености и панике, чинило му се да би се грохотом насмејао. Замислите само, створити потпуно бешумни пиштољ! Шта вреди што је тако савршен, кад они против којих се бориш и не схватају шта им се догађа!

Диксон се некако придигао и одгегао до свемирског брода. Док је покушавао да подигне поклопац и уђе, пси су га опколили са свих страна. Успео је да дезинтегрише неколицину који су му се највише приближили, затим је поспрћући ушао у летелицу. Смрачило му се пред очима, изгубио је свест. Пре тога, последњим атомима снаге, ипак је успео да повуче метални поклопац затварајући улаз у брод.

Кад се освестио, зачуо је тихо режање. Једног пса из чопора затворио је са собом. И даље осећајући јаке болове и слабост, једва је успео да дигне руку у којој је држао пиштољ. Пас, готово невидљив у мрачној унутрашњости летелице, бесно се бацио на Диксона.

У једном ужасном делићу секунде Диксону се учинило да неће моћи да стегне обарач. Пас га је већ шчепао за врат. Мора да је сасвим несвесно стиснуо шаку. Пас је зацвилио и потом – нестао.

Диксон је коначно могао да одахне. Лежао је уживајући у сазнању да је преживео. Кад се мало одмори, отићи ће одавде, напустити ову непознату планету и вратити се на Земљу. Сместа ће одјурити у крчму да се напије. До

Илустровао Добросав Боб Живковић

бесвести. А онда, онда ће потражити оног конструктора супероружја и забити му пиштољ у грло... Јер, само рође-ни убица и манијак може да измисли оружје које пуца и уништава без и најмањег праска.

О томе ће више мислити кад се врати. Сада треба осетити радост што је још жив, предати се сунцу, уживати...

Сунце? У унутрашњости свемирског брода?

Усправио се. Уз ноге му је лежала псећа шапа. Иза њега, на металној површини летелице, назирао се цик-цак рез. Пукотина је била широка десетак центиметара и метар и по дугачка. Кроз њу су се пробијали сунчеви зраци.

Четири пса насртала су у унутрашњост брода.

После годину дана, пошто од Диксона није било ни трага ни гласа, други брод кренуо је у потрагу за њим. Посада је имала задатак да нађе Диксонове остатке и да их пристојно сахрани. Ако нађу дезинтегратор, и тај суперпиштољ да врате на Земљу.

Спасилачка летелица спустила се у непосредној близини Диксоновог свемирског брода. Радознало су гледали изрешетани и уништени труп летелице.

— Неки људи стварно не знају баратати оружјем — рече капетан брода.

— Сасвим сте у праву — рече његов помоћник.

Из густе, тропске шуме зачули су неку лупњаву. Пожурили су у правцу те буке, и, на опште запрепашћење, наишли на Диксона живог. Радио је и певушио.

Диксон је саградио колибу, а у башти узгајао поврће.

— Зар ти ниси мртав?! — отело се једном из посаде.

— Као што видите, нисам — одговорио је Диксон певушећи. — Само да знате, било је гадно док нисам подигао ограду. Ови пси опасне су звери. Али, научио сам их памети.

Диксон се насмешио и руком додирнуо лук са стрелом који се налазио уз ограду, надохват руке.

— Опаметили су се кад су видели неколико својих „пријатеља“ како беже са стрелом у бедрима.

— А супероружје? — упитао је капетан.

— Да, оружје! — узвикнуо је Диксон с неким лудачким сјајем у очима. — Без њега сигурно не бих преживео!

Поново се прихватио посла: дрвени колац забијао је тешком дршком суперпиштоља.

НЕКОМ СЕ ПОСРЕЂИ,

НЕКОМ ПОСРЕБРИ,

А НЕКОМ И ПОЗЛАТИ

СЛУЧАЈНО ДО БОГАТСТВА

Ако случајност има ортака, онда је то новац. Њих двоје иду руку подруку кроз историју узајамно се помажући. Многи су се обогатили баш зато што је случај одлучио да умеша своје прсте

Маштате ли о томе како ћете се једног дана обогатити? Наравно. А док ви маштате, неки срећковићи напросто ископају богатство случајно. Ево неколико оних којима се срећа осмехнула:

● Османаестогодишња Ким Џонс тражила је необичне каменчиће у једном старом руднику недалеко од своје куће у варошици Френклин, Северна Каролина. И нашла један, али вредан — од 456 карата, процењен 1978. на 15.000 долара.

● Молер Дени Дијас из Калифорније нашао је 50.000 долара у зиду једне старе куће коју је кречио.

● Свештеник Стенли Џонс бацио се 1969. на велико спремање своје цркве у Чешир, Енглеска, кад је наишао на један стари сандук. У њему се налазило сребрно посуђе из 1677. године вредно 30.000 фунти.

● Возач булдожера Малколм Твикер рушио је једну стару зграду у Сафолку, Енглеска, и том приликом нашао пет златних огрлица из првог века старе ере. Уступио их је Британском музеју за 20.000 фунти.

● Један други грађевински радник из Енглеске нашао је више од 1000 златника метар и по испод земље недалеко од Њустед опатије, где се некада налазио дом славног песника лорда Бајрона.

Сумњиви дијамант

Један сиромашни фармер открио је 1866. године најбогатији рудник дијаманата на свету, али је имао много muka док је убедио људе да дијаманти уопште могу да се нађу у Јужној Африци.

Један становник варошице Хоуптаун видео је једног дана како се група деце игра каменчићима међу којима је био и један необичног изгледа. Откупио га је за неколико новчића, а затим узалудно покушавао да га препрода. Затим га је однео једном лекару који је изјавио да је у питању драги камен. Камен је затим послат у Енглеску на испитивање одакле је стигла потврда да се заиста ради о дијаманту од 21 карата. Мислећи да је посреди некаква подвала, нико, међутим, није хтео да га откупи.

Човек је био упоран. Удружио се са једним локалним трговцем, па су се обојица латили посла не би ли нашли још неки драги камен. Најзад су ископали огроман дијамант од 83 карата. И коначно убедили сумњичаве да у Јужној Африци заиста има дијаманта.

Чудесни камен добио је име „Звезда Африке“. О њему је „Забавник“ већ писао.

Његова постојбина, данашња Јужноафричка Република, још је најбогатије налазиште дијаманата на свету.

Оуксов рудник

Хари Оукс је провео много година у трагању за златом, али је увек стизао прекасно до налазишта у Калифорнији, Белгијском Конгу, Аустралији и Аљасци.

Године 1900. доспео је у Канаду где су га, недалеко од језера Киркленд, избацили из воза зато што се напио и изазвао неред. Ту је од неког прегладнелог и исцрпљеног трагача за златом за свега пет долара откупио право да копа на једној парцели.

После више месеци исцрпљујућег рада Оукс је држао у шаџи свој први крупнији грумен злата и основао фирму „Оуксов рудник“.

До 1921. већ је постао један од најбогатијих људи на свету. Окренуо је леђа Канади, купио у Енглеској племић-

ку титулу и повукао се у једну велелепну палату на Бахамима. Ту је 1943. године убијен, а злочин никада није расветљен. Било је, кажу, сувише осумњичених.

Чудотворна жица

Волтер Хант, механичар из Њујорка, докано је увијао парче жице док је покушавао да смисли како да отплати дуг од 15 долара. Сасвим случајно савио је жицу у облик прибадаче (зихернадле). Патентирао је изум и – обогатио се.

Срећна удовица

Радозналост је донела богатство једној удовици из градића Вунсокета, савезна америчка држава Род Ајленд.

Питајући се зашто је њен недавно преминули муж проводио тако много времена у старој шути у дворишту, открила је да је испод пода

брвнаре саградио тајно складиште. Почела је да копа и открила више од две тоне сребрног кованог новца.

Шпекулант над шпекулантима

Џон Соверби, службеник једног осигуравајућег друштва из Лондона, откупио је на лицитацији за само 25 фунти један велики једрењак за који се претпостављало да је потонуо негде на атлантској пучини... А кад се његов брод три недеље касније вратио „жив и здрав“ продао га је за 3.500 фунти!

Казна за варалицу

Поред срећковића, увек је било и баксуза – оних којима је срећа окренула леђа. Неки од њих су то у потпуности и заслужили, о чему сведочи следећи случај:

У градићу Хомансвилу, савезна америчка држава Јута, шпекулант Џек Гилин „дотерао“ је 1873. године свој, како је мислио, безвредни рудник тако што је његове зидове експлозијом попрскао честицама висококаратног злата и продао га наивним купцима за 22.000 долара. Кад су нови власници продужили окно рудника за стотинак метара, наишли су на богато налазиште злата и сребра и постали милионери. Док су они пребројавали милионе долара, Гилин се чудио шта га је то снашло.

Шта с новцем?

Шта бисте урадили са милионима да их имате? Ево шта су неки учинили:

- Мерџори Маривотер Пост толико је волела бомбоне да је, као сталног члана своје кућне послуге, држала једног посластичара.

- Шарлота Берген повремено је закупљивала чувену концертну дворану Карнеги хол у Њујорку и ангажовала Амерички симфонијски оркестар да би задовољила своју диригентску страст.

- Џеферсон Селигмен држао је плакар пун бунди које је поклањао својим озеблним посетиоцима.

- Нед Меклин, чија је супруга поседовала чувени Хоупов дијамант, повремено је закупљивао воз од Вашингтона до Њујорка и возио га лично, дувајући у звиждаљку.

- Један британски милионер, љут на своју жену зато што се стално свађала с њим због тога што много пуши, оставио јој је 500.000 фунти кад је умро, али под условом, да сваког дана попуши пет цигара.

Г. В.

Илустровао Душан Павлић

**Кад су
јунаци
били
деца...**

И ХЕКТОР КЕ

ЧИМЕ СУ СЕ ИГРАЛИ ХЕКТОР И КАСАНДРА ПРЕ 3200 ГОДИНА?

У кући тројанског краља Пријама и његове супруге Хекубе – хаос! Касандра пева својој лутки уславанку, док Хектор, један од будућих главних јунака у Тројанском рату, јурца по дворанама краљевске палате вукући за собом дрвеног коња који тандрче, тандрче. – Тише, децо! – узалуд им довикује мајка која покушава да умири расплаканог Париса машући му звечком испред очију...

Мада ова бучна породична сцена (Пријам и Хекуба имали су, по Хомеру, деветнаесторо деце!) не може историјски да буде доказана – премда се сам рат између Грка и староседелаца Мале Азије заиста збио пре 3200 година, она је могла да се одиграва и у старом Риму, древној Атини или Египту. Археолози су на овим теренима ископали и Касандрину лутку, и Хекторовог коњића и Парисову звечку, добро очуване играчке, ако не баш њихове, а оно њихових вршњака. Научници су такође открили и антички јо-јо, чигре, коцкице и пиљке, лопте и друге играчке деце која су живела и забављала се пре две-три хиљаде година. На основу ових налаза могла је да се реконструише читава продавница играчака античког света. Закључак је изненађујући: готово да нема ничег новог у данашњим јаслицама и дечјим вртићима – толико су играчке наших предака сличне данашњим.

Звечка под рендгеном

Истина, материјали и начин израде су се променили, али ради се о потпуно истим предметима. Играчке су прављене за све узрасте и укусе: ту су мали судићи за „ручкове“ који опонашају – свет одраслих, игре вештине – пиљци, затим играчке за најмлађе које се вуку за собом, играчке за бебе, које служе да их забаве, развеселе (звечке), па чак и дечије кочије. У старом Египту оне су биле веома популарне пре но што је точак толико усавршен да би се употребљавао у рату или за велике радове. Може се слободно закључити да су се за израду играчака користиле „најмодерније технологије“. Иако још није постојао Деда Мраз, очигледно да родитељима ништа није било довољно добро, ни скупо, за њихове мале главице.

**Точак још није
био довољно
усавршен да би
служио за пре-
ношење терета
при великим
грађевинским
радовима, није
га било ни у ра-
ту, а деца су се
увелико возика-
ла у својим ко-
лицима. У ста-
ром Риму, Егип-
ту, Атини, тех-
нички изуми
прво су се ко-
ристили за из-
раду играчака!**

Да би препознали своје благо, истраживачи су често морали да се претварају у праве детективе, да сакупљају доказе и супротстављају их једне другима. И баш као што није злато све што сија, тако ни све што је мало није играчка. Зашто лутка откривена случајно при неком ископавању не би припадала некој врачари? Мала статуа нађена у дечијем гробу може бити његова играчка, али исто тако постоји могућност да је то култна фигура принета боговима.

Јесте играчка, није играчка? Археолози често имају муке да то одреде. Шта да се каже за покретљиве лутке остављене у малој египатској гробници? Израђене су од слонове кости, богато украшене, па изгледају сувише скупе да би припадале неком детету. С друге стране, скакућу и тапшу рукама кад се њима управља помоћу узице! Срећом, зидне слике, украси

и цртежи прискачу у помоћ истраживачима. На вазама се могу запазити сцене које приказују децу и њихове играчке: јо-јо и чигра су тако јасно потврђени. Примењују се и неке модерне технике да разреше неке тајне. Тако је једна кугла од печене земље дуго збуњивала археологе музеја у Марсеју све док уз помоћ рендгенских зрака нису у њеној унутрашњости откривени ситни метални опилци у шупљинама: била је то, очигледно, звечка из времена кад су Римљани владали западном Европом.

Веренице дарују лутке богињама

Играчке или култни предмети? Граница је понекад невидљива. Према старим рукописима види се да су антички народи веровали да звечка, правећи буку, тера зле духове од колевке. Зато је и у стању да смири бебу. Девојке су уочи удаје приносиле лутке боговима. Дарујући их Артемиди или Венери оне су се свечано опраштале од свог детињства. Чак је и љуљашка имала симболично значење за античког човека: у њој је видео време које „лети“ – бежи. Најзад, пиљци или коцкице користили су се при неким церемонијама да би се сазнало расположење богова. И тако, кад се играчке нађу у дечијој гробници, оне могу да буду култни предмети, али и да служе за играње на другом свету. Уосталом, и сами богови посвећивали су доста времена играма: у „Одисеји“ Хомер описује како се Наусикаја игра лоптом са својим робинјама.

Ова мистична улога играчака може нам изгледати необична. Па ипак... Зар се и данас деци широм света не поклањају електрични возови, видео-касете, Барбике и друге играчке управо за празнике, не само рођендане већ и за Божић, Нову годину... Тачно као што су то радили стари Грци и Римљани. Играчка је и за нас, као и за њих, прилика да се из стварног уђе у неки маштом створен, бољи свет.

В. М.

ЛОПТА Стари Египат

Ова лопта, стара скоро 4000 година, напуњена је сламом док јој је омотач сашивен од разнобојних платнених „кришки“. Грци су проналазак лопте приписивали Наусикаји, кћерки феачког краља Алкиноја која је, по Хомеру, на морској обали прихватила бродоломника Одисеја, заљубила се у њега и, касније се, врло тешко растала од овог луталице...

ЛУТКА (2)

5. век

пре н.е.

За разлику од европских, египатске лутке биле су једноставне, израђене од обичне дрвене дашчице (на грудима је музејски број, наравно каснијег

ИГРАО КОЊИЋЕМ

Антички клинци имали су све

КОЧИЈЕ

4. или 5. век пре н.е.

Ова мала кола од бронзе припадала су неком дечаку из Атине. Грчку и римску децу вукли су упрегнути пси,

козе, или — о чему сведоче зидне слике — њихови родитељи. У време великих верских празника приређиване су узбудљиве трке дечијих кочија. Антички клинци имали су заиста све.

КОЛИЦА

1-4. век пре н.е.

И овај мали дрвени коњаник потиче из Египта. Античке играчке на точкићима врло су различите, баш као и данас: нађени су

овнови, лавови, јежеви или мишеви које су деца на узици вукла за собом. Чак и египатске свете мачке на точкићима које су, уз то, могле да покрећу доњу чељуст!

ЛУТКА

4. век пре н.е.

Ова грчка лутка од печене глине може да покреће и руке и ноге јер су јој удови спојени с трупом металним жицама. Барбикина прапрапрабаба држи у руци кастањете: значи, била је играчица. Али, прављени су и жонглери, и патуљци, и мали војници. Најчешће, играчке се налазе у дечијим гробовима да би својим власницима правили друштво и на другом свету.

датума). Па ипак, каква би то лутка била да нема украса: у кикице су јој зато уплетене разнобојне перле, а образи нарумењени! Све се то дешавало пре но што је Александар Македонски 333. године пре н.е. освојио Египат и на ушћу Нила подигао Александрију...

ЧИГРА

Гало-романска епоха

То је време кад су римски освајачи заузели добар део Европе и стигли чак до Британских острва... За чигру су знали и стари Римљани и стари Грци. За њих она

није била само играчка већ исто тако и симболична представа људског срца: муњевито магично окретање и — крај! За филозофији склоне античке мудраце није било сумње да је чигра направљена по узору на људски живот.

Сканди асоцијација

У свакој од укрштеница налази се по један посебно означен појам. Сва четири заједно треба да вас наведу на коначно решење – појам са слике (означен бројевима од 1 до 7).

АУТОР-ТЕУТА	ДЕЛО РАДОЈА ДОМАНО-ВИТА	НЕЗАСИТИ ЉУБАВ-НИК	ФУДБА-ЛЕР "ЈУВЕН-ТУСА"	ДОМАЋЕ ГОВЕДО	АРГАТИН, АРГАТ	ТУЖНИ, ПОСЕСИВ-НИ
★						
ПОЛИТИ-ЧАР МУСА						
ШАНАЦ	R	O	V	Г.Г. ИМЕ ГЛУМИЦЕ ВЕСТ	G	T
КОЗАЧКИ ПОГЛА-ВИЦА						
НОСЕТИ ПРИМАК-НУТИ						
НАЗИВ						
ЗАВИСТ						
ГЛУМИЦА ЖИРАРДО						

СКАНДИ АСОЦИ-ЈАЦИЈА	★	СКЛАД-НО ПОНАВ-ЉАЊЕ	СРЕБРО	СЛАБО-УМАН, ЗАОСТАО	ПОСЛАТИ	РАСТА-ЈАЊЕ
МЕРМЕР	▼					
БОР						
					2	
БОЈНА ЈЕДИНИЦА				ШП. ГРАМ-ЧЛАН		
ЕГИПАТ				Л.П.		
ТУГА				L		
БОЧИЦА СА ЛЕКОМ				P		
				НЕМАЧКИ ПИСАЦ ТОМАС		
				АЛБАН ТЕЛЕПР. АГЕНЦИЈА	7	
				ГЛУМАЦ НОЛТ		

СКАНДИ АСОЦИ-ЈАЦИЈА	★	ИЗВРШИТИ ОПРАВ-КУ	ПОКРОВИ-ТЕЉСТВО
АРТИЉЕ-РИЈСКО ОРУЂЕ РАДУЈС	▼		
ИНДУСТ. ВРСКА ВРСТА ПСА			АЛП
ПРИРОДА, БУД (мн.)			A
ПИСАЦ АНДРИЋ		4	ЕРБИЈУМ
			ДРУГЕ ОСТАЛЕ
ДЕЛОВАТИ			E
ПОЛИТИ-ЧАР МИКОЈАН			R
ВИТЕЗОВИ			

СКАНДИ АСОЦИ-ЈАЦИЈА	★	СТАРЕШИ-НЕ КАТОЛ. САМО-СТАНА	АТЛЕТСКИ (скр.) МУШКО ИМЕ БИРГИЛ
ПРИГУ-ШИВАЧ	▼		6
			Р.И.
ПОГОВОР			ПАС ИЗ ФИЛМСА
			R
ДНО БРОДА, КОБИЛИЦА			i
ВРСТА ПОДНЕ ОБЛОГЕ			
ТЕПИСИ			

Криптограм

БУКВАР
КАРИШИК
БОЛИВАР
СОМБОР
АЛГЕБРА
НАБОБ

АНАГРАМНИ РЕБУС

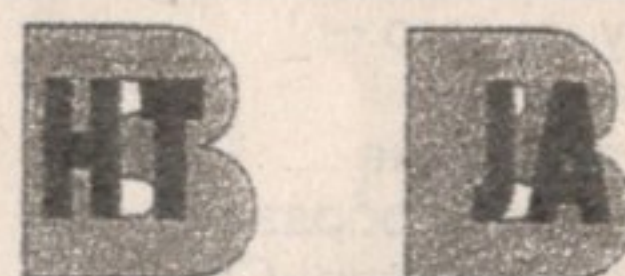

D¹ E² N⁵ I⁴ S³

ЧАУРА

Питање је ово
баш као за квиз:
Којим даном у недељи
отеже се низ?

СЛОВНИ РЕБУС

ИНДИРЕКТ

Оготају је Цингис-...
(3,4)

ТАЈАНСТВЕНИ ЦРТЕЖ

Решења се налазе на страницама "Мале поште".

МАЛА УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО: 1. Глумца са слике; 7. Станли-јев другар из филмова; 8. Ауто-ознака за Гет; 9. Врста кекса; 11. Иницијали синеаста Велса; 12. Део ваге; 13. Високи официјерски чин; 16. Језеро у Казахстану; 17. Символ телура; 18. Нумеро (скр.); 19. Узвик за терање мачке; 20. Митски летач; 22. Наћи некоме место за становање.

УСПРАВНО: 1. Направа за клизање (у парку); 2. Име и презиме брит. глумца; 3. Победница на такмичењу лепотица; 4. Филм глумца са слике; 5. Извршити уписивање; 6. Клеркин муж; 10. Заварено место; 14. Наизглед; 15. Име глумице Карон; 19. Уз, до, код; 21. Врста коњске опреме.

1	2	3	4	5	6
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					

Двострука помицаљка

Називе животиња помакните лево или десно, тако да у (по) два узастопна усправна ступца добијете још две животиње.

КАКАДУ
ГОЛУБ
ПЕЛИКАН
МАГАРАЦ
МРАВ
КРТИЦА
ОЦЕЛОТ
КОБРА

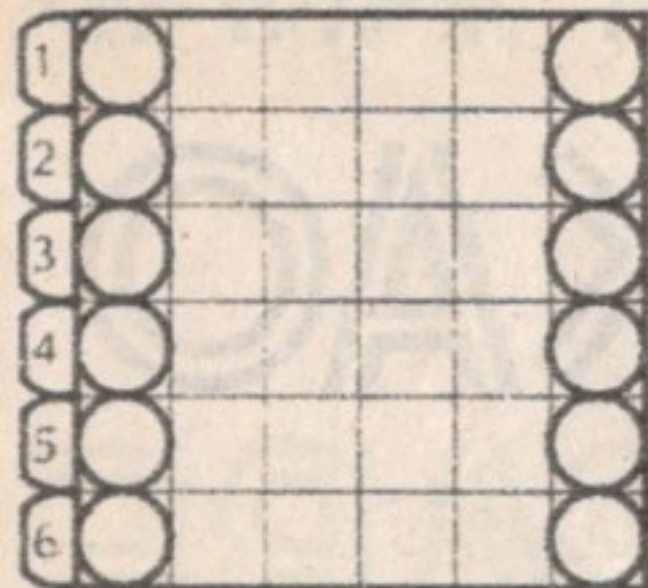
КАМИЛА
БУЛДОГ
КИТ
ПАПАГАЈ
КРАВА
ПИТОН
ПАЦОВ
ШАРКА

ИСПУЊАЉКА

А, ГРЕБ, ДОН, КО, ЛО, ЛОН, МА, МА, МАД, НА, НИ, НО, О, РЕ, ТА, ТЕР.

Тражене речи упишите водоравно у мрежу, тако да у означеним пољима добијете име и презиме глумца са слике.

1. Област у северозападној Африци; 2. Непрофесионалац; 3. Име глумице Улмански; 4. Главни град В. Британије; 5. Недавно; 6. Име виолинисте Паганинија.

ОСМОСМЕРКА

У овој осмосмерци треба да пронађете 36 музичких инструмената. Неискоришћена слова, читана редом, дају још један одговарајући појам.

АЛТА, БАЈАН, БЕНЦО, БУЗУКИ, ВИОЛИНА, ВИОЛОНЧЕЛО, ГИТАРА, ГОНГ, ЗУРЛЕ, КАСТАЊЕТЕ, КИТАРА, КЛАВИКОРД, КОНТРАБАС, КСИЛОФОН, ЛЕУТ, ЛИРА, ОБОА, ПИКОЛО, ПИПА, ПОЗАУНА, САЗ, САКСОФОН, СВИРАЛА, СИСТРУМ, СПИНЕТ, ТАЛАМБАС, ТАМБУРА, ТАМ-ТАМ, ТИМПАН, ТРУБА, ТУБА, ФЛАУТА, ФРУЛА, ХАРМОНИКА, ХАРФА, ЦИМБАЛ.

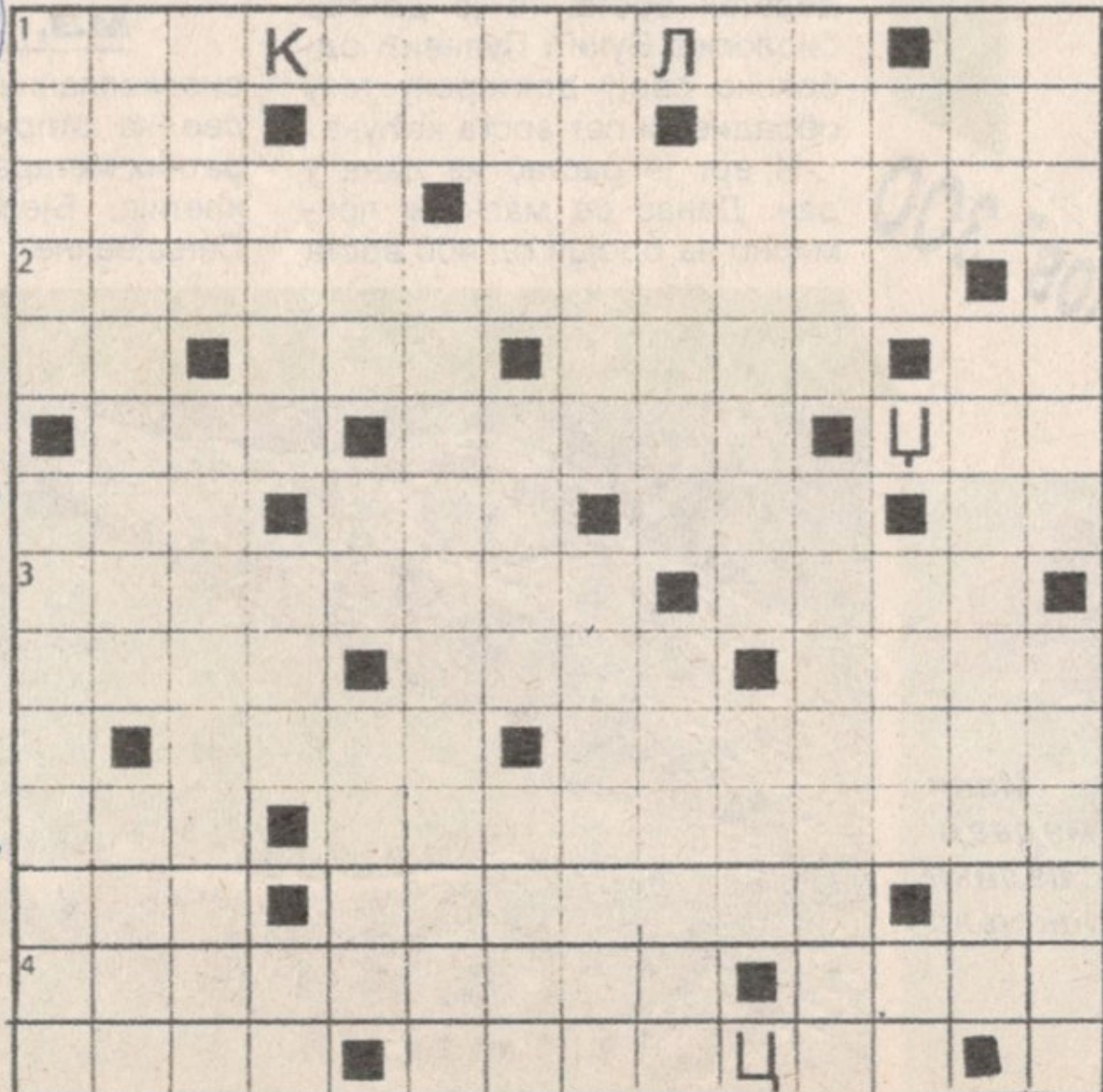
В	Г	А	Н	У	А	З	О	П	У	С	К	Т	Х	А	Р	Ф	А
С	И	С	Т	Р	У	М	Н	Д	А	Т	А	Л	А	М	Б	А	С
А	Т	О	Х	Р	Б	Л	Р	И	А	М	С	И	Р	М	О	А	Н
Б	А	Е	Л	Е	П	О	Е	К	Б	Л	Т	Р	М	Б	Т	А	Ц
А	Р	Е	Н	И	К	Г	П	У	У	А	А	О	Р	П	А	И	
Р	А	Ц	К	И	Н	И	Р	З	Т	М	Њ	Р	Н	М	О	А	М
Т	О	О	В	О	П	А	Л	У	Р	Ф	Е	А	И	А	Н	Л	Б
Н	Л	А	Г	А	И	С	А	Б	У	Р	Т	Т	К	В	Ј	Т	А
О	Л	Е	Ч	Н	О	Л	О	И	В	К	Е	И	А	А	С	А	Л
К	С	И	Л	О	Ф	О	Н	О	Ф	О	С	К	А	С	А	З	Б

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

У попису су само речи које треба уписати усправно. До водоравних речи ћете доћи комбиновањем. У смеру стрелица треба да добијете имена и презимена америчких глумаца са слика.

АКОРДАТОР, АМАТЕРКА, АУТИ, ВАТ, ГРАНАТ, ДТ, ИН, ИРАНАЦ, ЈАМЕ, КАМА-СУТРА, КАНАДЕР, КОРАЛИ, КОСТИМИ, КОТИ, КРА, ЛАВОР, ЛОРКА, МАУН, МОРФИ, ОБОР, ОНДА, ОСЛАБИТИ, ПЕТОБОЈАЦ, САМРТ, СИСА, СЛП, СТАКЛОРЕЗАЦ, СТЕП, ТЛ, УБА, УЕ, ШТАЈЕРКА.

ДА – НЕ ПИТАЛИЦЕ

1. "Аутопут цвећа" је назив изложбе лапа, која се одржава у Холандији?
2. На америчким новчаницама налазе се искључиво ликови њихових председника?
3. У српском језику постоји само једна именица средњег рода, која се у номинативу једине завршава на "а"?
4. Узрок наглог порасту дужине живота Европљана у 18. веку био је развој медицине?
5. Јагара, Дагара, Гагара, и Трагара познати су Месечари?
6. Да би што верније описао доживљаје Винетуа, Карл Мај је пропутавао целу Северну Америку?
7. У време монархије у Ирану, владар је имао титулу шаха, а његову су супругу звали "шех"?
8. Група "Квин" позната је и по томе што су сви њени чланови, пре бављења музиком, били камионџије?
9. Драгутин Шаховић је шаховски велемајстор?
10. Највећа лука у Средоземљу је Барселона?

АНАГРАМ

БИНА ГУТА СТАРИЈИ РОК

Ботаничка башта Данијела Винцека у Колашину: све црногорске планине на петсто квадрата, оставштина за будућност

БОТАНИЧАРИ
ОТКРИВАЈУ

ЦРНУ ГОРУ

КАКО
ЈЕ

КРАЉ

ЧУПКАО
ТРАВЕ

Недалеко од Колашина, Данијел Винчек је створио више него необичну ботаничку башту. Оно што не можеш да нађеш ни у књигама, ту је...

високопланинског биља, а све на отприлике 500 квадратних метара. Биљке са Проклетија, Бјеласице, Комова, Сињајевине, Орјена, Ловће-

Вест је била за насловну страну нашег најугледнијег дневног листа:

„У Берлину потврђено сензационално откриће нашег биолога. На Проклетијама откривена непозната биљка. Стручњаци Берлинског ботаничког музеја пре неколико дана потврдили претпоставку магистра биологије Дмитра Лакушића да је мали цвет са проклетијских камењара потпуно непозната биљна врста”.

Зељаста биљчица жутог цвета, пронађена у подножју врха Проклетија на самој

црногорско-албанској граници, до сада није била позната науци, а у научну литературу ће као нова врста бити уведена под називом „*Draba bertiscea* Lakušić and Stevanović”.

У данашњем свету научна открића из области ботанике више су него ретка. У флори Европе готово да више нема тајни, али је зато Балканско полуострво још у поприличној мери неистражено. Зна се да на њему живи око шест хиљада и седам стотина биљних врста. Међу том задивљујућом бројком посебно место

припада биљном свету Црне Горе.

— На подручју Црне Горе живи око 3000 биљних врста, од којих су многе ендемичне. Значи, расту само овдје — каже Данијел Винчек, човек који је недалеко од Колашина створио ретку ботаничку башту планинске флоре Црне Горе.

Уневиђбогу, како су од давнина многи називали ове крајеве, прво је у ботаничкој башти, 1980, процветала линцура плавог цвета. Онда су се припитомиле орхидеје, њих више од двадесетак врста, те је доктор биологије Вукић Пулевић одбранио своју докторску тезу обрадивши пет врста кађуна.

И врт је растао из дана у дан. Данас се малчице примирио на бројци од 400 врста

Летећи
кокер

„Забавников” 300

Мали
медвед,
велики
вртижељко

Кроко,
не затварај
уста
јер ћеш ми одгристи
прстиће!

на једном месту. Са све земљом која их је одгајила.

— У почетку је то, прије свега, била радозналост — говори Данијел Винцек. — Потом је то прерасло у нешто озбиљније. У акцију су се укључили многи познати ботаничари. Највише Вукић Пулевић, сада професор на Природно-математичком факултету у Подгорици. Пожељели смо да то радимо на научној основи, те смо овдје у Колашину основали и библиотеку и посебан документациони фонд. Већ неколико година долазе људи из Европе да на лицу мјеста проучавају живот биљака...

Човек који тешко да је игде по планинама Црне Горе закорачио а да сваку, па и најмању, биљчицу није претметнуо преко својих руку, склон је тврдњи да је ово подручје још недовољно испитано и да тајне флоре тек чекају оне који ће их одгонетнути. Сувишно је рећи да је прича с почетка текста потврда његовог размишљања.

Панчићева валеријана, једна врста мацине траве, рецимо, расте само у Комовима. Молика, четинар са пет иглица, може се наћи тек у Проклетијама и утврђено је да нам је она доспела из леденог доба. Ту је и необични стотињак, толико редак да је заузео место на постеру о заштићеним врстама које је недавно издао Завод за заштиту Црне Горе...

— На овим просторима клима је учинила своје — вели Винцек. — У кањоне, смјештене међу суровим литицама, повремено је долазио топао ваздух и тај сукоб је учинио да се сачува добар дио флоре која је, углавном, нестала...

У причи која следи незаобилазни су, на пример, брест и дивљи кестен који су нестали из Европе, а овде их има у изобиљу. И то је, саветује Винцек, права прилика овог подручја. Флори Европе мора да се убризга свежа крв, а то овдашње биље и те како нуди.

— Ми смо доскора килограм семена одређене биљне врсте на Западу продавали и до 2000 (немачких) марака. Заузврат, добијали смо неопходну литературу.

На том тамо Западу се и буква дегенерисала, а генетика је важна и у овој области...

Шта тек рећи о невероватном благу у облику лековитих трава о којима бригу води његова супруга Вера и за које је професор Момир Горуновић, са Фармацеутског факултета у Београду, рекао да имају десет пута већи проце-

нат лековитих састојака него на другим подручјима. Пример је, рецимо, дивљи ким кога овде има у неограниченим количинама, а ми га, исто тако неограничено, увозимо из Холандије.

— Црна Гора је још умногоме неистражена лабораторија под ведрим небом — каже Данијел Винцек. — Један млади научник из Немачке, знам да се зове Вебер, објавио је књигу о двадесет пет орхидеја са овог подручја...

Иједна занимљивост за крај која је могла да стоји на почетку овог текста. Управо захваљујући Данијелу Винцеку и његовом сараднику Вукићу Пулевићу, недавно је изишла из штампе књига „Врата од Балкана“. У њој својеврсна слика Црне Горе из времена кад су је у потрази за ретким биљем откривали познати ботаничари.

Познати италијански ботаничар Бартоломео Бјазолето, пратећи саксонског краља Фридриха Аугуста, с пролећа 1836, а на позив Његоша, бележи сцену када је угледни владар, идући од Котора према Цетињу, мало-мало силазио с коња и трчкарао за њему непознатим травкама. Ваља рећи да је дотични краљ био заштитник природних наука...

У то време ти записи су стигли на насловне стране многих европских новина. Захваљујући екзотичном биљном свету — о јунаштву је ту било мало речи — Црна Гора је одшкринула врата Европе...

Петар Милатовић

„Забавникова“ 300

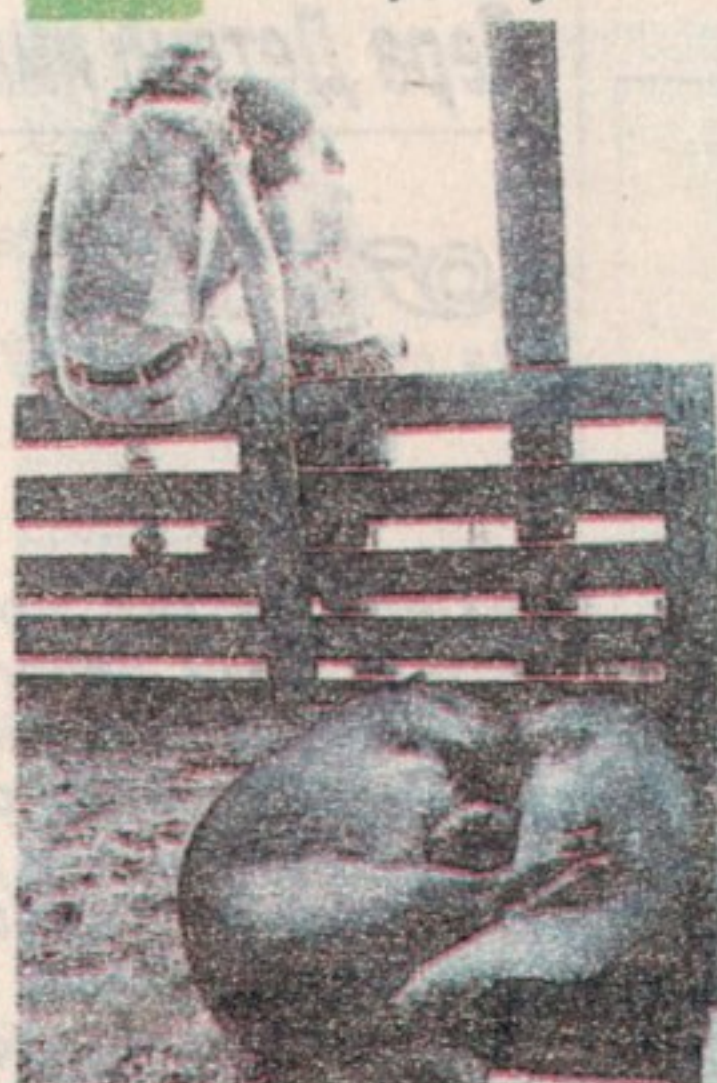

Погледај ме, драги!

Овако се седи!

Нежност у квартету

Скок на њушку

На меком, нежном пријатељу

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Елвис Присли близанац

Моја другарица каже да је негде прочитала да је славни амерички певач Елвис Присли имао брата близанца. Да ли је ово тачно? И још нешто: Колико је укупно филмова снимио Елвис Присли?

СРЂАН КОСИЋ
Приштина

Елвиса Прислија и данас сматрају најславнијим певачем и рок легендом. У свом кратком и бурном животу продао је преко 600 милиона плоча и снимио 31 филм, од тога један са насловом „Живи кратко, воли кратко“. Он је живео само 42 године.

Рођен је 8. јануара 1935. године у близини Мемфиса и – тачно је – као близанац. Његов брат Џес убрзо је умро. Као дете из сиромашне породице, Елвис је био разводник у биоскопу, разносач млека и новина и возач тешких камиона. Његов таленат за певање уочен је док је још као дечак певао у црквеном хору.

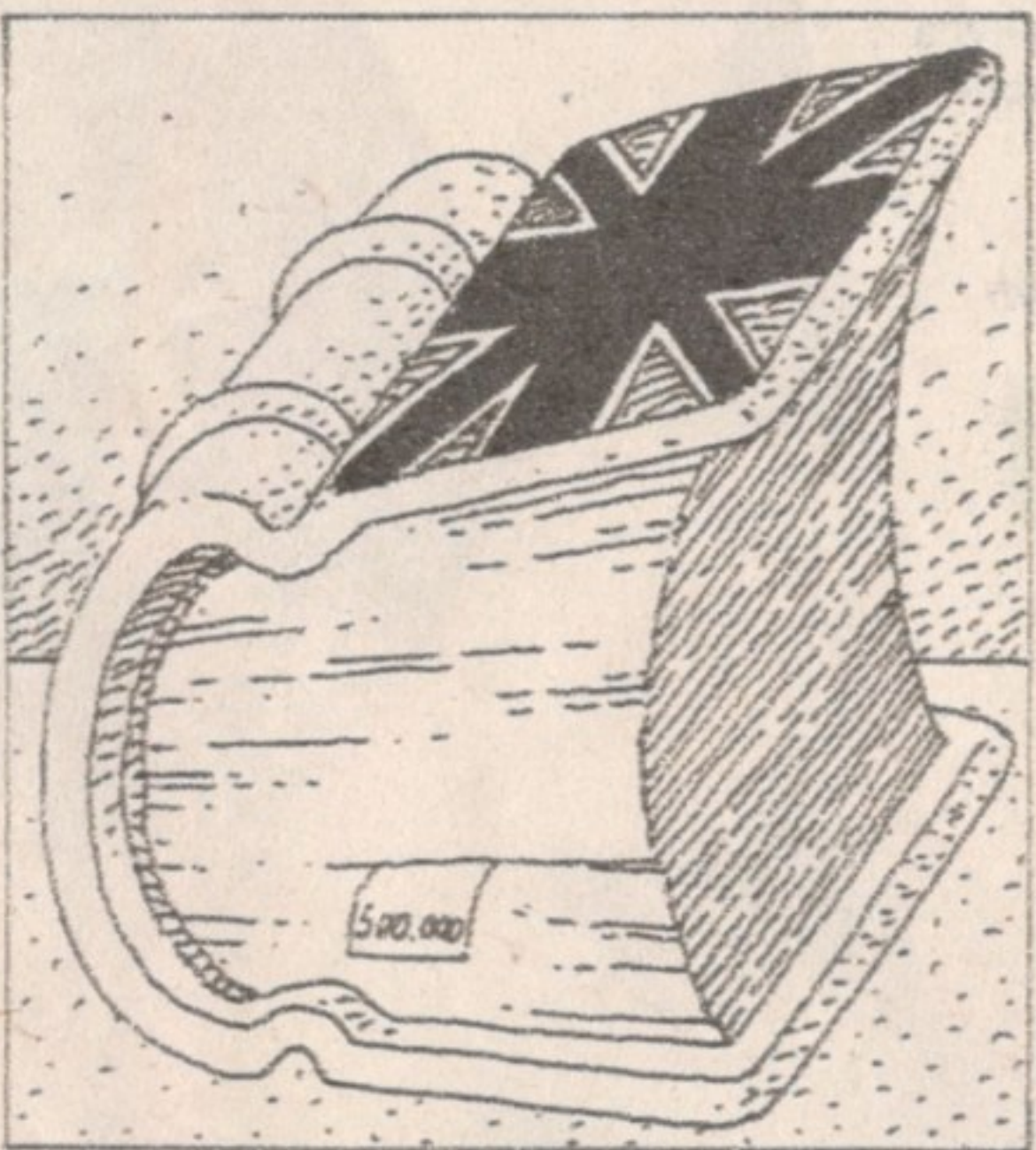

Пера Детлић има породицу

Од свих цртаћа највише волим Перу Детлића, просто га обожавам. Да ли Пера, као и Паја, има сестрића?

НАЂА
Бар

Пера Детлић, цртани јунак, одавно је познат деци целог света. Нема детета које не препознаје Перин необуздани узвик „Погоди ко сам“! „Рођен“ је 1940. године, у почетку је био без породице, али касније је добио два несташна и, као и он, помало пакосна сестрића. И као што доликује једном оскаровцу (почасни Оскар за анимацију и креацију 1979. године), има и вереницу Вики, холивудску звезду са најшашавијом фризуром и најдужим трепавицама.

Најбогатији енглески

У великој сам недоумици јер бих желела да од три језика – енглеског, немачког и француског – одаберем онај којим се служи највише људи.

СПОМЕНКА
Краљево

Језик којим говори највише људи на свету је – кинески. Њиме се служи преко милијарду људи, али ово не значи да

је он светски језик. То је, у сваком погледу, енглески, и он је уједно – са пола милиона речи и израза – најбогатији језик у свету. У тих пола милиона речи није укључено још 300.000 техничких израза. Енглези, просечно, не користе више од десет хиљада речи.

Рачуна се да енглески језик у свету користи нешто више од 400 милиона људи. На трећем месту је шпански којим се служи 160 милиона становника Земље.

Најславнија уметница, најстарији дебитант

Прочитала сам да је Сара Бернар, најславнија драмска уметница Француске, први пут заиграла на филму тек у 75. години. Како је то могуће за овакву глумицу?

БИБА
Јаково

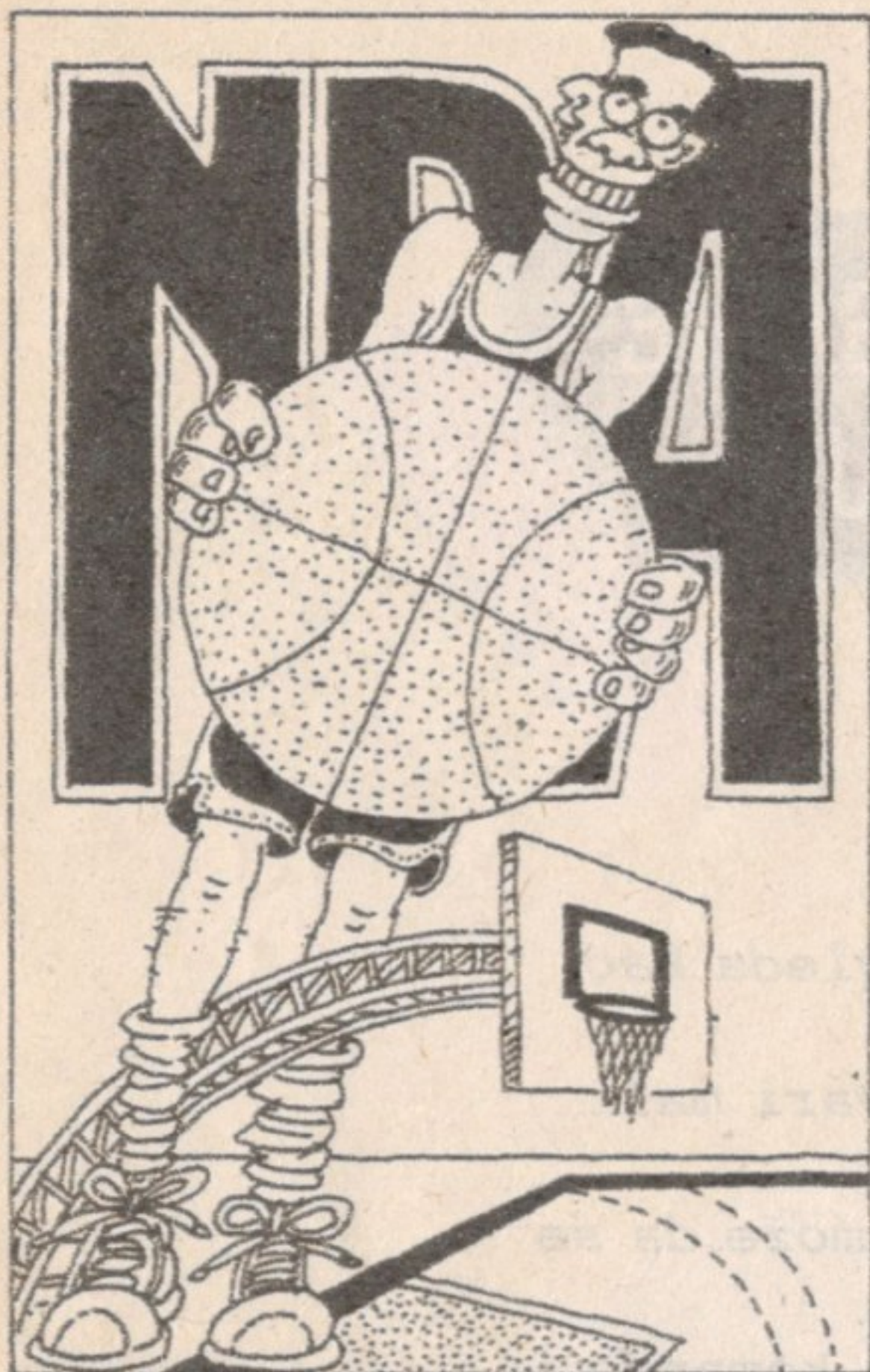
Сару Бернар су још пре Грете Гарбо звали „божанствена“ јер је заиста била

најславнија драмска уметница свог доба, али позоришна, пошто је филмска индустрија у њено време још била у развоју, па то можда и објашњава зашто је тако касно играла у филму. Први и последњи пут, додуше, јер је те, 1923. године, и умрла.

Рођена је 1844. године у Паризу, где се и школовала у једном самостану, а касније је уписала глуму. У свом првом позоришном комаду „Девојка са златним гласом“ имала је, као почетница, велику трему, па замало да одустане од позива глумице.

Божанствена Сара била је по много чему необична. Често је облачила, на запрепашћење савременика, мушке панталоне, али све су јој праштали јер је била велика уметница и хуманиста. Кад јој је, због болести, у седамдесетој години ампутирана нога, није престала да глуми у добротворним представама за сирочад и рањенике.

Промена правила у NBA лиги

Много волим кошарку и већ са 9 година почео сам да тренирам у школској екипи (сада имам 11 година). Не пропуштам телевизијске преносе NBA лиге и знам да је дошло до промена у правилима. Желео бих да знам које су то промене.

ФИЛИП СТАНИВУК
Нови Београд

У NBA, најквалитетнијој лиги света у овој сезони, дошло је по одлуци руководства, до знатних промена у кошаркашким правилима која нису мењана од 1954. године.

Најважнија промена је она у испуцавању тројке, које је са 7,24 метара смањено на 6,70 метара, што се опет разликује од правила FIBA (тројка на 6,25 метара), којој је предложено да их прилагоди NBA правилима. Даље измене су:

– Играч који направи две намерне грешке на утакмици биће искључен.

– Играчу који је фаулиран приликом покушаја да постигне три поена следе три слободна бацања уместо досадашња два.

У случају да играч крене сам на кошу противника а овај га фаулира на својој половини обавезно следе два слободна бацања.

– Било који играч који приликом евентуалне туче напусти простор око клупе, биће искључен, а ако и учествује у њој биће додатно кажњен.

– Техничка грешка сад се кажњава са 500 долара (досад 150), а за искључење приликом туче следи неучествовање на најмање једном мечу и највећа казна од 20.000 долара.

– Рекет поприма облике трапезоида, као код нас.

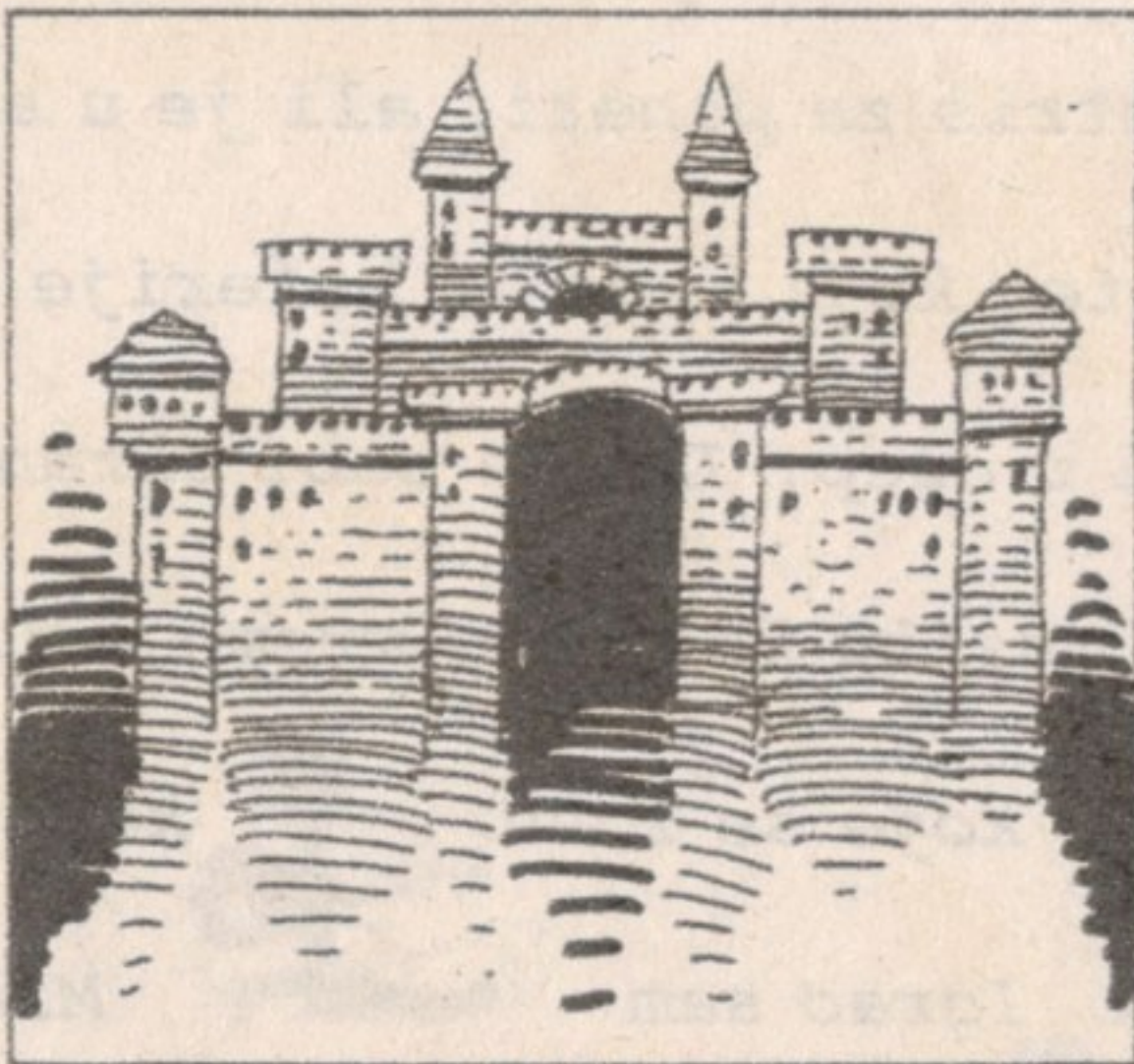
Душан Деурић, Хајдук-Вељкова 206, 12000 Пожаревац – 12 година, навија за „Партизан“.

„Грознаја“ тврђава

У питању је опклада, па бих желео да ми тачно одговориш да ли је Грозни, главни град Чеченије, добио име по руском цару Ивану Грозном?

ДАНИЛО Ј.
Пландиште

Овај, сада толико помињани град није добио име по руском цару Ивану Грозном, већ је као руска тврђава из 1818. године, коју Турци никако нису могли да освоје, назван „силна, неосвојива, јака“, што се на руском каже „грознаја“. После 1870. године ова тврђава је прерасла у град Грозни, данас главни град Чеченско-ингушке аутономне републике у саставу Руске федерације, са преко пола милиона становника.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА:

Сканди асоцијација: одбојка - сервис, Траоре, ров, гт, атаман, донети, име, јал, Ани - мрамор, бригада, ЕТ, пас, жалост, ампула, Ман, АТА, Ник - топ, репа, хрт, нарави, Иво, Ер, чинити, Атанас, ритери - Бам, оса, алт, чок, ри, епилог, карена, итисон, њилими; Криптограм: баобаба (узима се прво слово учауреног назива биљке: буква, ариш, олива, бор, алге, боб); Анаграмни ребус: десни (Денис); Чаура: среда, ред; Словни ребус: Византија ("В" иза "НТ" и "ЈА"); Индирект: кантата (кан та-та); Мала укрштеница: Том Круз, Опио, ПЕ, бисквит, ОВ, тас, генерал, Арал, Те, НРО, пис, Икар, л, удомити; Двострука помицаљка: алигатор и кукавица - кукавица и алигатор; Испуњаљка: Марлон Брандо (Магреб, аматер, Рената, Лондон, ономад, Николо); Осмосмерка: Усна хармоника; Мозаичка укрштеница: Мајкл Даглас, кк, ока, отур, Мауро, ромор, таламбас, Френк Синатра, т, ид, дат, авет, пи, Ака, Астор, цем, шта, УКТ, РКО, ти, Том Селек, Аско, Арал, опак, лоби, ј, спор, новатор, ему, Бесарабија, рат, озидати, ан, Курт Расел, Тица, анал, Царин, ц; ДА - НЕ питање: 1. не, то је аутопут код Ђенове, 2. не, на новчаници од 100 долара је лик Б. Френклина, 3. да, реч "доба", 4. не, исхрана кромпиром, 5. да, то су цареви из романа Елина Пелина, 6. не, 7. не, њена титула је била "шахбани", 8. не, сви су завршили факултете, 9. да, 10. не, Марсеј; Анаграм: Бајага и Инструктори. Енигматске стране припрема: ЕД "Ђорђе Натошевић" Сомбор, Уређује: Славко Бован.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2259

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Директор „ПОЛИТИКЕ“
Хапи Драган Антић

Издаје НП ПОЛИТИКА Д.О.О.
11000 Београд, Македонска 29

Штампа графичко предузеће
„Штампарија Политика“

Председник комисије „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

Уредник сјајних Мирјана Маринковић
Ликовно графички уредник Соња Јашовић
Редакција

Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Стапић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић

Техничка редакција

Душан Глушац, Радоје Савић,
Зоран Петканић и Радана Весовић

Секретаријат Зорица Филиповић

Дописници „ПОЛИТИКЕ“ из иностранства:
Петар Поповић (Москва), Душан Пешић (Њујорк), Мирослав Стојановић (Бон), Дарко Рибникар (Париз), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Верица Рупар (Будимпешта) Момчило Пантелић (Пекинг), Радислав Бук (Атина)

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
Македонска 31, 11001 Београд, П.фах 124.

Телефони: секретаријат 3224-471,

редакција 3224-483, техничка редакција

3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,

претплата: 3228-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/1,

телефон 3220-645.

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу

1 месец 11,70 дина. 3 месеца 35,10 дина.

6 месеци 70,20 дина.

Претплата на жиро рачун број:

40801-603-3-42104, уз обавезну назнаку:

Н.П. „ПОЛИТИКА“ — ПРЕТПЛАТА НА

ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

Полуплатишња — возом:

90 DEM. или противвредност осталих валута.

Полуплатишња — аутоном:

I група-Европа: 129 DEM. II група-Блиски исток:

130 DEM. III група-Африка, Азија: 135 DEM.

IV група-Америка, Канада: 136 DEM. V група-

Далеки исток: 138 DEM. VI група-Јужна Америка:

144 DEM. VII група-Аустралија: 146 DEM.

или противвредност осталих валута

Претплата се врши преко фирме

„EINS PLUS ZWEI“ GmbH, FRANKFURT/M

DEUTSCHE BANK AG, Fz/M. (BLZ 50070010)

За DEM — KONTO — 092430800

За USD — KONTO — 05092430801

Код уплате обавезно навести — „Сврха плаћања“

ПРЕТПЛАТА НА „ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК“ — откуп дуга.

Копију уплате обавезно послати на факс бр.

++ 381 11 3228 776 или на адресу:

Предузеће „ПОЛИТИКА“ — ПРЕТПЛАТА

11000 Београд, 29. новембра 24, Југославија

Годишњу претплату на лист не примамо.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

I KAKO IZGLEDA TAJ DEČKO, TAJ GAME BOY ZBOG KOGA IMAS ČVORUGU?

Ma to uopšte nije dečko, nego... Izgleda kao onaj tetris za poneti, ali je u stvari mali kompjuter koji radi na baterije i može da se stavi i u džep. Ima na sebi ekran i komande i super muziku koja sve vreme svira. Ima

kasetice sa igricama koje se zovu kertridži i koje se stavljaju u njega. Igrao sam Miki Mause,

super igra, pa onda igru o džungli, znaš onu ima

i knjiga i crtani, pa super karate igru Mortal

Kombat. Onda sam promenio kertridž i

igrao sasvim druge igrice: Donky Kong, porodicu

Kremenko, pa Jurasic park, sigurno si gledao

film, Super Mario Land za tu igru mora

da si čuo i ...

... i potpuno sam se zaneo. I onda se

odjednom ispred mene stvorila bandera i ostalo znaš.

Nego, kažem ti, taj GAME BOY je super stvar ...

BEOSOFT

421-355, 429-848

svakoga dana od 8 do 21 h

РЕКЛИ СУ...

Сједињене Америчке Државе су земља која је из варварства прешла директно у декаденцију а да никада није упознала цивилизацију.

Алберт Ајнштајн
творац теорије
релативности
(1879-1955)

Волео бих вечито да живим. Ако ни због чега другог, онда зато да бих ви-
део хоће ли људи кроз сто година чинити исте грешке
које сам ја починио.
Винстон Черчил
британски државник
(1874-1965)

Одсуство вољеног бића
оставља иза себе један
спори отров који се зове
заборав.

Клод Авелен
француски писац
(1901-)

Класика – то је књига ко-
ју је читав свет требало да
прочита, али коју нико ви-
ше не жели да узме у руке.

*
Спремност на духовит
одговор је нешто што вам
падне на памет тек 24 сата
касније.

Марк Твен
амерички писац
(1835-1910)

Што чешће противуречи
самоме себи, политичар је
утолико већи.
Фридрих Диренмат
швајцарски писац
(1921-1990)

Хумор је један од најбо-
љих одевних предмета ко-
је човек може да носи у
друштву.
Вилијем Текери
енглески писац
(1811-1863)

Најкориснија искуства
која човек стиче су она
најгора.

Торнтон Вајлдер
амерички писац
(1897-1975)

Геније је муња чија
грмљавина траје векови-
ма.

Кнут Хамсун
норвешки писац
(1859-1952)

Кад влада обезвреди
новац да би обманула све
своје повериоце, онда се
том поступку даје учтиво
име инфлација.
Џорџ Бернард Шо
енглески драмски писац
(1856-1950)

Будите мирољубиви. Не
светите се – то такође мо-
же да буде једна освета.
Дени Хеј
амерички глумац
(1913-)

Ма шта да се деси, увек
постоји неко ко тврди како
је предвидео да ће се то
десити.

Фернандел
француски филмски
глумац
(1903-1971)

Само промена је дело-
творна. Непрекидно днев-
но светло замара.
Вилхелм фон Хумболт
немачки писац и државник
(1767-1835)

Фантазија теши људе у
погледу онога што они не
могу да буду, а хумор у по-
гледу онога што они ствар-
но јесу.

Албер Ками
француски писац
(1913-1960)

РЕКЛИ
СУ...

